Nicolae Dumbravă, precum şi autorul acestor evocări. Sîntem veseli, mulţumiţi. Le-am dăruit grănicerilor o mare bucurie, unică în felul ei. În ciuda anilor ce s-au scurs, sînt convins că şi în prezent ostaşii de ieri îşi amintesc cu plăcere şi nostalgie de şezătoarea la care au asistat. Reîntîlnirea cu această memorabilă fotografie îmi readuce în memorie pe omul de spirit care a fost regretatul poet Cicerone Theodorescu. Mă uit intens la fotografie şi îi desluşesc expresia de pe chip... e a unui şugubăţ. Primul lucru ce-l făcea cînd intra într-un pichet era să se intereseze cu aerul unui inspector de profesie: „Unde-i biblioteca?" Condus acolo, o cerceta. Verifica operele clasicilor, să constate cît erau de citite. Se arăta mulţumit. Îşi extindea controlul şi asupra „contemporanilor". De fiecare dată, se împiedica de cărţile mele. Le lua, le răsfoia, se îngrozea de cum arătau după atîta lectură, însă nu scotea o vorbă. Pînă într-o zi... Ne aflam la pichetul de unde fotografia îşi trage originea. După ce a efectuat obişnuitul control al cărţilor, poetul s-a răsucit spre mine, exclamînd: „Mă Zincă, da' tu eşti un scriitor citit! Ai grijă să nu se audă la Uniunea Scriitorilor!"

FILE DE CARNET (II). Pichetul — prima casă a ţării. Metaforă şi realitate în acelaşi timp! De-i iarnă şi crivăţul suflă năprasnic cu zăpadă şi arde cu gheaţă, de-i vară şi, dintr-o dată, în plină arşiţă cumplită, din înaltul cerului devenit negru se prăvălesc peste pămînt ploi fără de sfîrşit. El, grănicerul, va continua prin faptele sale ostăşeşti să cinstească mereu şi mereu prima casă a ţării.

● L-am văzut. Se putea numi, în clipa aceea, Ion sau Vasile sau Costică sau... De statură potrivită, voinic, spătos, cu faţa arsă de vînt şi de soare. Secondat de ajutorul comandantului de pichet, El, grănicerul, conform regulamentului, îşi încărcă arma. Din pragul pichetului, îi urmăream mişcările: erau repezi şi sigure, dovadă a unei bune pregătiri militare. Apoi, s-a deschis poarta. Din clipa asta, El, grănicerul, cu arma la umăr, a intrat în serviciul de pază a frontierei.

L-am însoţit un timp cu privirile. Străbătea solitar un drum care, urcînd, avea să-l predea unei păduri dese de brazi... pădure ce coboară, parcă, din înalturi taman de acolo unde trebuie să ajungă grănicerul cu arma la umăr. Era ceasul asfinţitului, iar pe măsură ce soarele cobora, nu ştiu ce hăuri înălţau către cer nori înspăimîntători, care se învolburau, se statorniceau, întunecau pămîntul. Apoi fulgere de foc au prins să sfîşie norii. Ploaia s-a pornit brusc. În depărtare, pădurea care-l înghiţise pe grănicerul cu arma se făcuse una cu norii şi pînza cenuşie a ploii.

Pe aceste meleaguri, dezlănţuirea de apă poate să ţină o jumătate de oră, dar la fel de bine mai poate să ţină o zi şi o noapte, şi chiar zile şi nopţi în şir. În vremea asta, El, grănicerul cu arma la umăr, înfruntîndu-se solitar, pe toată durata misiunii, cu torentele de apă, cu bezna nopţii încărcate de neliniştile pădurii şi de ţipetele înfricoşătoare ale sălbăticiunilor, va trebui să fie ager, să desluşească răsuflarea unui răufăcător de cea a muntelui ori a cerului. Căci grănicerii se află, aşa cum cere legea, într-o neîntreruptă misiune de luptă.

Rîndul de jos: **Mircea Radina, Nicolae Mărgeanu, Laurenţiu Fulga, Haralamb Zincă, Constantin Şola.** Rîndul de sus: **Jean Gheliuc, Dumitru Rădulescu, Nicolae Dumbravă, Aurel Martin, Adrian Mierluşcă, Ion Căpeţ, Traian Iancu, Traian Reu, Dragoş Vicol, Constantin Strună**

FILE DE JURNAL (III). O dimineaţă limpede, calmă, străvezie, cu un cer adînc. Sînt împreună cu Nicolae Tăutu şi Teodor Balş.

Aşteptăm sosirea elicopterelor. Sîntem curioşi, nerăbdători, emoţionaţi. Şi doar nu ne vom ridica la înălţimi de mii de metri şi nici nu vom atinge viteze uluitoare, ci ne vom mulţumi să ne înălţăm „un pic" pe verticală, ca apoi să prindem a zbura încet, doar la o „palmă" deasupra pămîntului şi a mării. Iată-le, sosesc! Sînt undeva pe aproape. Le auzim. Puţin mai tîrziu le şi zărim în depărtare. Îmi pare rău că silueta elicopterului e mereu comparată cu cea a libelulei. Simt nevoia unei alte comparaţii, mai noi şi mai plastice.

Elicopterele s-au oprit, pentru o clipă, între cer şi pămînt. Sub rotirea asurzitoare a elicei, cabina aparatului aduce cu o căsuţă smulsă pămîntului de o fantastică pasăre răpitoare... Piloţii ne-au văzut şi ne fac semne prieteneşti cu mîna. Apoi, „libelulele" coboară pe verticală să ne ia...

● Zburăm şi sîntem copleşiţi de frumuseţea litoralului. Am senzaţia că asist la o continuă şi nesfîrşită geneză a frumuseţii. Surprind cu încîntare cum culorile mării, aduse fără contenire la mal de valuri, se topesc în culorile pămîntului, creînd miraculoase armonii de nuanţe.

Îmi umplu sufletul cu culorile mării şi ale pămîntului. Zbor şi culeg flori unice. Apoi, ori de cîte ori mă uit la pilot, îmi amintesc de Aurel Vlaicu şi îmi place să cred că temerarul pionier al aviaţiei visa să cucerească înălţimile, ca, de acolo de sus, să poată admira frumuseţea mereu vie a ţării.

● Aici sfîrşeşte Dunărea şi începe marea.

Aici bătrînul şi obositul Danubiu se lasă pradă unui alt destin. A străbătut mii şi mii de kilometri pentru a cunoaşte o altă beţie a valurilor, ca, în cele din urmă, să se lase metamorfozat de zbuciumul Mării Negre.

Stăm pe chei şi, în aşteptarea

de astă dată a unei vedete rapide, veghem moartea fără moarte a Dunării.

● O dată cu sosirea navei, intrăm în atmosfera aplicaţiilor. Membrii echipajului — scunzi, vînjoşi, bronzaţi de arşiţa soarelui şi de sarea mării — aduc cu ei ceva din aerul tare al „bătăliilor" maritime. Mişcările le sînt scurte, bărbăteşti, şi nu poţi să nu le admiri. Se acostează în viteză şi se părăseşte cheiul în viteză. Ne avîntăm în largul mării şi primim botezul valurilor.

● „Alarma aeriană" a încetat. E rîndul nostru, al scriitorilor, colaboratori ai revistei „Viaţa militară", să intrăm în acţiune. Ne pregătim de şezătoare şi ne întrebăm tulburaţi unde, pe ce navă va avea loc întîlnirea şi, mai cu seamă, cum se va desfăşura.

Soarele a început să coboare. Pare a ne spune: „Cu îngăduinţa voastră, pogor şi eu din înalturi, să mă scald taman la celălalt capăt al mării". „Pogoară, bădie!" îl îndemn. Marea însă, nu ştiu de ce, devine tot mai agitată. Ai zice că suportă anevoie greutatea soarelui.

Auzul îmi prinde o expresie marinărească care-mi place: „Marea-i montată". Fiind vorba de o şezătoare, îmi zic: „Or fi montat-o, pesemne, criticii literari!"

Se apropie clipa întîlnirii cu marinarii. Ne-am adunat pe punte. Tovarăşul B., căpitan de rangul trei şi locţiitor al comandantului, ne arată în zare un vas militar: „Iată, într-acolo ne vom duce cu bărcile, să ţinem şezătoarea!"

În depărtare, legănată de valuri, o navă de luptă, într-un moment de repaus, îşi aşteaptă oaspeţii.

Am luat parte la multe şezători organizate în locuri diferite, la ore diferite, cu oameni diferiţi. Însă şezătoarea asta, ţinută undeva în largul Mării Negre, în mijlocul unor marinari plecaţi de mai multă vreme în larg, mi s-a părut a fi nu numai inedită, ci şi tulburătoare.

Cala navei, transformată pentru un timp într-o sală de club, pare anume destinată întîlnirilor literare. Fiecare navă îşi trimisese reprezentanţii — ofiţeri şi ostaşi. Ne aşteptau. Privindu-ne, ne-am dat seama că acum ne unea aceeaşi emoţie. Şi s-a făcut o linişte adîncă. Doar valurile vuiau pe la hublouri. Pe acest fond „muzical" a început şezătoarea. Versurile lui Teodor Balş au evocat zilele de foc ale lui August 1944, frumuseţile plaiurilor dobrogene. Patriotismul, lirismul, verva satirică a unor versuri citite de Nicolae Tăutu au avut darul de a înflăcăra, de a emoţiona şi de a destinde.

Citeam şi eram ascultaţi. Da, momentul era unic. Şi pentru ei, şi pentru noi. Ne aflam în cala unei nave militare şi, între două misiuni de „luptă", citeam versuri şi proză militarilor. De aceea şi noi ne simţeam ostaşi printre ostaşi.

RARISSIME

● Un deţinut american, Daniel Cirey, care execută o pedeapsă de... 210 ani închisoare, s-a gîndit să-şi depună candidatura pentru un post de senator în statul Tennessee. El a fost declarat „eligibil", întrucît legea electorală din Statele Unite omite cazierul judiciar al candidaţilor. Reprezentantul închisorii a menţionat, însă, că „eligibilul" aflat sub pază nu-şi va putea desfăşura campania electorală decît după eventuala eliberare pe cauţiune, care nu va interveni, totuşi, înainte de anul... 2005. „Eligibilul" din Tennessee ar putea, deci, să fie ales, dar nu prea are el de... ales!

● Transferat la Napoli, Diego Maradona şi-a stabilit reşedinţa pe colina Posillipo, acolo unde, potrivit legendei, marele poet latin Virgiliu îşi căuta inspiraţia în timpul şederii sale de 30 de ani în zonă. Ca atare, suporterii napolitani l-au supranumit pe Maradona „Virgiliu al balonului rotund". Ar fi de adăugat doar că marele creator al Eneidei s-a impus în două... reprize a cîte un mileniu fiecare!

● Fostul astronaut american Donald Slayton, devenit proprietarul companiei „Space Service", şi-a anunţat la Houston proiectul de amplasare a unui cimitir cosmic! El a precizat că rămăşiţele pămînteşti, incinerate, ar putea fi plasate la bordul unor rachete speciale, care le-ar dispersa în vidul cosmic. S-a dezvăluit că un prim contract a şi fost încheiat, cu o firmă de pompe funebre din Florida. O fi vorba de o extravaganţă ori de o subtilă aluzie la „războiul stelelor"?

Desene de locotenent-major **CRISTI VECERDEA**

EMINESCU și doctrina militară

Asocierea din titlu poate părea hazardată. Și totuși, deși nu a fost militar, Eminescu — care a cercetat cu temeinicie istoria neamului nostru — a înțeles și interpretat genial, în *Scrisoarea III*, problema războiului popular la români. În lucrarea *„Știința militară și doctrina românească"* (1937), Mircea Tomescu face o seamă de reflecții pe care le redăm în cele ce urmează (subl. aparțin redacției).

■ D. R.

...Genialul Eminescu expune pe rînd problema de război a neamului românesc și soluția pe care au dat-o întotdeauna strămoșii noștri pentru a învinge. (...) Un istoric militar, folosind cifre și formule savante, n-ar fi putut determina mai pe înțeles condițiunile vitrege în care a trebuit să se războiască oastea românească; Eminescu spune toate acestea într-un singur vers: *«Și de crunta-mi VIJELIE tu te aperi c-un toiag?»*

Este uimitoare această caracterizare, într-un vers, a problemei militare care s-a pus întotdeauna oastei românești; împotriva unor armate care au amenințat nu numai cîmpiile, dar... și cerul, această oaste românească era chemată să lupte cu mijloace modeste.

Iată problema de război pusă românește... așa cum n-o putem găsi formulată nici de Clausewitz, nici de Bernhardi, nici de Moltke... ci de Eminescu.

Dar cu toate acestea, bătrînul Mircea, cu acel toiag, a reușit să învingă. Cum?

În răspunsul pe care-l dă lui Baiazid, Mircea trasează liniile mari ale soluției acestei probleme:

În primul rînd, **un scop** al războiului proporțional cu mijloacele. Cu un toiag nu poți pleca să cucerești lumea prin război. Mircea nu se compară cu acei cruciați, cu «acel apus» plecat «să smulgă laurii de pe fruntea de fier» a lui Baiazid: *«Eu? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul...»*

Iată scopul pentru care Mircea primea bucuros războiul.

Un asemenea scop dă o înaltă semnificație TOIAGULUI, o semnificație morală, și din «ridicol», cum vrea să-l privească Baiazid, toiagul lui Mircea devine «eroic».

Prin urmare, războiul nostru a avut și trebuie să aibă mereu un **scop moral** și corespunzător mijloacelor.

Dar Mircea nu așteaptă victoria numai de la acel toiag. El mai amintește lui Baiazid că *«tot ce mișcă-n țara asta, RÎUL, RAMUL, mi-e prieten numai mie, iara ție dușman este»*.

Este evidentă aluzia care se face la TEREN, ca un factor aliat și prieten al oastei românești. Totdeauna acest factor și-a adus contribuția la victorie. Mircea știa acest lucru și de aceea își bazează soluția problemei grele care i se pune *pe rîu, pe codru și pe toate elementele pămîntului pe care-l apără...*

În fine, cel de-al treilea element pe care-l scoate bătrînul Basarab în evidență, și pe care se sprijină în lupta sa, este de ordin moral: *«n-avem oști, dară IUBIREA DE MOȘIE e un zid»*. Iată un nou factor pe care Mircea contează și pe care îl substituie acolo unde oastea, sub aspectul ei numeric și material, nu ajunge. Dacă arma de luptă era numai acel toiag, în schimb, armătura sufletească și morală a oștirii lui Mircea era impunătoare.

Așadar, avînd o armată lipsită de număr și de mijloace, Mircea cel Mare reușește să învingă bazîndu-și conducerea pe trei factori distincți:

— un scop nobil și potrivit cu mijloacele — **apărarea moșiei**;

— compensarea inferiorității numerice prin **utilizarea terenului** în așa grad încît să fie aliat numai lui și dușman adversarului;

— compensarea tuturor lipsurilor materiale printr-o **iubire de moșie foarte mare, printr-un patriotism** care e sursa voinței de a lupta și a eroismului.

Astfel Eminescu precizează liniile mari și caracteristice ale războiului și ale victoriilor noastre.

Un tînăr soldat

Cu bărbia în piept, concentrat asupra nevăzutelor făgașe, tenace și spornic înaintînd în răcoarea pădurilor, pe sub clinele dealurilor, îl numiră Liniște, iubind umbra și tăcerea pămîntului.

De mai departe părea un tînăr soldat anonim tăindu-și calea printre nămeți cu bobina și firul în spate, alunecînd uneori și ridicîndu-se repede suflînd în pumnii înghețați și dînd zor să termine.

Împiedicîndu-se în cioturi și în tufe pitice scutura în trecere crengile grele de zăpadă desfășurîndu-și bobina secundă de secundă pînă la capăt.

■ ADRIAN POPESCU

GHEORGHE EMINESCU — inedit:

UN DUEL CARE NU A AVUT LOC

„Eu cunosc, domnule, toate acestea. Cînd aveam onoarea de a fi sublocotenent mîncam pîine goală, dar închideam poarta pentru a nu lăsa să mi se vadă sărăcia". În felul acesta răspundea împăratul Napoleon unui slujbaş care se plîngea că nu-şi poate întreţine familia cu leafa lui de o mie de franci pe lună. Nimeni nu era mai îndreptăţit şi nu avea mai multă autoritate morală să dea un asemenea răspuns ca fostul sublocotenent Bonaparte, care, la Auxonne, din solda de trei franci şi cinci centime pe zi trebuia să trăiască el şi să-şi întreţină şi fratele pe care-l adusese din Corsica pentru a uşura pe mama lor împovărată de greutăţi materiale. Cu această soldă mizerabilă el nu putea mînca decît o dată pe zi şi de multe ori numai pîine, pentru a putea oferi fratelui său Louis o cană de lapte sau o mîncare caldă. De plătit o chirie pentru o cameră în oraş nu putea fi vorba. Spre norocul lui, cazarma de la Auxonne dispunea de suficiente camere pentru ofiţerii necăsătoriţi, aşa că Bonaparte s-a putut instala într-o cameră, care drept mobilier avea un pat vechi, o masă rudimentară şi două scaune, iar pe fratele său l-a instalat într-o cameră vecină, care nu avea alt mobilier decît o saltea. Aceasta era locuinţa viitorului împărat al Franţei şi viitorului rege al Olandei. Sublocotenentul Bonaparte îşi purta sărăcia cu demnitate, fără a recurge vreodată la împrumuturi sau la mijloace nedemne, fără a se plînge. El nu-şi permitea luxul de a intra într-o cafenea sau restaurant, îşi peria şi repara singur hainele şi îşi petrecea timpul liber în studiu şi ocupîndu-se serios de educaţia şi cultura fratelui său. Pe Bonaparte nu-l supăra atît de mult sărăcia, pe care o suporta cu stoică resemnare, cît zgomotul asurzitor pe care vecinul său de cameră, locotenentul de Bussy, îl făcea cu mania lui de a suna din corn de cum intra în cameră pînă noaptea tîrziu, iar ceea ce era de-a dreptul insuportabil era faptul că suna îngrozitor de fals. Numai cei ce îşi consacră timpul studiului pot înţelege calvarul lui Bonaparte, obişnuit, atunci cînd studiază, să se concentreze, să aprofundeze, să încerce să creeze. Într-una din zile, cînd răbdarea lui Bonaparte atinsese limita, cei doi camarazi vecini se întîlnesc pe scară:

— Dragul meu, îi spune Bonaparte, trebuie că te oboseşte grozav acel corn blestemat.

— De loc.

— Ei bine! Află că oboseşti foarte mult pe alţii.

— Sînt stăpîn la mine în cameră.

— S-ar putea să ai neplăceri.

— Nu cred că cineva va îndrăzni.

Cei doi ofiţeri îşi aruncă mănuşile, ceea ce, în limbajul cavaleresc al timpului, însemna o provocare la duel. Dar Consiliul ofiţerilor intervine, examinînd cazul şi interzice duelul, dînd o sentinţă în genul celor pe care legendele le atribuie regelui Solomon: locotenentul de Bussy va putea cînta din corn cît va pofti, însă ceva mai departe, şi Bonaparte va trebui să fie mai răbdător.

La doi ani de la acest incident, izbucnea Revoluţia franceză. Drumurile celor doi camarazi se despart. Bonaparte urmează paşii revoluţiei şi aristocratul de Bussy porneşte pe urmele contelui d'Artois, prinţului de Condée, de Vaudreuil şi de Lambesc, plecînd peste hotare. Viaţa pe care o duceau emigranţii nu era de invidiat. Ospitalitatea germană, austriacă şi engleză era umilitoare, conţii şi ducii ajunseseră lustragii, chelneri, şi prinţesele coafeze. De aceea, cînd Primul Consul semnează decretul prin care, cu foarte puţine excepţii, emigranţii se pot reîntoarce în Franţa, nobilii au revenit în stoluri aşa cum plecaseră în stoluri. Între cei întorşi este şi de Bussy, care se retrage discret la moşioara lui din comuna Beaurieux, temîndu-se, poate, ca nu cumva Primul Consul să afle de sosirea lui şi să-şi aducă aminte de cearta lor. Desigur, de Bussy nu avea de unde şti cît de mare era generozitatea lui Bonaparte şi cîtă solicitudine arăta el faţă de toţi foştii lui camarazi, indiferent de raporturile pe care le-a avut cu ei. De Bussy nu aflase probabil că un alt camarad al lor, cavalerul d'Hedouville, emigrat ca şi el, aristocrat ca şi el, înapoiat din exil ca şi el, a fost numit însărcinat cu afaceri la Frankfurt şi care, dacă nu s-a bătut în duel cu Bonaparte, a schimbat cu el destule săgeţi oratorice la Clubul Amicii Constituţiei, că pe Letourneur de la Manche care-l reformase din armată l-a numit senator. Este în afară de orice îndoială că, dacă Primul Consul ar fi aflat de existenţa lui de Bussy la Beaurieux, l-ar fi copleşit cu favoruri. S-a spus, şi faptul a fost recunoscut de marele adversar Metternich, că, în afara cîmpului politic, Napoleon împingea bunătatea pînă la slăbiciune.

De la duelul care nu a avut loc a trecut iureşul unui sfert de veac. Sîntem în 1814, în toiul celebrei campanii cînd pe pămîntul cotropit al Franţei se desfăşoară dramaticele bătălii în care geniul militar al lui Napoleon atinge culmea cea mai înaltă, cînd înfrîngerile alternează cu uimitoare victorii în serie, bătălii a căror patetică imagine ne-o dă litografia lui Raffet sub care artistul fericit inspirat a scris: „...ei murmură, dar îl urmează mereu", precum şi impresionantul tablou al lui Meissonier. La 6 martie împăratul este la Corbeny în Aisne. A doua zi mica lui armată formată din acei tineri eroi neinstruiţi, insuficient înarmaţi, dar plini de elan care au intrat în istorie cu numele de „Marie Louise" vor trebui să dea piept cu ruşii şi cu prusienii. Împăratul are nevoie de informaţii asupra inamicului, de o călăuză care să cunoască cele mai tainice cărări, de oameni iscusiţi care să-l conducă şi pe aceşti oameni nu-i cunosc bine decît primarii satelor învecinate. Aghiotanţii pornesc în galop şi în miez de noapte bat la uşa primarului din Beaurieux, îl scoală din somn, îl suie pe un cal şi-n mai puţin de o oră sînt cu el în coliba în care împăratul îşi instalase Cartierul General. Cînd grupul de aghiotanţi intră în colibă Napoleon era cu capul aplecat pe hartă. El ridică capul, aruncă o privire asupra omului îmbrăcat într-un costum de vînătoare şi-i spune rîzînd:

— Ei, Bussy! Tot atît de mult îţi place să suni din corn?

— Tot, sire! Şi tot atît de fals.

Călăuzite de Bussy pe cărări cunoscute numai de el, trupele franceze obţin a doua zi victoria de la Craonne. Din acea zi, în statul major imperial intra un colonel nou, era de Bussy. Noul colonel a făcut toată campania în costumul lui de vînătoare care dădea o

100 de ani de la moartea lui ION CREANGĂ

ARME SAU UNELTE?

Pictor al lumii țărănești chiar cînd vorbește de împărați și boieri mari, Ion Creangă pare departe de tot ce înseamnă oștire, război, arme. Totuși, dacă ne aplecăm cu grijă asupra operei lui, între feluritele obiecte pe care civilizația românească tradițională le folosește în mod curent vom găsi, la locul cuvenit, și armele.

Paloșul apare de cîteva ori în povestirile și poveștile lui Creangă. Vicleanul Spîn, după ce-l prinde pe Harap Alb la strîmtoare, îi cere supunere sub jurămînt aprig: „Atunci jură-mi-te pe ascuțișul paloșului tău că mi-i da ascultare și supunere întru toate..." Ceremonia se și săvîrșește astfel, vădind respectul popular pentru asemenea împrejurări: „îl scoate din fîntînă și-i dă paloșul să-l sărute, ca semn de pecetluirea jurămîntului". Într-o altă poveste, „Făt Frumos, fiul iepei", după ce l-a învins pe Sfarmă-Piatră în luptă dreaptă, acesta se roagă de iertare și făgăduiește să-i dea ascultare. „Făt Frumos îl iartă și, scoțîndu-l din pămînt, îi dă paloșul să-l sărute". Aidoma se petrec lucrurile cu Strîmbă-Lemne, al doilea viitor tovarăș de aventuri al tînărului. În altă împrejurare, Făt Frumos se preface în paloș și-l pîndește pe Statu-palmă-barbă-cot. „Făt Frumos sare iute din cui, apucă pe Statu-palmă de barbă și, scoțîndu-l afară, îl duce la un copac gros pe care crăpîndu-l de-a lungul cu paloșul, îl bagă pe Statu-Palmă cu barba în crăpătură". Așadar, paloșul, armă tradițională, poate fi folosit și ca unealtă, înlocuind în cazul nostru obișnuitul topor.

Sfătuit de o bătrînă să ia calul și armele cu care tatăl său a fost mire, viitorul Harap Alb găsește în pod „niște straie foarte vechi, un arc, niște săgeți, un paloș și un buzdugan..." Căci buzduganul, armă temută, face și ea parte din „arsenalul" vitejilor. Însuși diavolul îl oferă lui Dănilă Prepeleac, ca obiect al unei întreceri: „Măi omule! Ia, acum să te văd! Cine-a azvîrli buzduganul ista mai tare în sus, al aceluia să fie banii". Buzduganul zmeului din „Făt Frumos, fiul iepei" e folosit ca un ciudat mijloc de semnalizare, cum îl descrie zîna, nevasta zmeului: „Ea spuse că-i dus la vînat și, cînd se întoarce, zvîrle buzduganul de trei mile de loc și izbește drept în poartă, din poartă în ușă, din ușă se pune în cuiu și atunci bucatele trebuie să fie nici reci, nici calde..." Făt Frumos, departe de a se înspăimînta de puterea zmeului, aruncă arma la o distanță de două ori mai mare: „Ș-odată ié buzduganul din cuiu și-l azvîrle înapoi de șase mile de loc (...) Zmăul, văzînd că buzduganul trece înapoi pe la urechea lui cu atîta putere, oftă..." Povestea se repetă cu al doilea și al treilea zmeu, care aruncă arma de la 6 și respectiv 12 mile; riposta voinicului este și ea proporțională...

Harap Alb e sfătuit să-l pîndească pe cerbul cu stea în frunte folosind obrăzarul și sabia lui Statu-Palmă; Dănilă Prepeleac îl lovește pe drac cu o drughineață groasă de stejar; Păsărilă vînează păsările cu săgeata, iar copiii și nevasta lui Dănilă Prepeleac sînt puși să aducă, drept „blesteme părintești" pentru revanșa împotriva diavolului, „ragila și peptenii de peptănat cîlți!"

Remarcăm, în acel ultim exemplu, ridicarea unor banale unelte casnice la rangul de arme — o constantă în tradiția noastră populară. Căci de cîte ori românul n-a fost nevoit să lupte cu mijloace improvizate împotriva atacatorilor! De cîte ori, la nevoie, n-a folosit unealta drept armă! Sau în vremuri de liniște arma ca unealtă de lucru! Ca și în cazul paloșului — tăietor de copaci, sau al buzduganului — vestitor, deslușim aici ceva din întrepătrunderea armă-unealtă, familiară din vechime poporului nostru.

■ **Colonel ION ARAMĂ**

---

notă pitorească strălucitorului stat major cu ofițeri încărcați de fireturi. În toiul bătăliilor, de unde putea găsi noul colonel o uniformă? Soldatul francez, care nu-și pierde umorul nici în cele mai dramatice situații, l-a botezat pe de Bussy „Le Pekin de l'Empereur".

În ziua de 4 aprilie, Napoleon aflat la Fontainebleu semnează actul de abdicare. Dispar din jurul lui toți mareșalii, toți servitorii, toți aceia pe care-i făcuse prinți, duci, conți. Palatul tinde să devină pustiu. În ziua de 20 aprilie împăratul își lua rămas bun de la „Vechea Gardă". Dar în acest moment de covîrșitoare emoție, moment pe care Horace Vernet l-a imortalizat în acel tablou intitulat „Adieux de Fontainebleu", lîngă împărat nu se află nici un mareșal, numai cîțiva tineri generali între care devotatul Drouot și Bertrand, care-l vor însoți la Elba, colonelul Gaspard Gourgaud, care-l va însoți la Sfînta Elena, și de Bussy.

După plecarea lui Napoleon spre Elba, istoria a pierdut urma acestui „Pekin de l'Empereur". Probabil că s-a întors în satul lui. A mai continuat colonelul de Bussy să cînte din cornul lui favorit sau valul de răzbunări dezlănțuit de reacționarii regaliști a trecut și peste el?

Limba română

Limba noastră-i graiul pîinii cînd de vînt se mişcă vara..
Aşa ne-a lăsat poetul tot ce vrut-a să ne spună
Despre moştenirea sfîntă ce-a-nsoţit prin vremuri ţara,
Despre cîntecul de leagăn ce i-am zis: limba română.

Limpede cum e azurul, cum sînt boabele de rouă,
Cristalină cum e apa proaspătă dintr-o fîntînă,
Luminoasă cum pe cerul înstelat e luna nouă,
Aşa vine din legendă, către noi, limba română.

Între vis şi împlinire, între luptă şi speranţă,
Între pisc şi-ntre genune, între cîntece şi strună,
Între a gîndi şi-a face, între moarte şi-ntre viaţă,
Noi am aşezat, drept punte, dorul din limba română.

Şi oricînd a fost nevoie, ne-am unit în demnitate
De aceeaşi parte-a luptei, după datina străbună,
Noi porniţi, cu mic cu mare, să dregem o nedreptate,
Ea-ndemnîndu-ne din goarnă să salvăm limba română.

Iar acum, cînd ni-i prezentul o statornică dorinţă
De-a urma ziua de mîine, alegînd calea cea bună,
Să rostim într-o unire şi o singură voinţă:
Vom chezăşui cu viaţa, străjuind limba română!

■ Maior TEODOR OPRIŞAN

Pămînt românesc

Azi zborurile albe
vorbesc despre seminţe,
silabe foşnitoare
dintr-un poem al muncii.
Pămîntul meu de spice,
pămînt de Mioriţe,
eşti leagănul iubirii
unde ne creştem pruncii.
Numele tău, pe buze,
un nesfîrşit sărut,
în suflete trezeşte
imensele vibraţii
pornite din adîncuri
cu scînteieri de lut.
Rotund contur,
fîntînă visată de bărbaţii
coborîtori din cîntec
cu glas de început.

■ Căpitan ILIE BÂTCĂ

Septembrie sibian

O ceaţă brumărie coboară prin livezi,
Gutuii pasc lumină cu ugerele pline,
Zăvozi stingheri iau urma tăcutelor cirezi,
Ce-au coborît spre ţarini pe-aici prin Mărginime.

De oriunde-ai privi în cale-ţi iese Ţara,
Ce-n tainice lăcaşuri veşmînt de aur ţese,
Ucisă-i iar sub geană de amintire vara,
Iar pîntecoşii pepeni stau răstigniţi pe mese.

Prin porumbişti se-aude cum ţipă lung cocori
Ţîşnind în stropi de spaimă un crap vinează încă,
Şed aplecaţi ciorchinii pe umeri de feciori,
În Retezat ies ţapii boncăluind pe stîncă.

E anotimpul Toamnei, iar Ţara-i grea de rod,
Copii şi tineri chipeşi citesc în pace slova,
E linişte în stîna ciobanului din Bod
Pe Someşuri asemeni, pe Argeş şi-n Moldova.

■ MARIA PREDOŞANU

Relieful apei

Marea doarme în trupul copacilor
şi visează.
Visează catarge uscate dormind.
Zîmbeşte prin somn frunzelor
şi şopoteşte cel mai frumos colind
cu o pădure bătrînă şi trează.

Apoi, cercurile şoptelor se desfac
şi se-ntind
spre inima stîncilor care veghează,
se împiedică de cîte o rază
şi devin şipote de argint.

„— Bună dimineaţa, murmure şerpuind!"
(Catargele visează izvoare dormind
şi oftează.)

■ Locotenent-major
VASILE URSACHE

ARHIVA SENTIMENTALĂ A „VIEŢII MILITARE"

Dumitru Radu Popescu pregăteşte o carte despre ostaşii armatei noastre

Dragoş Vicol in documentare

Radu Tudoran şi George Grigoriu printre aviatorii militari

Autoportret

Orfeu — din ochi de apă,
in ochi de apă trecind...
Un cerb de sub o stea
pe sub o altă stea trecind...
Uneori, cintăreţul slobozeşte la intimplare
din liră cite-o incărcătură bogată de sunete...
Jur-imprejur, intr-o singuratică lume,
dulci trandafiri sălbatici.
„ — Fermecătoare neorinduială", gindeşte Orfeu
privind cum riurile curg in toate părţile
cum ouă de peşti picură
din florile cit nişte arbori
polenizind gălăgioase colonii de spumă.
Ai zice că un ochi auriu de bour poate zbura
dacă n-ai recunoaşte o albină
după mireasma de piersică pe care-o
imprăştie zumzetul ei.
Vuuuu...!... Vuuuu...!, undeva, departe...
Orfeu se opreşte, ascultă, urechea lui fină
degustă-n mătăsuri purpurii forme
necunoscute, inima işi stringe coapsele spasmodic,
dureros, aruncindu-i in simţiri
culori, umbre, ecouri, mingiieri.
O muzică de văluri limpezite in vint
ii ademeneşte privirea, i-o inalţă peste
păduri, peste neatinse fineţe, peste cascade,
il izbeşte de fluturii uriaşi, carnivori.
Spaima lui nu mai cunoaşte margini —
focuri mici, mii de focuri
l-au zărit din văioage, din cringuri şi
acum il arată cu
degete subţiri, nesfirşite, de fum.
Orfeu scapă lira din miini
şi lira, in cădere,
deşteaptă corzi şi alămuri prin aerul dur,
prin lumina tăioasă
şi, dintr-o dată, numele ii
explodează din trup intr-o gigantică
risipire de sunete
şi fiecare sunet caută cite-o stea,
cite un bob de nisip,
cite o pasăre,
cite un fir de iarbă...
Dar nici fiinţe,
nici stele,
nici forme nu-s
cite sunete libere sint.

■ Maior VALERIU PRICINĂ

VARA

N-am ştiut că vara murise
Tot urcam in turnul cu vise...

Navigam in oceanul de iarbă
Cu fluturi şi greieri in barbă

Ţineam o mierlă la subsuoară
In loc de flaut spre seară

Ne atirnam in ureche cercei
Din flori de mac şi de tei

Sub nucul verde-impărat
Chemam stelele la mingiiat

Putea soarele să apună
Ne mutam leagănul in lună

Ne clătina zefirul, pe rind
Cu aripi albastre şi blind

Eram in vacanţă aici
In grădina cu tandri pitici

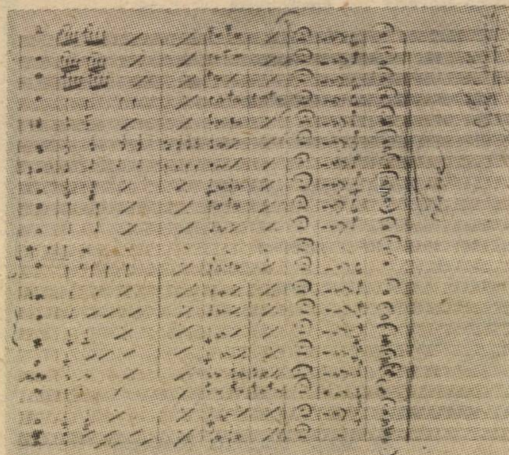
Invăţam iepurii spre dimineaţă
Să bea roua din fineaţă

Nu lăsam trandafirul să moară
Ce vară nebună, ce frumoasă vară!

■ MIHAI BARDICI

IOSIF SAU ION IVANOVICI ?

Sub acest titlu dubitativ, locotenent-colonelul Ion Pelearcă a publicat în *Almanahul Oştirii' 88*, pag. 141, un articol — însoţit de facsimilul unui *Certificat* din 19 mai 1900 — menit să elucideze confuzia prenumelui compozitorului care a semnat popularul vals *Valurile Dunării*. Într-adevăr, numele, prenumele, ca de altfel întreaga biografie a compozitorului, au stat multă vreme sub semnul întrebării. Totuşi, în anul 1958, Editura Militară a publicat schiţa monografică *Maiorul I. Ivanovici* (68 pag.), în care am adus multe date inedite, am corectat data morţii şi am inclus primul *Catalog al creaţiei* muzicianului militar, luminînd astfel zbuciumata viaţă a inspectorului muzicilor armatei, încheiată la 57 de ani. Din păcate, la epoca redactării broşurii, prenumele lui Ivanovici prezent în

Finalul unei partituri de fanfară semnate de compozitor, datată 25 noiembrie 1879

lucrările lexicografice româneşti era... Ion sau Ioan, echivocul continuînd şi după apariţia monografiei subsemnatului. Abia după apariţia lexicoanelor *Compozitori şi muzicologi români* (1965) şi *Muzicieni români* (1970), confuzia a dispărut, majoritatea cercetătorilor atribuindu-i corect numele şi prenumele: *Ivanovici Iosif*. Desigur, unisonul acceptării prenumelui *Iosif* nu s-a realizat, Jack Bratin de pildă, în *Calendarul muzicii universale* (Bucureşti, Edit. Muzicală, 1966, p. 232), continuînd să-l denumească tot Ivanovici Ioan, iar cercetătorul şi ziaristul sovietic Leonid Toporcov în revista *Aurora*, nr. 4, 1980, menţinîndu-şi îndoiala: „Chiar şi numele său mic e dat la diferite surse într-altfel: cînd Iosif, cînd Ion".

Departe de a încerca să polemizăm cu cei care îi atribuie lui Ivanovici numele de Ion sau Ioan, socotim mult mai util să aducem noi contribuţii la lămurirea multor necunoscute asupra biografiei şefului de muzică militară. Desigur, confuzia prenumelui a pornit de la semnătura compozitorului *I. Ivanovici*, aflată pe toate tipăriturile sale. Poate că nu ar fi lipsit de interes să ne întrebăm astăzi de ce Ivanovici a preferat doar iniţiala I în locul prenumelui întreg Iosif? Dacă vom semnala faptul că am descoperit manuscrise vechi şi tipărituri (valsul *Dolorosa*) din sec. XIX în care numele apărea ortografiat *Iwanovič* (probabil origine românească din Banatul sîrbesc), atunci vom înţelege mai exact dorinţa compozitorului de a nu-şi dezvălui prenumele de rezonanţă străină (*Iosif, Joja, Joje*), propriu românilor de peste Munţii Carpaţi. În acest sens merită să reţinem ştirea din revista ieşeană *Arta*, nr. 5 din mai 1895, pag. 156:" S-a acordat cetăţenia română lui Iosif Ivanovici şi Robert Klenk". Acest anunţ confirmă faptul că autorul *Valurilor Dunării* s-a născut în Imperiul austro-ungar, fiind obligat — ca militar — să ceară cetăţenia română după stabilirea în vechiul regat. Dar *unde* şi cînd s-a născut Ivanovici?

Majoritatea cercetătorilor (inclusiv subsemnatul) au susţinut că Iosif Ivanovici s-a născut în Banat, în jurul anului 1845. Necrologul din ziarul *Adevărul* (1902) precizează că inspectorul muzicilor „a încetat din viaţă luni 16 septembrie, în vîrstă de 57 de ani". De aici, am dedus ca dată a naşterii acel 1845. Rămîn, totuşi, suprinzătoare datele eronate înscrise de Lucian Predescu în *Enciclopedia Cugetarea*, apărută în 1940: Ivanovici, Ioan, compozitor şi maior, n. 1848 în Torontal (Banat) — m. 1 aprilie 1905". Desigur, pentru originea sa bănăţeană au pledat şi unele manuscrise muzicale, unde semna cu *Ioţa Ivanovici* şi *Joja Ivanovici*. Iată, însă, că în *Calendarul Minerva* pe anul 1916 (Biblioteca Academiei Române) ni se comuncă o dată şi o localitate a naşterii surprinzătoare: *„n. 1844, Alba Iulia"*. În lumina tuturor documentelor citate mai sus, socotim că merită să reţinem această precizare şi să întreprindem investigaţii documentare în arhivele transilvănene. Poate că *Sîrba moţilor* pentru pian, tipărită la editorul bucureştean Constantin Gebauer, să constituie încă un argument al originii sale.

De unde au apărut, totuşi, prenumele *Ion* şi *Ioan?* În revista orădeană *Familia*, nr. 17 din 26 aprilie 1887, se află inserată ştirea următoare: *„Ioan* Ivanovici, şeful musicei regimentului IV de linie din Galaţi, a scris un nou vals românesc pentru pian *«Zîna munţilor»* şi e dedicat damelor române".

Răsfoind *Anuarele armatei* şi *Monitorul oastei* — deci acte oficiale — prenumele lui Ivanovici apare numai *Iosif*. În *Monitorul oastei* nr. 11 pe 1883 se publică Decizia ministerială nr. 14 din 17 II 1883 prin care „capel-maistru de cls. III... Ioannovici (sic!) *Ioseph* de la fanfara Reg. 6 dorobanţi se numeşte capel-maistru cls. II." În *Monitorul oastei* nr. 12 pe 1886, pag. 226, se precizează că „Prin Decizia Ministerială 57, după propunerea făcută de comandantul Corpului 6 armată, cu raportul nr. 7807, capel-maistru cls. II-a... *Ivanovici Joje* de la fanfara Regimentului 6 dorobanţi, pe ziua de 8 aprilie 1886, s-a numit capel-maistru cls. I la aceeaşi fanfară". Merită să reţinem faptul că ambele forme ale prenumelui compozitorului din documentele oficiale ale armatei corespund cu semnăturile *autografe* ale lui Ivanovici.

■ **VIOREL COSMA**

(continuare în pag. 158)

Gustul FRAGULUI SĂLBATEC

A ajuns, primul. Aşa cum şi-a propus. Poiana îl întîmpină cu ierburile ei înalte, împestriţate cu sumedenie de flori. Calcă printre ele cu fereală. Mai ales garofiţele n-ar dori să le strivească sub paşi. Ele-i plac cel mai mult Dorinei. Roua îi răcoreşte tălpile înfierbîntate de alergătură şi înţepate de rugii de mure. Nu se îndură încă să-şi încalţe sandalele. O va face după ieşirea din poiană. Acolo, lîngă Stînca haiducului. Le-a luat mai mult pentru a i le arăta Dorinei. Trei pulovere a trebuit să împletească maică-sa familiei Ghicajanilor pentru a-i putea cumpăra şi lui nişte încălţări mai acătării. „Să ai şi tu, mamă, o bucurie la serbare, că doar eşti premiantul şcolii! Măcar sandalele să le ai noi!"... Se şi vede pe scenă încălţat cu ele şi pe cap cu coroniţa din flori de trandafir şi frunze de stejar. Va îmbrăca şi pantalonii de culoarea zăpezii, pe care i-a promis bădia Gheorghe, soţul Alexandrinei. Ăştia de doc nu-s arătoşi, deşi i-a ţinut o zi întreagă în zeamă de coji de nucă pentru a le împrumuta o culoare care să-i placă cît de cît. De fapt, lui bădia Gheorghe, cumnatu-său, pantalonii de mire tot nu-i mai fac trebuinţă. I-au rămas strîmţi. În schimb, pentru el, dacă-i mai scurtează mama cu cinci centimetri, sînt numai buni. Dar numai cu cinci, nici o fărîmă mai mult. Ce bine-i stătea îmbrăcat cu ei atunci cînd Alexandrina l-a îndemnat să-i încerce. Va trebui să stea lîngă maică-sa ca nu cumva să taie mai mult cînd îi scurtează!... Se vede Stînca haiducului. Parcă-i de argint, aşa, scăldată de razele soarelui! Şi în jur o frumuseţe de basm. Pe care n-o tulbură nici o mişcare, nici un zgomot. Pînă şi greierii au încremenit în tăcere. În liniştea asta se va întîlni cu Dorina. Astăzi va fi pentru ultima dată. Mîine este serbarea la şcoală, iar poimîine ea va pleca împreună cu maică-sa la Bacău. De ce s-o fi grăbit s-o ducă de-acum la mătuşă-sa? Timp pînă la examen mai e berechet!... Acolo, lîngă cei trei brazi brumării, o s-o pună pe Dorina să rostească după el jurămîntul pe care l-au pregătit împreună. De cinci ani l-au pregătit. De cînd durează prietenia lor. După ce va rosti ultimul cuvînt o va săruta pe buzele roşii ca fragul. Şi sărutul va dura mult... mult de tot! Vor pecetlui astfel jurămîntul de la Stînca haiducului. O taină numai a lor. Pe care o vor păstra pînă la vremea nunţii. Un zgomot taie ca briciul liniştea. Din dreapta stîncii zvîcneşte o căprioară şi dispare ca un fulger auriu în zmeuriş. Apoi, încă una. Şi încă una...

Deschide ochii. Soarele amurgului poleieşte tăblia de la fereastra compartimentului. După cîteva smucituri trenul îşi continuă cursa. În compartiment, linişte. Bătrînii care-şi vorbesc în şoaptă nu mai sînt la locurile lor Au coborît între timp. Copilul dolofan a adormit la sînul mamei care îl veghează cu un surîs cald, ocrotitor. Îşi consultă ceasul. Mai este o jumătate de oră pînă cînd trenul va intra între munţi şi se va alătura albiei Trotuşului. Apoi va urma gara mică şi cochetă, atît de familiară lui. Se ridică încetişor şi deschide fără zgomot uşa. Iese pe culoar. În capătul celălalt, doi tineri, abia ieşiţi de pe băncile şcolii, stau cu capetele apropiate, spunîndu-şi de-ale lor. Simte aerul răcoros al munţilor şi parcă şi mireasma brazilor seculari. Priveşte spre verdele lor întunecat şi se lasă pradă amintirilor. O revede pe Dorina în ultima vacanţă petrecută împreună. E tulburător de frumoasă. În locul codiţelor încheiate cu fundă de mătase albă, părul negru îi cade liber pe umeri, ca o mantie bogată. Ochii strălucitori, ca două diamante negre, pe care le-a şlefuit natura în zilele ei cele mai inspirate, îl privesc provocator şi enigmatici totodată. Vocea i s-a mai schimbat. A devenit mai caldă, mai alintată, cu un fluid magnetic greu de definit. Iar rîsul şi-l rostogoleşte murmurat, şoptitor, ca izvorul de lîngă stejăriş, cînd iese de sub osia muntelui. Toate astea şi multe altele i-au umplut nopţile de nesomn din cazarmă şi orele petrecute pe aerodrom în aşteptarea brevetării. Acum a hotărît. O va cere în căsătorie. Se vor logodi poate chiar în seara asta. Va fi o surpriză şi pentru părinţii ei, şi pentru maică-sa. Mai tîrziu, după ce va primi repartizarea, se vor căsători. Le va veni greu la în-

ALBIN STĂNESCU: „Zi de pregătire militară a studentelor"

ceput. Vor face pe rînd naveta. Va face cerere să fie repartizată la şcoala din garnizoana lui. Sînt trei posturi vacante. Nu prea se înghesuie profesorii să vină tocmai acolo, departe de un oraş mai acătării.

Pe măsură ce se apropie de meleagurile copilăriei devine mai nerăbdător. I se pare că trenul merge încet şi că stă prea mult în staţii. În fiecare femeie tînără, înaltă, cu părul negru, i se pare că o vede pe Dorina. Pe peronul gărilor prin care trece, ori pe şoseaua alăturată. Ultima pe care a văzut-o lîngă clădirea staţiei lăsată în urmă îi semăna atît de bine încît i-a făcut semn cu mîna, primind în schimb un surîs. Ce şi-o fi zicînd acum, după trecerea trenului, fata în rochia de culoarea liliacului? N-o cunoaşte şi poate că n-o va mai întîlni niciodată. Nici una nu i se poate asemui Dorinei. Priveşte spre apele limpezi ale rîului, care-şi fac loc bolborosind printre pietrele şlefuite de trecerea lor. Aude parcă ecoul reverberat de munţi, atunci cînd o striga, acolo, sus, lîngă Poiana cerbului: „Dorina... orina..." În ultimul timp a devenit mai tăcută, mai reţinută. Scrisorile nu le mai intitulează „Dragul meu drag". Tonul lor este mai rezervat şi plicurile ei sosesc tot mai rar. În ultimile două luni n-a mai primit nici unul. Nu s-a neliniştit prea mult. A fost şi el destul de prins şi, între timp, s-a mutat de la vechea adresă. Probabil că şi ea a fost ocupată cu examenele, cu lucrarea de licenţă... Nu-i nimic! Se vor întîlni acum şi totul va intra în normal. După ce se vor căsători, o va aduce în orăşelul aviatorilor. Va face cunoştinţă cu Dana, nevasta lui Mareş, cu Mioara Stoian. Se va împrieteni cu ele, cu alte tinere din garnizoană şi se va simţi bine. Dorina, sociabilă, îşi va face multe prietene. E sigur de asta. Viaţa, acolo, la margine de Bărăgan, va deveni şi pentru ea frumoasă, bogată, variată. Maiorul Dăncuş trăieşte de peste zece ani acolo şi nu se plînge de nimic. Dimpotrivă, afirmă că nu ar schimba livada crescută sub ochii săi cu nimic altceva. Iar Olga, nevastă-sa, deşi are trei fete ca trei bujori, a rămas tot tînără, frumoasă şi neastîmpărată cum e argintul viu. Cînd rîde, în ochii ei verzi, stropiţi cu aur, vezi, parcă, tot cerul spuzit aidoma nopţilor de iunie. Aşa poate să arate numai un om împăcat cu destinul său, un om pe care nu-l ocoleşte fericirea. Dorina nu l-a văzut cum arată ca ofiţer. Îi stă nespus de bine uniforma. Parcă-i turnată pe el. Ce o să se bucure mama cînd îl va vedea! Parcă o şi aude: „Tim, băiatul mamei, bucuria ochilor mei, am ajuns să te văd cînd oamenii îţi dau ziua bună şi te preţuiesc, pe tine, fiul Mănditei Mladin, o văduvă săracă şi neînsemnată!" Şi fiul Mănditei Mladin se va mîndri, ştiind că în buzunarul de la veston poartă brevetul de pilot de vînătoare şi, alăturea, împăturit, va fi şi actul de căsătorie cu cea mai frumoasă fată născută pe meleagurile trotuşene...

Un şuierat al locomotivei îl trezeşte din visare. Se apropie gara. Reintră în compartiment. Femeia cu copilul dolofan a adormit. Un alt semnal al locomotivei îl zoreşte spre uşă...

....

Roţile trenului îl îndeamnă la somn. Se strînge în colţul lui de compartiment, acoperindu-şi faţa cu mantaua de ploaie, agăţată în cuierul de deasupra. Şuierul locomotivei nu-l mai atrage. Îl înregistrează aproape dureros, ca pe un vaiet. Nici apele argintii ale Trotuşului nu-l mai atrag. Din vecinătatea unei gări, două acordeoane răspîndesc în văzduh sunetele aceluiaşi vals, pe care l-a auzit în curtea Dorinei plină de nuntaşi. Oameni veseli, zgomotoşi, dornici de petrecere. Parcă-l mai aude pe unul dintre ei: „Doar o singură fată are Toma Ardeleanu, iar ginere-său e doctor. Ce e drept, mai tomnatic decît Dorina, dar aşa îi stă bine unui doctor"... Valsul rămîne în urmă stingîndu-se. În compartiment pătrunde, nu se ştie de unde, o mireasmă de fragi proaspeţi. Aşa cum miroseau cei cu care îl îndemna maică-sa acasă. Abia îi cumpărase de la nişte băieţandri, aflaţi la vîrsta cînd el, adunînd în tălpile goale toţi spinii rugilor de mure, îşi răcorea picioarele în roua ierburilor Poienii cerbului, alergînd spre Stînca haiducului pentru a se întîlni cu Dorina.

Un şuier al locomotivei dă de veste că trenul a ieşit dintre munţi şi părăseşte albia Trotuşului. Ochii căprui ai locotenentului Tudor Mladin strivesc între pleoape o lacrimă nedorită. O şterge înciudat, se ridică în picioare, privindu-se în oglindă. Îşi aranjează puţin bucla rebelă, ce-i stă pe frunte ca un semn de întrebare, răspunzîndu-i, parcă, în gînd: „Nu-i nimic, locotenente! Va trece şi asta. Îţi vei rezima tîmpla fierbinte de aripa argintie a supersonicului, înrourată de pragul zorilor şi vei uita, treptat, gustul fragului sălbatec. Sau poate îl vei redescoperi într-o altă poiană, lîngă o altă stîncă a haiducului... Că poiene şi stînci sînt, slavă domnului! Şi fragii sălbatici îi întîlneşti. Dacă îi cauţi mai ales primăvara!"

■ **ADRIAN MIERLUŞCĂ**

Iosif sau Ion Ivanovici?

(urmare din pag. 156)

Pe partitura generală de fanfară din colecţia şefului de muzică Stamatiade (care ne-a pus la dispoziţie în anii 1959—1960 o serie de documente autografe din secolul trecut) datată „1879 Noiem. 25 Galatz" şi intitulată *Finale Atto III nell opera Lucia di Lammermoor del Sig. Cav. G. Donizetti*, compozitorul a semnat după ultima bară de măsură: *Joja Ivanovici*. Deci, prenumele său era *Iosif*, nu *Ioan!*

Confirmarea ne-a oferit-o şi presa de specialitate a epocii. În trei numere consecutive, revista *România Musicală*, nr. 9, 10 şi nr. 11 din 1 mai 1895, 15 mai 1895 şi 1 iunie 1895, precizează că noul inspector al muzicilor militare se numeşte *„Dl. Iosef Ivanovici"*. De altfel, aceste menţiuni ale presei ne-au determinat să optăm în 1958/59 pentru prenumele adevărat, corectînd cu ocazia apariţiei lexicoanelor toate formulările echivoce din trecut.

În încheiere, să precizăm momentul morţii compozitorului, dat fiind faptul că *Revista Muzicilor Militare* nr. 2 din 1939 indica eronat: „1 aprilie 1905". Moartea „regelui valsului românesc" nu a trecut neobservată de presa timpului, dovadă că necroloage s-au publicat în *Adevărul*, nr. 1720 din 19 septembrie 1902, *Cronica*, nr. 404 din 19 septembrie 1902, *L'Independance Roumaine*, nr. 7925 din 19 septembrie 1902, *Epoca*, nr. 2075 din 19 septembrie 1902, *Familia* (Oradea), nr. 39 din 29 septembrie 1902, *România Musicală*, nr. 16 din 1 octombrie 1902 etc. Din toate necroloagele sînt demne de reţinut următoarele detalii: 1. Încetarea din viaţă s-a produs luni, 16 septembrie 1902, la orele 10 seara. 2. Muzicianul era în vîrstă de 57 de ani. 3. Ultima locuinţă a defunctului a fost în strada Doamnei nr. 26. 4. Locul înmormîntării este cimitirul Bellu din Bucureşti. 5. A decedat în urma unei „debilităţi generale" (tuberculoză). 6. Grăbirea sfîrşitului s-a produs şi datorită morţii premature a fiului său. 7. În anul 1902 redevenise inspector general al muzicilor militare. 8. Anunţul mortuar din *Adevărul*, dat de familie, menţionează că defunctul era căsătorit cu Amelia Ivanovici, printre rude numărîndu-se Paraschiţa, Andrei şi Elena Costopol, Petra Nicolau, Iancu Gheorghiu, Paisia şi Theodosie-monahi.

Aşadar, sperăm că, o dată cu lămurirea dilemei prenumelui *(Iosif)* şi datelor de naştere şi moarte, biografia lui Ivanovici s-a îmbogăţit cu cîteva preţioase documente inedite menite să lumineze personalitatea acestui muzician militar de prestigiu universal.

JURĂMÎNTUL

Mi se învăluie în minte, ca o avalanșă de gînduri, comenzile auzite și repetate timp de o săptămînă pe aleea din fața dormitoarelor. Astăzi însă nu va mai interveni nimeni să ne corecteze greșelile la defilare. Cum va ieși, așa va fi. Trebuie să meargă bine, ne zice locotenentul nostru, încurajîndu-ne, uitîndu-ni-se în ochi cu priviri limpezi.

Strîng cu putere arma la piept, ca pe o iubită o strîng și murmur în gînd jurămîntul... jurămîntul...

E rîndul nostru acum. Ating mătasea tricolorului și un fior nelămurit îmi străbate întreg corpul. Aș vrea să-mi înfășor fața în faldurile lui, dar un asemenea gest nu intră în ceremonial și apoi nici nu s-ar cuveni, poate.

...Îl văd parcă aievea pe soldatul acela din amintirile de pe front ale bunicului, desprinzînd de pe hampă drapelul de luptă al unității și înfășurîndu-l împrejurul pieptului, aproape de inimă. Îl văd cum se lupta cu apa învolburată și rece, ca să treacă rîul la ai noștri. Și trosnetul de armă, ca o creangă de cer ruptă. Șuvița de sînge s-a dus cu apa la vale, soldatul s-a încordat spre mal, tîrîndu-se sub o salcie pletoasă. Zorii l-au găsit acolo, strîngînd la pieptu-i rănit drapelul. În colțul buzelor îi rămăsese înflorit un zîmbet.

...Jur... Jur... Jur... Eu, soldatul, jur...

BLOGODATELE

Bărbații alungau șerpii și șopîrlele de pe lîngă casă o dată pe an, primăvara. Am învățat de mic descîntecul alungării lor și, cînd venea sărbătoarea aceea, băteam cu lanțurile de la car pereții casei, de jur-împrejur. Descîntam împreună cu tata, seara, după asfințitul soarelui. Descîntecul se striga la fiecare casă:

„Fugiți șerpi,
Fugiți șopîrle,
că vin blogodatele
Și vă mușcă spatele".

Așa le ziceam lanțurilor cu care băteam pereții — blogodate —, nimeni nu știa de unde vine cuvîntul, dar satul îl înțelegea. Șerpii și șopîrlele se ascundeau cu groază. Se zicea că fuge diavolul de pe lîngă casele oamenilor. Acolo unde nu exista bărbat să bată pereții cu lanțurile erau de așteptat certuri și neînțelegeri.

Dimineața se sculau oamenii cu bucuria în oase. Mă sculam și eu și din șomoioage de paie aprindeam focul sub pruni și meri. Fumul alunga ceasul rău, iar la răsăritul soarelui, totul era rînduit cum trebuie: casele cu pereții bătuți și vindecați de noapte, pomii afumați și întorși către rod, în sfîrșit, întreg dichisul. Și copilăria mea fugea desculță pe ulițele satului.

■ Căpitan IOAN BENCHE

Desen de VALENTIN TĂNASE

■ Maior GEORGE FLORIN COZMA

Cum...

Cum mă ard în largul Țării mele! —
însoțesc toți plopii fără soț,
spun povești oceanului de stele,
c-am luat lumină nu sînt hoț;

intru-n Munte și m-afund în Mare,
borna de hotar mi-i căpătîi —
cît să-mi înlesnească bunul Soare
să ating uimirea, cel dintîi;

strig duios la fiarele pădurii
și m-apropii tandru de Stindard —
singura imagine a gurii
care spune că exist și ard!

Melanholie

Am fost acasă; m-am săltat în rama
fotografiei Tatei și m-am uns
cu untdelemnul blînd pe care Mama —
de îngeri și de cîne — l-a ascuns
într-un dulap ca un regat al tainei
(județe dulci de mere purpurii,
orașe de cireșe, munți de coarne,
zaharisite dealuri și cîmpii);
am fost acasă cu Emil, brumarul —
să-i fim luminei gingași huhurezi
și să mai clătinăm puțin paharul
unde se bat de-un secol crini și iezi...

■ Maior NICOLAE BOGHIAN

Un anotimp

Un anotimp e-o trecere sonoră
A ierburilor prea înrourate
Spre luminișuri unde umblă cerbii
În constelații binecuvîntate

Un anotimp e-un gînd ce se petrece
Ca seva prin inele de copaci
Crescînd și dezvelind dintre miresme
Amețitorul vers pe care-l taci

Un anotimp e-o adiere blîndă
Peste salcîmi cu flori amare-dulci
Cînd se coboară munții la cîmpie
Și dealurile se boltesc sub nuci.

Un anotimp e tot ce, unduios,
Se-adaugă luminii, ca în vis,
Perpetuînd o dragoste suavă,
Un spațiu inefabil și deschis.

Reverie

Treziți în zori, vom da de noapte seamă
De cîntul prea devreme-al ciocîrliei,
Ne-om întreba din ce grădină cheamă
Înmiresmatul gînd, cînd reverie-i

Suflarea cea de murmur tremurată,
Răsad al preaiubirii temătoare
Ce dincolo de taine se arată
Abia născută, coaptă încă-n floare

Strămută visul, să pot să respir
Nemărginirea ce din vis transpare —
Cum umbra infinitului Shakespeare
În ochii universului ne doare

Îneacă straiul care mai plutește
Pe laptele oceanului orbit,
Ascultă țărmul cum încremenește
Și-arată-l celor care l-au rîvnit.

■ Căpitan VASILE PREDA

Acuarelă

O, dar nu era marea
în fața noastră. Era
doar speranța albastră.
Și nu era cerul senin
la fereastră. Ci doar speranța,
albastră. Și nu era
floarea de iris
în glastră. Ci numai
speranța albastră. O,
nu era gîndul întors
din mister, ci doar
speranța albastră cu care
te sper.

Crochiu

Aici sînt eu, egal
cu mine însumi, egal
cu propria mea voce în spatele
căreia izbește cu cangea
poemul, aici
zac eu, înfrînt
de războiul civil dintre
mîna mea dreaptă și
mîna mea stîngă, dintre
ochiul cu care mă chemi și
ochiul cu care m-alungi,
dintre sînul tău Alfa
și sînul Omega.

Căpitan LIVIU VIŞAN

Verbele toamnei

Pornim asaltul holdei cu primăvara-n gind
şi fiece tranşee săpată-n noi se umple
de cintecul pe-o geană de rouă fremătind —
de parcă ni s-ar cerne eternul peste timple

Lăstunii dau năvală in porumbişti şi-n vii,
cu-o aripă se-nfruptă şi cu cealaltă ară;
pe epoleţii noştri cad frunze arămii
şi inima ce bate in fructe se-nfloară

Pornim asaltul holdei, pornire spre curind,
şi tot azurul firii urmează să se-ntimple:
pe cintecul acesta se-nalţă zori cintind —
de parcă ni s-ar cerne eternul peste timple

Iar miinile ce-n soare torc fire aurii,
intrezărind grinarul de vise sub petale,
ne-adapă nemurirea de fiecare zi
in fagurii de miere ai verbelor natale

Din adînc

Gindul din adinc al cimpiei
ne trimite pepeni galbeni solie,
parcă am duce in braţe
visele cu melancolie

Trec carele pline, se duc
spre o margine liniştită de sat,
şi umbrele poartă-n surtuc
un bob de rachiu descintat

Tăiem fructele dulci pe din două,
tulburaţi de ecoul lunii,
simburii măruntaielor de rouă
ii vor insăminţa in cuvinte lăstunii

Se vor naşte roiuri stelare,
luminind cu zăpadă cimpia,
vrejul timpului incolăceşte
in propriu-i trup veşnicia.

Maior EUGEN PELIN

Toamna în patrie

Toamnă-anotimp al iubirii
in patrie, pe pămintul divin,
unde focuri ard in flori şi seminţe,
chemind la rodire, din plin...

Toamnă — sigilii ale iubirii,
ale unei frumuseţi celeste;
tot ce infloreşte in patrie,
rod al iubirilor este.

Toamnă — cintare de aştri
pe umeri de cimp innobilat,
dulce ecou in imbrăţişare, sub brazdă,
sunet de orgă, inmiresmat,
te veghează-n iubire ostaşii,
cu miini harnice belşug iţi aştern,
toamnă, cu roade in dragoste,
ţărm de aur, matern.

Semn convenţional

Aşază semnul convenţional
pe aici o să treacă
in haine de gală
copilăria mea şi a ta.

Retreziţi vom fi iară
de naşterea izvorului
care tămăduieşte
rana intristării,
de iarba care reaşază in noi
stive de păsări,
triluri, triluri.

Aşază semnul convenţional
pe aici vom schimba
cămaşa lacrimei
şi ecoul bătrin, ruginit
clip, clip, fereastră a copilăriei
reaşază dinaintea soarelui
această fiinţă,
vindecă-i rănile
şi iart-o
pentru bulgării de aur pierduţi.

MARIUS C. NICA

Destin românesc

Respiră Ardealul
prin sîngele neamului meu,
rotundă baladă în inimi răsfrîntă
ecoul străbate ca un fluviu solemn
într-un departe..., aproape...,
E Alba Iulia,
cu peceţi de voievozi re-ntrupaţi;
e însăşi lumina
aici, în Carpaţi.
E Putna —
străluminînd acest pămînt,
getodac,
e pecetea UNIRII,
glas de adînc şi putere,
e lanul de grîu,
diamant pe frunţi voievodale,
e zimbrul Carpaţilor
nicicînd sîngerat
de vise trezite în noapte,
E Sarmizegetusa
braţ ne-ntinat
dinspre ieri, înspre mîine

Sarmizegetusa

Într-o deplinătate
a anotimpului
cortegiul ninsorii
ne-nvăluie cu străluciri tutelare
ca-ntr-un dor izvodit
de fîntînă...
Aici voluta eternă
a Sarmizegetusei
o săgeată dintîi a rostirii
ce-nalţă aburoase armonii
pe partitura zării.
Aici Marele Burebista,
Rex Daciae
decantează prin necuprinderea vremii
măreţia ta,
Patrie!

Căpitan GEORGE MIHALCEA

Ţărmul iubirii

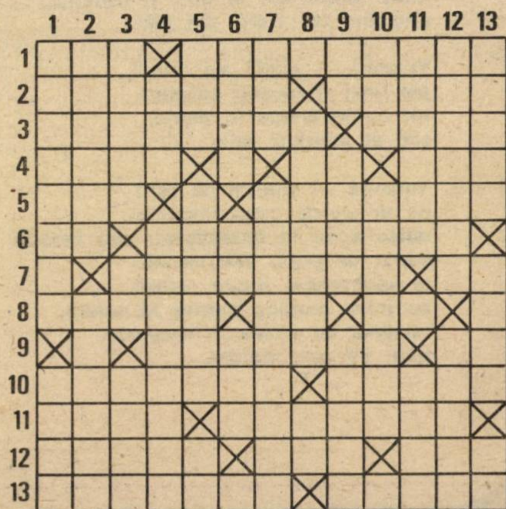
nimeni nu te poate respira
mai bine ca mine
patrie de adîncimi
şi de umblet
între mine şi tine
ţipă un spaţiu
în care miroase a suflet
de nalbă
iar păsările,
păsările nu sînt altceva
decît proiecţia toamnei
pe ţărmul arat de amintiri,
ca de noapte.

PANOPLIE REBUSISTĂ

ORIZONTAL: 1) Remarcabil *sabrer* român (n. 1954) (Ioan) — Scriitor american de renume mondial, care a scris romanul *„Adio, arme"* (1899—1961). 2) *Scut* - *„Scutul lui..."*, unul din volumele de poezii ale scriitorului american de origine engleză Wystan Hugh AUDEN (1907—1973). 3) Una dintre schiţele acestui prozator român este intitulată *„Cîntecul mitralierei"* (1902—1956) (Ion) — *„Săgeata..."* a scriitorului român Vasile BĂRAN (n. 1931). 4) Numele mai multor crai sîrbi — Ţine! — Garnitură. 5) Transport în noapte — Scriitor francez (n. 1902), autorul romanului *„Armele nopţii"*. 6) Piesă de război... — Nuvela *„Sfîntul cartuş"* a fost scrisă de acest cunoscut scriitor polonez (n 1910). 7) *„Sabia lui..."*, piesă a scriitorului turc Nazim HIKMET (1902—1963) — Immanuel Kant. 8) Se aşază

Dr. NICOLAE ANDREI

(continuare în pag. 177)

CĂLĂTORIA

VASILE PREDA

Luase totul ca într-un joc, îi plăcuse, îi mai plăcea poate. Cînd Aura îi făcuse propunerea rîsese, dar nu într-un fel care să-i arate dezacordul. Așa, ca de-o șotie bună. Auzi, să te măriți din dragoste, la prima vedere, muzică ușoară, utopie, la douăzeci și nouă de ani... În fond nu asta-și dorise tot timpul? Dar, hotărît lucru, îi lipsea ceva, un clenci, cum spune Aura, o spontaneitate, o putere de a depăși momentul... Numai atît? În zece ani nu reușise aproape nimic. Unde să găsești un bărbat care să-ți placă deodată, fără să știi ceva dinainte despre el, că e nepotul doamnei cutare, coleg cu nu mai știu cine, lucrează în... Mărunțișurile care fac din căsătorie un aranjament oarecare. Aura cum făcuse? Îl luase pe-al ei pentru că era blînd, părinți cumsecade, recunoaște și astăzi, după atîta vreme. Și i-a ieșit, uite că i-a ieșit! Doi copii, mașină, serviciu bun, chiar dacă e o simplă casieră la agenția de voiaj C.F.R.... Dar ea, Mihaela, e din alt aluat. Nu poate fi suspectată de romantism, însă nici de simț practic; nici de frivolitate, dar nici de prejudecăți. Își trăiește viața sincer, cu seriozitate, uneori cu bucurie... Iată, cîmpul va înverzi în curînd, prin fața chiar a geamului trenului în care călătorește. Tarlalele Bărăganului par decupate din caietul unui copil care n-are decît două culori: maron și verde... Ei, și? Va mai face o călătorie pînă la Constanța, orașul e frumos în afara sezonului, nu pare pur și simplu un bîlci. Va privi marea, o plimbare pe faleză pînă la Cazino, întoarcere către centru, cîteva cumpărături, o gustare, o cafea, seara trenul o va aduce iarăși acasă... *„Cumpără și tu o sticlă de Murfatlar, acolo se găsește vin bun"*, îi recomandase Aura de dimineață la telefon. Și din tonul ei înțelesese că nu era prea optimistă, știa ea ce știa. Cîte asemenea călătorii făcuse? Parcă șaisprezece, sau șaptesprezece, povestea durează de primăvara trecută. Un an și ceva, și doar trei „tipi" cu care reușise să depășească acel punct pînă la care comunicarea fie că nu există, fie că nu e decît o banală formalitate... Primul, un inginer în deplasare, parcă Marcel, da, constructor, vorbea ceva despre portul nou de la Agigea... Nu-și amintește cum intraseră în vorbă, ceva banal, îi adusese un pepsi de la vagonul restaurant, amabil, drăguț, un pic timid... Se lăsa dusă de val, își propusese să nu se arate capricioasă, mofturoasă, bărbaților nu le convine, cunoaște. Îi plăcuse, ce sens ar avea să se opună, să pară că n-o interesează? Deși trebuia să se lase cucerită mai greu, de o tactică tot e nevoie... Seara, la „Continental", el se arătase de-a dreptul sclipitor, inteligent, stăpîn pe sine și pe forțele sale, înțelesese iute că e căsătorit, deși nu purta verighetă. Un asemenea bărbat nu poate scăpa neînsurat pînă la treizeci de ani, era clar, știa, simțea... Nu-i poartă pică, nici lui, nici lumii... Și dimineața, cînd plînsese un pic cu capul în pernă, iar el o mîngîiase, o făcuse nu de necaz, ci pentru că totul se sfîrșise, trebuia s-o ia de la capăt și parcă n-ar fi vrut... Al doilea, pe toamnă, un student cam tardiv, pe moment nu înțelesese cum de-l alesese prietena ei.... Flegmatic, vorbăreț, ochelari mari cu rame aurii, înalt... Prea tînăr totuși. În Constanța fuseseră la film, apoi la Acvariu, mîncaseră ceva, niște plăcintă bună, caldă, el rîdea mai tot timpul și o ținea protector pe după umeri, seara plimbare pe plajă, răcoare, briza, pînă tîrziu, se hotărîse să se întoarcă cu un tren de noapte, era prea frumos, stele, nici nu-și mai amintește dacă era lună sau nu, doar nisipul acela rece cuprinzîndu-i șalele, o mică nebunie înainte de venirea iernii... Celălalt, al treilea, un ofițer de marină... Ei îi plăcuse uniforma lui, impecabilă, bine croită, întrebase despre cele trei trese galben-aurii de pe mînecă, *„ochiul lui Nelson"* parcă-i spunea el cerculețului acela, și ea rîsese ca o gîsculiță neștiutoare, se alinta, îi plăcea omul, simțea că va afla de la el multe despre mare, în fond, ea iubea marea, probabil de aceea Aura alesese ruta aceasta, nici scurtă, nici lungă, nici prea plictisitoare, nici prea atrăgătoare și cu o destinație, hai să zicem, agreabilă... Un marinar, da, ceva inedit pentru ea, și-apoi tipul avea maniere, își dorise mereu să nu aibă de-a face cu mototoli, nu era ca Aura, care dorea să domine în casă, visul său era în alt fel... Cu el stătuse cel mai mult, și sîmbăta sereleului și duminica, se-ntorsese abia luni dimineața, băiatul pleca într-o cursă lungă, ea-i promisese că-l va aștepta, se despărțiseră cu tandrețuri și-uite, iarna trecuse și nici măcar o vedere, un semn... Oare chiar fusese îndrăgostită de el? Pe moment crezuse, dar între timp încrederea i se erodase, o dată cu primăvara simțise că nu mai are ce aștepta, totul fusese un vis frumos și atît, era timpul să se trezească și ea, ca toată natura din jur, dornică de viață de împlinire, de întrupare...

Acum ce va mai urma?... Își mută privirea de pe geamul compartimentului în care jucau umbrele cîmpului pe chipurile celor cinci bărbați tineri alături de care călătorește... Îi place vreunul în chip deosebit? Nu, să nu-și impună ceva din capul locului. Să lase totul în voia bunei întîmplări... Probabil că va fi tot o călătorie zadarnică, precum majoritatea. Poate o nouă ratare... Hm!... Își opri ochii asupra celui din colțul opus, care scosese din geanta diplomat o carte. La ce s-o fi gîndit Aura cînd i-o fi dat bilet și lui în compartiment cu ea? Zîmbi. Mai mult la ideea că uneori se mai întîmplase ca vreunul să cumpere biletul de la agenție pentru cîte-o bătrînă sau pentru altcineva... Dar... dacă tocmai el ar fi viitorul ei soț? Pare băiat bun, finuț, instruit. Îl vede aievea stînd pe un fotoliu de casă și citind aceeași carte cu coperți maronii. Ea aducîndu-i cafeaua... Însă ar putea fi la fel de bine și cel de lîngă el, ceva mai scund, negricios, privire inteligentă, mîini puternice... La naiba! Ce rost are să-și mai facă iluzii? Mai bine să se gîndească la posibilitatea, mai mare, că nu se va întîmpla nimic, nimic. E mai sănătos, mai cinstit. Oricum, știe precis că se va întoarce seara acasă cu o sticlă de Murfatlar pentru prietena ei. Și nu pentru că peste cîteva săptămîni simte că va apela din nou la serviciile ei...

JEAN GABIN... OSTAȘ

Imediat după turnarea filmului **Impostorul**, Jean Gabin se reîntoarse la New York. Voia să-l revadă pe căpitanul Manziarly, cel care conducea în orașul acesta propaganda gaullistă, foarte hotărît să ceară angajarea sa în Forțele Franceze Libere. Să o ceară și să fie luat în serios.

Simțeam că era gata să-mi dea o uniformă strălucitoare și o Cruce de Lorena, pentru a mă grozăvi apoi prin New York sau Hollywood, declamînd: „Angajați-vă în Forțele Franceze Libere". Așa că m-am decis să mă prezint amiralului Lahaie (care, la vremea aceea, nu devenise încă amiral). El m-a asigurat că voi putea pleca, foarte curînd, în Africa de Nord. Am semnat un angajament pentru toată durata războiului.

Un singur lucru mă cam sîcîia și mi-am îngăduit să i-o spun. Eram maistru, dar la vîrsta mea – curînd urma să împlinesc patruzeci de... anișori – cum să-mi mai fi stat bine cu guleraș de marinar și beretă cu pompon? Mai ales că și părul cam începuse a-mi albi. Mi-a înțeles problema, astfel că am fost ridicat, din oficiu, la gradul de maistru principal. De grad, prea puțin îmi păsa, nu pentru soldă mă angajam. Dar, ca maistru principal, puteam purta caschetă. Iar mie cascheta îmi ședea mult mai bine.

Înainte de îmbarcare, Jean fu nevoit să se prezinte în fața unei comisii administrative americane, care voia să se încredințeze că își achitase toate impozitele. Administrația roosveltiană se arăta pe-atunci destul de circumspectă față de francezii lui de Gaulle.

Pe la jumătatea lunii aprilie a anului 1943, Jean primește în sfîrșit ordin să plece la Norfolk, o bază navală importantă. Este numit ofițer cu artileria la bordul escortorului *Elorn* care, împreună cu alte nave de același tip, avea misiunea să escorteze petroliere pe Atlantic. Pînă la Alger.

Așadar, cea dintîi misiune... Și nicidecum o bagatelă. Traversarea Atlanticului, în perioada aceea, nu era deloc o acțiune simplă. Petrolierele și escortoarele constituiau țintele preferate ale vestitelor submarine germane care își aveau baza în portul La Rochelle și care patrulau necontenit pe căile maritime, pîndind convoaiele de aprovizionare destinate Angliei, U.R.S.S. și, de cîteva luni, Africii de Nord.

Jean ceruse insistent să nu fie cruțat; i se îndeplinise, prin urmare, dorința.

Pe *Elorn* nu luă cu sine absolut nimic — nici acordeonul, nici bicicleta, nici bani, de aceștia nu avea nevoie acolo unde se ducea. Cu ceea ce îi lăsase fiscul american, el îi făcu Marlenei un dar somptuos, asupra căruia a păstrat însă discreție; dar s-a vorbit despre niște diamante...

Amator de pictură, cumpărase — cît zăbovise în America pentru filmări — trei tablouri: un Renoir, un Sisley și un Vlaminck, la care ținea mult. În vremea aceea, *impresioniștii* nu prea erau la modă în Statele Unite. Au căpătat faimă tocmai datorită războiului, întrucît anumiți refugiați francezi sau din alte țări europene debarcaseră cu lucruri prețioase: îndeosebi cu tablouri, spre a le vinde și a putea, astfel, supraviețui. Pe-atunci, impresioniștii se vindeau la prețuri nu prea mari, astfel că Jean putuse cumpăra cele trei pînze.

Luasem hotărîrea să nu mă încarc cu nimic, spunea Jean. *Fiindcă plecam cu sentimentul că nu mă voi mai reîntoarce din războiul acela pe care, totuși, voiam să-l fac. Pentru a fi împăcat cu mine însumi. Frica îmi intrase de-a binelea în oase și nu o dată îmi ziceam ce nesperat mi-ar fi norocul dacă aș scăpa teafăr; deoarece știut este că moartea îi seceră mai întîi pe temători. Ce mai, nu prea aveam stofă de erou. Dar dacă ar fi trebuit să rămîn mai departe în Statele Unite, cred că aș fi crăpat de plictis. Atunci... mai bine să crăp într-alt fel. Îmi alesesem, deci, drumul.*

Ceea ce uimește în curajul fără cusur dovedit de Jean în cele mai diferite împrejurări ale vieții sale — ca de pildă cînd s-a îmbarcat la Norfolk, cu o cerbicie înduioșătoare — este faptul că nu totdeauna era în stare să comande resorturilor psihice ale ființei sale. Și nici chiar celor ale comportamentului fizic. „Fizicește", Jean se temea. Îl înfricoșa durerea trupească. Oricum, sentimentul acesta nu i-a întunecat nici o clipă fermitatea morală. Descumpănitoare dualitate, menită a ni-l dezvălui complex și fragil. Dar tocmai comportamentul acesta paradoxal constituia una dintre însușirile caracteristice personalității sale. Cu cîteva ore înainte de îmbarcare, el se duce să vadă filmul **Convoi spre Murmansk**, cu Humphrey Bogart, care interpreta rolul unui comandant de pe un escortor de petroliere, ce traversa Atlanticul spre a însoți un convoi de aprovizionare. Cu prilejul unui atac dezlănțuit de submarine germane, Bogart — imperturbabil pe puntea de comandă — împarte ordine cu siguranță și calm, așa cum bine îi șade unui erou de tipul celui întrupat de actor. Jean încearcă o tulburare profundă.

O dată cu ivirea zorilor, el urcă la bordul escortorului *Elorn* aparținînd Forțelor navale franceze libere, care, asemeni altor nave de luptă, avea să se alăture, în larg, convoiului de petroliere ce trebuia apărat.

Comandantul și echipajul navei *Elorn* sînt francezi. Jean este comandantul artileriei. Post care implică responsabilități. Dar nu totdeauna ofițerul care îl ocupă este și bine văzut de către echipaj — căci funcția aceasta presupune în primul rînd exigență.

...Într-o noapte senină în inima Atlanticului, Jean este ofițer de cart pe punte. Fiecare navă din convoi se zugrăvește limpede pe suprafața mării. Jean scrutează atent, cu binoclul, suprafața valurilor. Așa cum se cuvine, așa cum o fac și pe celelalte escortoare, în aceleași clipe, alți ofițeri de cart, spre a descoperi periscopul vrăjmaș. În Atlantic, doar submarinele ar putea primejdui convoiul. Abia aproape de Gibraltar — deci mult mai tîrziu — aviația inamică a însemnat și ea un pericol.

Jean aude pași sus, pe puntea de comandă: sînt ai lui *pașa*. De cînd navighează pe ocean nu l-a zărit decît în treacăt. Secundul îl prevenise: comandantul este un excelent ofițer de marină, dar pare oarecum ciudat — taciturn, deloc vorbăreț și... n-are somn.

Jean își înalță privirile și descoperă silueta întunecată a lui *pașa*, decupîndu-se în noapte, pe puntea superioară.

— Dumneata eşti, Moncorgé? (Adevăratul nume al actorului).

— Da, domnule comandant.

— Am auzit că în civilie faci filme...

— Întocmai, domnule comandant.

— Eu nu merg la cinematograf. Nu-mi place... Chiar deloc.

— Chestie de gust, domnule comandant.

— Sora mea, fiinţă tare înţeleaptă, găseşte că-i nesănătos, imoral... Cu oamenii aceia care se sărută pe gură... Ce dezgustător!...

După asemenea spuse, comandantul îşi reia nocturna plimbare pe punte, lăsîndu-l pe Moncorgé să-şi împlinească veghea. A fost, se pare, singura „conversaţie" dintre Jean şi comandant pe tot timpul traversării.

La cîteva săptămîni după aceea, în Alger, i se va povesti lui Jean următoarea anecdotă: la popota ofiţerilor de marină, unul dintre colegi îl întreabă pe comandantul navei *Elorn*:

— Îl aveţi pe Jean Gabin la bordul navei dumneavoastră?

— Nu cunosc pe nimeni care să poarte, pe vasul meu, numele acesta, răspunde comandantul.

— Cum să nu! Actorul de cinema!

— A, da... Înţeleg. La bord se numeşte Moncorgé...

I se explică, amănunţit, că Jean este un actor reputat, cunoscut în toată lumea.

— Se prea poate, răspunde sceptic comandantul; n-am idee cît preţuieşte ca actor, dar ştiu că îşi face foarte bine datoria în calitatea sa de comandant al artileriei.

Submarinele germane atacă la sud de Azore. Escortoarele ripostează. Pentru prima oară, Jean se află în contact direct cu războiul. Un petrolier este lovit şi se scufundă încet-încet. Apărarea convoiului s-a dovedit eficace, inamicul dispare. Navele îşi urmează drumul în direcţia Gibraltarului; trec strîmtoarea şi se apropie de Alger, destinaţia finală. Marinarii mai vechi de pe *Elorn* spun că n-au cunoscut altă traversare mai calmă. Jean îşi zice că norocul îi ţine partea.

Totuşi, nu chiar pe măsura speranţelor sale.

În largul capului Tenes, infernul. Sub forma escadrilelor Luftwaffei care, în valuri succesive, bombardează convoiul.

Jean comandă o baterie antiaeriană. Demonic este, într-adevăr, tirul avioanelor inamice care, urlînd sălbatic, coboară în picaj asupra convoiului. Jur împrejurul navei *Elorn*, petroliere explodează şi ard înainte de a se scufunda; cîteva nave de escortă sînt de asemenea lovite. Imense jerbe de apă vin de-a rostogolul peste punţi, iscate de impactul bombelor germane care percutează marea fără a lovi escortorul. Bărci de salvare înţesate de oameni care au reuşit să fugă de pe nava lor în flăcări sînt mitraliate de avioane Stuka.

— Ah, netrebnicii! Netrebnicii! răcneşte Jean, care de data aceasta nu face film, nu interpretează rolul eroic al unui comandant de baterie antiaeriană, ci pe acela mult mai simplu, mai real, al maistrului secund Moncorgé şi care, cu spaima cuibărită în pîntece, ordonă să se tragă, fără nici o clipă de răgaz, în avioanele inamice.

Lucrul cel mai hazliu, dacă se poate spune astfel, îşi aminte*a* Jean, *era faptul că în mijlocul acelui măcel – cu nave în flăcări şi camarazi ucişi în preajma tunului sau în bărci – m-am gîndit la Bogart şi la filmul văzut înainte de plecarea mea din Norfolk, mai exact la scena mult asemănătoare cu cea pe care o trăiam aievea. În rolul său, actorul exprimase trufie, sînge rece, era minunat; nici cea mai palidă urmă de teamă. Iar eu, dimpotrivă, tremuram. Boneta mi se mişca pe cap, într-atît de tare îmi clănţăneau dinţii. Fireşte că mă străduiam să nu arăt nimic flăcăilor de lîngă mine, aflaţi desigur în aceeaşi stare, dar nu mă puteam împiedica să-mi repet în gînd: mare pişicher şi Bogart ăsta! Tare-aş vrea să-l văd în locul meu! Oare ce mutrişoară ar face? M-am întrebat adesea dacă nu cumva m-a ocrotit chiar gîndul acesta obsedant, survenit în toiul iadului de-atunci. Poate că s-ar fi cuvenit să-i trimit, după aceea, un cuvînt de mulţumire.*

...În Alger, Jean speră să-şi regăsească arma de origine, fiindcă el este marinar, puşcaş de marină.

La numai cîtva timp după un dineu petrecut în compania unor ofiţeri superiori aliaţi, secretarul de Stat al Marinei, Louis Jacquinot, îl chemă pe Jean în biroul său. Ca ministru al Marinei lui de Gaulle, Louis Jacquinot — care avea să mai ocupe acest post în toată perioada celei de a IV-a Republici — era, de fapt, „patronul" lui Jean.

Ceremonios, el se apropie de Jean şi îl strînge în braţe.

— Gabin, în numele generalului de Gaulle, Franţa liberă îţi mulţumeşte!

Lucid, Jean nu se lasă impresionat de atîta pompă.

— Fac şi eu ce pot, domnule ministru. Şi-apoi, sînt dornic să mă reîntorc în Franţa, aşa că dau ici-colo cîte-o mînă de ajutor.

— Asta-i foarte bine, Gabin, foarte bine. Aş vrea să te trimit la un centru artistic de propagandă al Franţei libere, pe care Jaboune îl organizează chiar acum şi chiar aici, în Alger. Vei ocupa locul cel mai bun cu putinţă.

Jean înţelese că i se pregătea o „ascunzătoare".

— Vă mulţumesc, domnule ministru, dar eu nu am cerut nimic. Nu vreau să trişez şi nu m-am angajat spre a-mi relua aici meseria; pentru asta, puteam rămîne mai departe la Hollywood, unde-aş fi cîştigat şi bani. Eu mi-am pus în gînd să fac războiul ăsta. Dacă nu pot fi încadrat acolo unde trebuie, prefer să mă reîntorc cu *Elorn*.

— Dar este mult prea periculos, Gabin! Să nu-mi spui că la vîrsta dumitale ai mai avea chef să joci pe eroul...

— O, domnule ministru, dar eu nu vreau să joc nimic! În nici un caz să o fac pe eroul. V-aş spune chiar că la capul Tenes, pe *Elorn*, am simţit limpede că nu m-aş putea numi astfel. Însă nu vreau să fiu un măscărici în spatele frontului, în trupa dumneavoastră de teatru. Nu pentru asta am venit pînă aici.

— De luptat, luptăm şi aici, în spatele frontului. Fără să fim măscărici, protestă Jacquinot.

— Nu de dumneavoastră vorbeam, domnule ministru, ci de mine. Iar dacă totuşi trebuie să o fac pe măscăriciul, atunci prefer ca asta să se întîmple pe o navă escortoare, în Atlantic!

După spusele acestea, descumpănit şi furios în acelaşi timp, Jean se despărţi de ministru, lăsîndu-l uluit.

*

Jean Gabin nu avea să se reîmbarce pe *Elorn* şi nici să retraverseze Atlanticul spre Statele Unite. Într-acolo, de altfel, nu a mai plecat niciodată. La numai două zile după discuţia cu ministrul Jacquinot, potrivit unui ordin personal al acestuia, Jean a fost trimis ca instructor la Centrul Sirocco, şcoală de puşcaşi de marină, regăsindu-şi astfel arma îndrăgită...

...Activitatea sa de instructor a mulţumit pe toată lumea. Şi-a îndeplinit-o cu aceeaşi seriozitate şi conştiinţă profesională ca şi meseria de actor. Avea să primească mai tîrziu o medalie; pentru merite dovedite în timpul războiului. Dar... nu onoruri aştepta Gabin. Ci reîntoarcerea într-o ţară eliberată, ţara lui, unde putea — fără de ruşine şi cu cugetul împăcat — să strîngă mîna celor care înfruntaseră primejdii şi mai mari...

■ Traducere şi adaptare de ELSA GROZEA

AVENTURI *în timp și spațiu*

Povestire pseudo-științifico-fantastică

Abia luase în primire serviciul de planton, cînd simți în tot corpul un fel de moleșeală, apoi un fior plăcut, greu de explicat din punct de vedere științifico-fantastic și astfel... se trezi în epoca de piatră.

Vă închipuiți, stimați cititori, ce emoții încercă Griguță în acel moment. Ca să fie sigur că nu visează, luă o piatră și-i încercă duritatea lovindu-și puternic fruntea. Piatra se sparse, iar el avu astfel certitudinea că nu-l chinuiau visele rele. Într-o asemenea situație, orice erou care se respectă își aprinde pipa sau țigara și încearcă să elucideze lucrurile. De aceea Griguță scoase o țigară, o puse calm în colțul gurii și, neavînd chibrituri, recurse la tehnica epocii: provocarea scînteilor prin lovirea a două pietre. După cîteva încercări neplăcute numai pentru degetele sale, își aprinse totuși țigara și, pufăind, porni agale pe un drum de piatră, spre un oraș de piatră, care se vedea la poalele unui deal de piatră.

Abia intră pe strada principală cînd un răqet înfiorător, ca un rostogolit de pietre, îl făcu să împietrească. Întoarse capul și văzu îngrozit cum un brontozaur se îndrepta spre el cu intenții războinice. În această situație, consideră că cel mai sănătos era să o ia la sănătoasa.

— Aruncă țigara, la noi soldații nu fumează pe stradă! auzi el vocea unui om din epoca de piatră ascuns după o casă de piatră. De-asta e supărat brontozaurul!

Soldatul ascultă sfatul și continuă să alerge, deși monstrul se oprise. Simți o moleșeală în tot trupul, apoi fiorul acela plăcut și... ajunse fără alte explicații pe zidul unei cetăți.

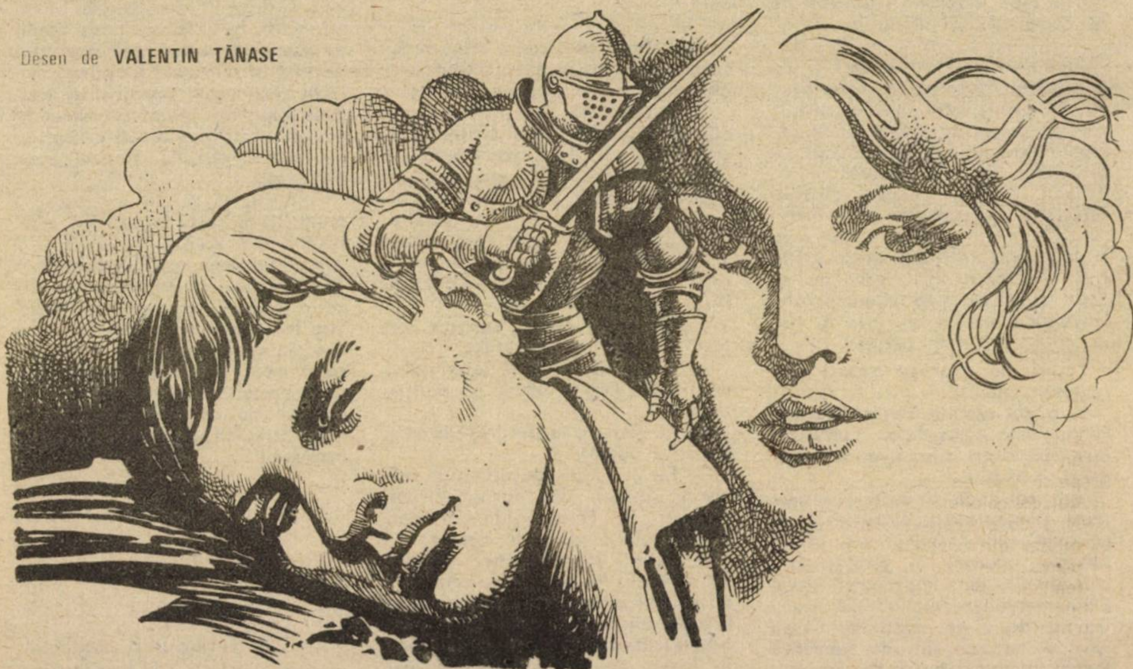
Era noapte. Nu-și dădea seama unde era, de aceea se așeză și, rezemîndu-și capul în palme, încercă să reflecteze.

— Vai, ție, santinelă nenorocită — tună o voce —, vai ție, așa păzești tu zidurile Troiei, cînd dușmanul e sub cetate? Piei!

La lumina stelelor zări o sabie ridicîndu-se deasupra capului său și îl apucă din nou moleșeala aceea inexplicabilă, dar salvatoare. Se trezi acum într-un han din evul mediu.

Consumatorii, preocupați de golirea cupelor cu vin, nu luară în seamă îmbrăcămintea curioasă a vizitatorului. Călătorul, obișnuit de-acum cu orice surpriză, se adaptă repede atmosferei și ceru hangiului „una mare", pe care o sorbi pe nerăsuflate. Îi plăcu licoarea și mai ceru un rînd, în timp ce-și descheia nasturii de la veston. Cînd sosi comanda, Griguță observă că o doamnă îl privea nedumerită și, mai ales, revoltată. Doamna, desigur o prințesă, îi șopti ceva

Desen de VALENTIN TĂNASE

cavalerului din stînga ei şi acesta, încruntîndu-se, veni spre străin.

— Ai jignit pudoarea neprihănitei doamne prin necuviincioasa ta ţinută. Ne întîlnim la mănăstire!

Cavalerul aruncă mănuşa în obrazul soldatului şi părăsi cu demnitate localul fără să ştie că cel provocat la duel simţea din nou moleşeala aceea salvatoare.

Acum Griguţă era în mijlocul preriei.

Arşiţa şi setea începură să-l chinuiască groaznic. Fiorul acela misterios întîrzia să apară. „Oare spre nord or fi ţinuturi mai blînde?" se întrebă soldatul. Şi scrută orizontul în căutarea unui punct cardinal, dar nu-l găsi în nici o direcţie. Cîndva, la o şedinţă de topografie cineva parcă le-a spus ceva despre legătura dintre soare, direcţia sud şi ceasul de mînă. Dar asta s-a întîmplat în viitor. În prezent cunoştea doar cîteva procedee pe care nu avea cum să le aplice, lipsindu-i mijloacele necesare, respectiv cocoşi, biserici, muşuroaie de cîrtiţă sau muşchii de pe copaci.

— Eu te-am adus aici, soldatule!

În spatele lui Griguţă apăruse un cowboy călare.

— Ce vrei tu, străine? întrebă Griguţă.

— Străin sînt de pămîntul vostru, dar nu ca tine de anumite lucruri!

— Deşi vorbeşti pe înţeles, eu nu te pot pricepe!

— Bine că mai ţii minte ceva din poeziile studiate în şcoală. Că la instrucţie nu prea s-a lipit mare lucru de tine. Acum este ultimul test la care te mai supun. Vrei să scapi de aici?

— Evident!

— Atunci, ţine arma asta... uite ţintele... Condiţiile şedinţei de tragere cred că le ştii. Arată-ţi înalta pregătire de luptă!

— Păi... îngăimă Griguţă, am cam lipsit la antrenamente şi...

— Regret că mi-am pierdut timpul cu tine! Erai singurul pămîntean care ai intrat în rezonanţă comunicativă cu noi. Ne puteai salva „Planeta epocilor repetabile" de o invazie. Plec să caut ajutor pe altă planetă locuită. Adio! Iar tu... pleacă în viitor!

Soldatul cuprins de moleşeala aceea ştiinţifico-fantastică se trezi în...

Autocamionul viitorului

Abia cînd puse contactul îşi dădu seama că maşina la volanul căreia se afla nu era chiar obişnuită.

Motorul tuşi discret, pentru a-şi drege vocea, apoi începu să îngîne o melodie la trei pistoane, după care minunea mecanică se puse în mişcare.

La un semn al soldatului, toate operaţiunile de conducere le execută şoferul-robot. Eroul nostru îşi puse ochelarii de soare, îşi aprinse ţigara şi începu să privească după frumoasele străzii.

La o depăşire, însă, o „Skodă" primitivă împroşcă frumuseţea de autocamion superautomatizat cu noroiul cel mai fin.

— Asta ne strică firma! zise soldatul şi robotul frînă brusc.

Aici era defecţiunea de construcţie a robotului; orice sunet scotea omul pe gură, pentru creatura de metal însemna tot oprire. De data aceasta şeful maşinii nu se supără, fiindcă şi el voia să oprească din motive estetice. Programă robotul să şteargă parbrizul. Acesta, din prea mult zel, şterse cu aceeaşi cîrpă şi ochelarii stăpînului său, care trecu nepăsător peste această dovadă de afecţiune, fiind cu gîndul dus la ziua de întreţinere a tehnicii. Să vezi ce figuri uimite vor avea ceilalţi soldaţi cînd îl vor vedea pe el curat ca lacrima, iar ei plini de unsoare. De, să-şi facă şi ei roboţi-valeţi dacă vor!

Cu aceste imagini, plecă mai departe, continuînd să se uite după blonde improvizate.

— Hei! atrase el atenţia uneia mai oxigenate.

Şoferul-robot, ca orice şofer cu defecţiuni de construcţie, frînă brusc şi stăpînul său zbură prin par-

■ Maior PAVEL LIÇĂ

(continuare în pag. 192)

DE TOATE

● Răspîndite altădată în numeroase centre meşteşugăreşti din Germania, Franţa, Spania, Italia, Anglia etc., atelierele pentru confecţionat armuri au dispărut o dată cu apusul bătăioşilor cavaleri ai Evului Mediu. Astăzi, în Europa mai fiinţează doar două ateliere de acest fel. Ele restaurează, îndeosebi, diferitele armuri aflate în zestrea muzeelor. Primul atelier se află la Milano, în Italia, iar cel de-al doilea în localitatea poloneză Mislowice, de lîngă Cracovia.

● Ziarele mexicane au citat cel mai senzaţional record — aproape de necrezut — înregistrat în domeniul deghizării. Este vorba de Amelio Robles, care s-a înrolat în anul 1910 în rîndurile revoluţionarilor care luptau împotriva dictatorului Diaz. La vremea aceea, tînărul erou avea doar 19 ani. El şi-a continuat cariera militară timp de peste şase decenii, ajungînd, în anul 1978, la gradul de colonel. La vîrsta de 87 de ani, fiind suferind de o boală gravă, a fost internat în spitalul militar din oraşul Chilpancingo, unde i s-a descoperit... deghizarea. Bravul colonel Amelio era o femeie, care a declarat că s-a decis să-şi schimbe identitatea pentru a fi sigură că este primită în rîndurile revoluţionarilor. Medicii s-au declarat uimiţi de acest caz, pentru că nu era vorba de o simplă deghizare trecătoare, ci de o asimilare totală a comportării bărbaţilor, Amalia reuşind să-şi transforme chiar şi vocea. Şi astfel Amelio-Amalia a rămas în istoria militară a Mexicului cu două titluri: erou al revoluţiei şi campion al deghizării.

● Ziarul „Izvestia" a primit o scrisoare din partea unui cititor din Graivoron, regiunea Belgorod, cu următorul conţinut **„Vă rog să-mi trimiteţi nişte specialişti să dezamorseze bomba de sub pragul casei mele, bombă aflată acolo din timpul bătăliei de la Kursk, din august 1943".** Sosiţi la faţa locului, specialiştii au constatat cu stupoare ca, într-adevăr, sub pragul uşii de la intrarea în casa respectivă se afla o bombă de 250 kg. Aruncată de un avion german, bomba neexplodată s-a stabilit în sol la o adîncime de 5 m. Geniştii care au dezamorsat-o au declarat că, dacă ar fi explodat, ea ar fi distrus totul pe o rază de 500 m.

■ MIHAI BURDUJA

DE TOATE

Reîntoarcerea lui Maigret

Prin 1930, un tînăr scriitor belgian, dornic desigur de succes, ca orice scriitor tînăr din orice loc şi din orice vreme, avea să-şi atingă rapid ţelul prin inventarea unui personaj. Personaj ce avea să ajungă la o notorietate solidă, amplificată de la o carte la alta. Cititorii l-au îndrăgit şi i-au aşteptat aventurile, dar, simultan, aveau să-l iubească şi pe scriitorul ce-l născocise. Cariera literară a autorului şi a personajului au mers mînă în mînă de-a lungul a o jumătate de veac. Poate că în nici un alt caz consemnînd atari simbioze nu s-a petrecut o deplină identificare în conştiinţa cititorilor ca între aceste două personalităţi ale lumii literare de azi. Spun *personalităţi* pentru că ambele personaje justifică o atare denominare. Aproape trei sute de romane (după unii, doar două sute paisprezece) au contribuit la această sudură dintre *Georges Simenon* şi *Comisarul Maigret*. „Afacerea Saint-Fiacre", „Cartier negru", „Trei camere în Manhattan", „Zăpada era murdară", „Obloanele verzi" sau „Maigret se înfurie" sînt doar cîteva din romanele de acţiune ce au pus în circulaţie spiritul justiţiar întruchipat de sobrul comisar care, prin mobilizarea capacităţii sale asociative, izbuteşte să dea de urma răufăcătorilor, să-i pedepsească, nefăcînd niciodată concesii unui mecanism social corupt. Desigur că marea popularitate a lui Maigret provenea şi din această cinste fără reproş, care-l făcea să declare război unei lumi sărace în valori morale ferme. Şi iată că la un moment dat Georges Simenon a decis să iasă din binomul acesta literar, renunţînd la faimosul său personaj. Nerecunoştinţă faţă de acela care i-a asigurat în fapt faima mondială, care i-a adus milioane şi milioane de franci, care a făcut la urma urmei dintr-un scriitor obscur un patriarh al genului „policier"? Nerecunoştinţă faţă de sutele de mii, de milioanele de cititori care aşteptau apariţia unui nou „Maigret" cu emoţie, cu încordare, cu inima tresărind? Nerecunoştinţă faţă de editorii care, vărsînd mari sume de bani în contul autorului, riscau brusc scăderea cifrei de afaceri a firmei prin dispariţia principalului asociat — desigur involuntar: placidul, dar atît de inteligentul comisar?

Greu de răspuns. Desigur că Simenon avea acest drept de a se disocia de Maigret. Renunţa în fond la o plăsmuire, una din multele plăsmuiri care se nasc în mintea unui scriitor, atît de bogat în fantezie. Retras în liniştea casei sale, Simenon avea dreptul la liniştea mult visată. O viaţă de muncă intensă, uriaşă, covîrşitoare, impusă de solicitările amintite ale editorilor şi ale cititorilor, o viaţă de creaţie exploatată inteligent, o viaţă în care întreaga concentrare a lui Simenon s-a îndreptat asupra acestei plăsmuiri simpatice şi mult îndrăgite pe toate meridianele numită *„le commissaire Maigret."* Dar iată că liniştea aceea mult visată, retragerea aceea în meditaţia fertilă a senectuţii, a fost tulburată de o dramă ce a subminat întregul echilibru al unei vieţi victorioase. O dramă pe care ne-o mărturiseşte o carte de amurg a scriitorului, apărută la Presses de la Cité. *„Memoriile intime ale lui Georges Simenon"* — urmate de *„Cartea lui Marie-Jo"* nu lasă nici o cale de acces ficţiunii. Totul este realitate, totul este viaţă trăită. *„Cartea lui Marie-Jo"* este scrisă de aceea care a declanşat drama. Marie-Jo Simenon, fiica vestitului romancier, s-a sinucis la 20 mai 1978. Ani în şir după acea zi tragică, părintele a căutat o explicaţie. A căutat un fir care să ducă la elucidarea misterului. Nu se poate spune că i-a lipsit tehnica detectivistă, din moment ce şcoli întregi de poliţie îi folosesc lucrările beletristice drept manuale profesionale. Şi totuşi, Simenon nu a putut găsi nici o motivaţie. Nu vrea sau efectiv nu poate? sîntem îndemnaţi să ne întrebăm.

Am în faţă o fotografie a lui Marie-Jo Simenon. Fotografia unei fete frumoase, o adolescentă fermecătoare. Datează din mai 1968. Din acel contestatar mai '68... O privire pătrunzătoare, nelipsită de încredere, de speranţă. Zece ani mai tîrziu avea să facă acel gest disperat, ireparabil. Între acea privire încrezătoare şi actul fără speranţă se înscriu, aşadar, zece ani în care îndoielile s-au strecurat în sufletul unei femei tinere. Acest segment temporar trebuie cercetat. E drept, nici textul „cărţii" lăsate de Marie-Jo nu cuprinde indicii semnificative. Trebuie studiat deci *subtextul* — şi, mai ales, am sugera noi — *contextul*. Adică viaţa ei şi a celor din jur. Trebuie suprapuse fragmente de viaţă, mergîndu-se pînă la reconstituirea unei epoci. E o întreprindere grea, deşi între timp s-ar putea să apară noi documente probatorii. Un alt caiet al tinerei Marie-Jo sau orice alt tip de mărturisire clarificatoare. Nu vor lipsi desigur nici speculaţiile mai mult sau mai puţin spectaculoase. S-ar putea ca un sociolog (sau mai mulţi) să îşi asume sarcina dificilă a limpezirii misterului. Pentru că — e limpede — clarificarea aceasta nu e o problemă de istorie literară, ci de sociologie. Poate că o întreagă echipă de sociologi — poate o şcoală întreagă de sociologie — ar trebui să se ocupe de acest fenomen care preocupă lumea apuseană de azi şi în care Marie-Jo Simenon este numai *un* caz. Preocupări jurnalistice există. Într-o vreme, publicaţiile occidentale s-au concentrat cu sîrguinţă în reflectarea acestui fenomen sumbru pe care-l reprezintă sinuciderile unor copii celebri. Copii purtînd pe umerii lor fragili gloria unor părinţi arhicunoscuţi. În ultimele două decenii, zeci de tineri purtînd nume cunoscute de la un capăt la celălalt al pămîntului au eşuat în acte disperate, curmînd existenţe ce nu se puteau plînge nici de lipsa mijloacelor materiale, nici de lipsa publicităţii din jurul lor. Şi — totuşi — ceva le lipsea. Le lipsea afecţiunea sinceră, dragostea reală, singura capabilă să *încălzească un suflet tînăr*. Pentru presa de peste ocean sinuciderea fiului lui Charles Boyer sau al celui al lui Jerry Lewis nu poate însemna decît o veritabilă mană cerească.

Zeci de coloane, zeci de fotografii, zeci de comentarii, care mai de care mai insolit. Eveni-

mentul e consemnat într-o largă arie publicistică, purtînd pecetea spectaculosului. Explicaţia unanim pusă în circulaţie este următoarea: aceşti copii nu au mai putut suporta gloria binemeritată a părinţilor. Explicaţie limitată şi anodină.

Dar nimeni nu încearcă să facă în acele abundente coloane o legătura mai profundă între lanţul sinuciderilor şi lumea în care trăiesc aceşti nefericiţi protagonişti ai Gloriei şi ai Morţii. Nimeni nu a făcut o necesară legătură între tragica dispariţie a Nathaliei Wood şi lumea care a impus-o drept oglindă a prosperităţii americane. Nimeni nu s-a gîndit la acel film al lui Kazan, cutremurătorul „Splendoare în iarbă", în care actriţa apărea alături de Warren Beatty. Nimeni nu l-a pus alături de sensul cutremurător al dispariţiei acestei — incontestabile — mari actriţe. Mulţi dintre dumneavoastră vă amintiţi de acest film al lui Elia Kazan, în care era descrisă criza economică din anii treizeci. Sute de oameni — mai mult sau mai puţin de „afaceri" — dădeau faliment şi singura soluţie rămasă într-o societate rapace părea sinuciderea, aneantizarea. Nathalie Wood juca în film rolul unei adolescente sub ochii căreia se produceau aceste drame. Drame pe care ea le recepta ca făcînd firesc parte din fizionomia societăţii capitalului. Nimeni nu s-a gîndit că ea însăşi şi-a însuşit poate acest *firesc* — (destul de *nefiresc* de altminteri) — în modul de a gîndi şi de a-şi clădi viaţa. Viaţa şi moartea, deopotrivă.

Probabil că dacă Marie-Jo ar fi fost fiica unui miner din Charleroi sau a unui umil funcţionar bruxellez ar fi avut parte de o moarte liniştită. Mai precis, de o postumitate lipsită de interpretări, de fastul publicităţii. Dar celebritatea lui Simenon a obligat ziarele la o reflectare masivă a dramei. O dramă pe care el nu a putut-o nicicum explica. Ar fi trebuit scriitorul să-l reinventeze pe bunul său prieten, comisarul Maigret, căruia să-i fi cerut o mînă de ajutor în elucidarea celui mai complicat caz din cariera sa? Ce-i drept, nu din cariera sa literară, ci din cariera propriei existenţe...

■ TITUS VÎJEU

DE PRIN ARMII ADUNATE

Rachete la... licitaţie!

Două containere conţinînd 24 de rachete au fost vîndute la licitaţie de către forţele armate americane!

Cumpărătorul — un om de afaceri mexican, colecţionar de fier vechi. El a transportat containerele la Ciudad Juarez, în nordul Mexicului, unde a descoperit, stupefiat, ciudata încărcătură. Reprezentanţii armatei americane au întreprins demersuri pentru recuperarea celor două duzini de rachete, acţiune care nu a pus probleme!

Toate aceste detalii au fost furnizate de un purtător de cuvînt al armatei americane, locotenent-colonelul James Lawson, care a adăugat că pretinsele „fiare vechi" erau destinate elicopterelor de atac. S-a hotărît desigur o... anchetă.

Numai că s-au deschis atîtea anchete privind neglijenţele serioase din armata americană încît ar fi nevoie de o direcţie specială la Pentagon pentru... evidenţa lor.

„La loc, adresa!"

Potrivit presei franceze, societatea pariziană *„Navifrance"*, profilată pe croaziere turistice, se trezise bombardată cu diferite comenzi militare.

Telexul comercial al firmei înregistra, astfel, cereri din străinătate privind radaruri, sonare, tunuri, chiar rachete *„Exocet"!* Marina italiană comunica nevoile sale imediate de vedete rapide, iar autorităţile canadiene solicitau date suplimentare despre submarinele franţuzeşti, în vederea achiziţionării lor! Buclucurile au durat pînă s-a constatat că mai există la Paris o companie *„Navifrance"*, înfiinţată din 1985 şi care se ocupă de comercializarea peste hotare a navelor militare franceze.

Grupul de armamente *„Navifrance"* a fost nevoit să-şi modifice numele, adică să-şi schimbe doar... părul.

Frig, oştire? – Straşnic frig!

Cele mai mari manevre efectuate de armata Suediei în perioada postbelică s-au desfăşurat tocmai în regiunea laponă a ţării.

Din relatările de presă rezultă că dificultăţile nu au lipsit. Localnicii au cerut, astfel, ca terenul de exerciţii să fie deplasat cu cîţiva kilometri spre a nu fi speriată o turmă de 3 000 de reni! O unitate şi-a modificat ruta şi a deschis focul mult mai departe, întrucît în locul respectiv urma să... fete o iapă. Principalul „inamic" l-a constituit gerul năprasnic, care a dus la spitalul de campanie aproape 200 de militari.

Altfel, exerciţiile au primit notă de trecere...

Ghici, cine vine din... cer?

Întîmplarea s-a petrecut pe o plajă din Sydney.

Un elicopter militar survola terenul în *„misiune de recunoaştere"*. Deodată, echipajul a fost şocat de un spectacol cu totul neobişnuit: o sirenă călare! Spre a-l urmări de aproape, pilotul a efectuat un zbor razant, ale cărui urmări au ajuns, însă, la tribunal. *„Sirena"* era, de fapt, o mare amatoare de înot şi echitaţie. Obosită de valuri, ea s-a gîndit să se relaxeze, făcînd o cursă de călărie pe pista de nisip, dar în costum de înotătoare. Speriat de raidul elicopterului, calul a luat-o razna, trîntind la pămînt amazoana, care s-a ales cu numeroase fracturi. Tribunalul din Sydney a decis ca forţele aeriene australiene să achite rănitei despăgubiri de... 360 000 de dolari!

Cam scump „biletul" pentru o scenă atît de... gratuită!

Trecea fanfara militară...

Cum Casa Albă este deschisă, după un anumit program, şi turiştilor, un cetăţean, Robert Latta, din Denver, statul Colorado, s-a deplasat la Washington spre a o vizita. Dar tocmai în ziua respectivă, clădirea era închisă publicului.

Turistul din Denver a vrut să renunţe, însă în acelaşi moment şi-a făcut apariţia fanfara Corpului de infanterişti marini care se îndrepta spre poarta, bine păzită, a Casei Albe. Fără uniformă şi fără instrument muzical, cetăţeanul s-a alăturat celor 33 de muzicanţi şi a putut, astfel, pătrunde nestingherit în clădire, pe care a vizitat-o un sfert de oră! Reţinut de poliţie, intrusul a fost eliberat pe cauţiune, după ce şi-a dovedit *„intenţiile exclusive de turist"*.

În ceea ce priveşte serviciul de gardă al Casei Albe, urmările s-au lăsat cu... cîntec!

■ ION JERCAN

„ONORABILII" PE BANCA ACUZAŢILOR... DAR AFACERILE PROSPERĂ

Însoritul Palermo, cel mai important oraş al Siciliei, e cunoscut, de decenii, în ipostaza — neoficială — de „capitală" a *Mafiei*. Fărădelegile temutei organizaţii, oricînd în stare să recurgă la arma crimei dacă îi sînt lezate interesele, au intrat aici, de mult, în „specificul local"... Dar iată că o întîmplare din aceşti ani a provocat, pur şi simplu, consternare: un grup de mafioţi au omorît cu sînge rece un băiat de numai 11 ani! Claudio Domino, un copilandru... Explicaţia? Părinţii săi, oameni de serviciu la tribunalul din Palermo, refuzaseră să transmită mesaje în legătură cu mersul proceselor intentate unor membri ai *Mafiei*. Sau un alt episod. O anume Lucia Alleruzo n-ar fi avut motive să se teamă pentru viaţa ei. E adevărat că Giuseppe, soţul, un mafiot de vază, aflat în închisoare, făcuse unele dezvăluiri neconvenabile. Dar femeia se bizuia pe „tradiţie": aşa-numitele „*răzbunări transversale*" nu vizau niciodată soţiile. Şi totuşi... Într-o zi cîţiva indivizi au coborît în faţa casei unde, pe verandă, Lucia stătea împreună cu copiii şi au descărcat asupra ei armele tip *Lupara* folosite odinioară la vînătoarea de lupi! Neobişnuite chiar şi pentru *mafiosi*, asasinatele depăşeau, în chip flagrant, „regulile jocului"...

„Timpuri incompatibile cu bandele de criminali"

Dacă altădată drept „specialităţi" ale „*onorabilei societăţi*", cum pompos se autoproclamă *Mafia*, figurau desfacerea ilegală a băuturilor sau speculaţiile cu terenuri imobiliare, de peste un deceniu încoace afacerea de căpătîi o reprezintă furnizarea stupefiantelor, căreia i-au căzut victimă mai cu seamă tinerii ce îngroaşă rîndurile şomerilor disperînd în căutarea unui loc de muncă. Cam în aceeaşi perioadă, intensificarea agresivităţii mafiote, mergînd pînă la acte criminale fără precedent în istoria „*respectabilei case*", denota simptomele unui anume impas; impas datorat, spun experţii, rivalităţilor iscate, în împrejurările schimbului de generaţii ce se înregistra în sînul *Mafiei*, pentru succesiunea la poziţiile de vîrf din ierarhia ei. Între 1981—1983, Palermo a cunoscut un şir interminabil de asasinate ca urmare a intenselor răfuieli intermafiote.

Alertate de virulenţa flagelului, organele legii din Italia şi S.U.A. — terenurile de operaţiune predilecte ale *Mafiei* — au decis să treacă la acţiuni energice împotriva „*sindicatelor crimei*", primind un sprijin sporit din partea oficialităţilor guvernamentale, în special pe cale legislativă. Tot acum s-a petrecut ceva inimaginabil pînă de curînd. În ajutorul autorităţilor au venit, din proprie iniţiativă, chiar... unii membri marcanţi ai organizaţiei. În 1984, Tomaso Buscetta, un cunoscut şef de clan, cu destule păcate la activ, făcea această declaraţie concludentă: „*Vorbesc în numele propriei mele conştiinţe. Timpurile în care trăim sînt incompatibile cu modul în care se manifestă Cosa Nostra. Aceasta a devenit, pur şi simplu, o bandă de asasini feroci*".

În timpul „procesului secolului" de la Palermo

„Procesul secolului"

În Italia, depoziţiile a circa 30 de persoane care n-au mai ţinut seama de *omerta*, teribilul legămînt al tăcerii, s-au soldat cu arestarea unui considerabil număr de mafioţi. Finalmente, în 1986, la Palermo, s-a declanşat faimosul proces al „celor 474" — „*procesul secolului*", cum l-a numit presa. Ceea ce a urmat a fost un „serial", pe drept cuvînt, de antologie, mai revelator decît oricare film sau scriere despre această odioasă lume interlopă. Cîteva date ilustrative: ● au fost de faţă 1 000 de avocaţi; 400 de ziarişti; 2 000 de poliţişti şi carabinieri (purtînd veste antigloanţe); ● actul de acuzare a cuprins 40 de dosare, cu peste 8 500 de pagini; au fost studiate şi 1 700 rapoarte-expertiză; ● în cadrul audierilor au făcut declaraţii 1 314 persoane. Încheindu-se abia la sfîrşitul anului 1987, procesul a acordat sentinţe pentru 355 dintre acuzaţi însumînd, cu totul, 2 665 ani de închisoare. 19 au suferit condamnări pe viaţă, fiind vorba, în primul rînd, de acei ce intrau în componenţa *Cupolei*, apelativul *grupului* care reprezintă nucleul conducător al organizaţiei. Între aceştia, cea mai impozantă figură, „*marele naş*" Michele Greco, 62 de ani, însuşi liderul *Cupolei*, Rosario Riccobono, 58 de ani, alias „Teroristul", căpetenia uneia din principalele „*familii*" (clanuri) mafiote; cît priveşte pe Salvatore Rüna, şeful *Corleonezilor*, şi mîna sa dreaptă, Bernardo Provenzano, ei au fost condamnaţi în contumacie, poliţia nereuşind nici măcar să-i depisteze. În cazul mafioţilor de notorietate ce s-au dezis, aceştia au primit pedepse relativ uşoare: Tomaso Buscetta — 3 ani şi jumătate, iar Salvatore Contorno — 6 ani.

În campania antimafiotă s-au înregistrat însă, în tot acest răstimp, şi însemnate victime din rîndurile autorităţilor. Între alţii, au fost ucişi, în atentate demonstrative, deputatul comunist Pio La Torre, iniţiatorul unei legi ce a pus capăt procedurii, de care profitaseră din plin mafioţii, a „*achitării din lipsă de probe*", şi generalul Carlo Alberto della Chiesa, imediat după ce primise împuterniciri speciale pentru combaterea activităţilor organizaţiei. Este evident că „*respectabila societate*" nu se arată deloc dispusă să renunţe, încît perspectivele restrîngerii acestui reprezentativ fenomen al societăţii capitaliste, bazat pe şantaj, corupţie şi teroare, rămîn la fel de incerte ca şi pînă acum. Eforturi se fac mereu, aşa cum este pro-

punerea avansată din nou asupra instituirii unei *Comisii parlamentare de anchetă asupra Mafiei*, alcătuită din 20 de senatori şi 20 de deputaţi. Dar în acelaşi timp se semnalează că efectivele de *mafiosi* nu sînt propriu-zis în descreştere, acestea cuprinzînd, spre exemplu, în Sicilia, conform evaluărilor făcute, nu mai puţin de 11 000 de membri! Or, mai există şi *Mafia calabreză, şi Comorra napolitană;* aşa cum, s-a constatat pe de altă parte, tentaculele mafiote s-au extins într-o zonă pînă de curînd neatinsă, nordul Italiei.

„Ca-n vremurile lui Al Capone"

În Statele Unite ale Americii, „ieşirile în scenă" în aceşti ani ale organizaţiei au reamintit — susţinea presa — epoca de tristă celebritate a lui Al Capone. În 1985, „Marele Paul", Paul Castellano, a fost lichidat pe cînd cobora din luxoasa sa limuzină. El urma să compară, împreună cu *„naşii"* celorlalte cinci mari grupări newyorkeze în cadrul celui mai răsunător proces iniţiat împotriva crimei organizate de la acela din perioada anilor '30. Scenariul ca atare a fost relativ asemănător.

Prin 1980, un anume Jimmy Fratriano, poreclit „Nevăstuica", după trei decenii în slujba *Mafiei* (!), a încălcat şi el *omerta*. Între timp, în legislaţie surveniseră modificări importante, asigurîndu-se, între altele, măsuri speciale de protecţie a martorilor, spre a-i feri de eventuale represalii. Se sconta, desigur, pe faptul că, aidoma „Nevăstuicii", vor apărea şi alţii dispuşi la mărturisiri. În cele din urmă, în septembrie 1986 s-a reuşit aducerea în instanţă a marilor căpetenii, cu singura excepţie a celui ce fusese lichidat cu un an înainte. Pe banca acuzaţilor — *„onorabilii"* Tony Corallo, zis „Tony Eschivă", un altul „Grasul Tony" Salerno, apoi Paul Rastelli, abia ieşit din închisoare, ca şi Carmine Serpico, supranumit „Şarpele". Nemaiputînd scăpa, ca în trecut, prin *„aranjamente speciale"*, capii mafioţi au primit sentinţe mergînd pînă la 40 de ani închisoare. Presa americană a exultat, folosind titluri de genul *„Vremuri grele pentru Mafia"*. Totuşi, ulterior nu s-a putut scăpa din vedere că cel de-al cincilea *„naş"*, John Gotti (bănuit a fi pus la cale înlăturarea „Marelui Paul", cu scopul de a prelua conducerea clanului), a reuşit, în martie 1987, să coboare în libertate treptele tribunalului din Brooklyn...

Un fenomen proliferant, cuprinzător

Fără îndoială, strădaniile autorităţilor americane sînt meritorii. Dar tot ele sînt nevoite să admită perpetuarea, în forme noi, a ilegalităţilor mafiote, acestea cuprinzînd, de pildă, la ora actuală, difuzarea de casete audio şi video pirat (în detrimentul reţelelor oficiale), distribuirea de cecuri false sau de acţiuni ale unor societăţi fictive, exploatîndu-se dorinţa de profit tipică lumii capitalului. Se confirmă astfel ceea ce se recunoaşte într-un raport al *Comisiei prezidenţiale pentru crima organizată* din 1986. *„Ea* (Mafia-n.n.) *se lansează în operaţiuni tot mai ambiţioase şi desfăşoară o activitate mai importantă decît unele mari ramuri ale industriei* (...) *Acest fenomen cuprinzător nu poate fi combătut uşor sau eliminat rapid."* Încriminată oficial, cîtuşi de puţin onorabila „firmă" speculează în continuare cu abilitate, după cum o atestă faptele, racilele societăţii de consum ca să-şi satisfacă, după voia ei, apetitul, nesăţios, pentru afacerile dubioase, ce-i aduc însă imense cîştiguri. Persistenţa practicilor mafiote nu face, aşadar, decît să reflecteze, în contextul mai larg al diverselor frămîntări pe plan socio-economic, una din multiplele faţete ale crizei de sistem specifice lumii capitaliste.

■ DAN OZERANSCHI

FAŢETE ALE MISTICISMULUI

Robi în spatele gardurilor de sîrmă ghimpată

Lumea n-a uitat, încă, de groaznica tragedie de la Jonestown, din Guyana, cînd au căzut victimă fanatismului religios aproape o mie de oameni. Despre aceasta s-au scris nenumărate articole în presa internaţională, au apărut cărţi, toate în tiraje de masă, atrăgîndu-se atenţia opiniei publice asupra nocivităţii diverselor secte, a rolului lor nefast, antisocial, a primejdiei pe care o reprezintă proliferarea grupărilor de esenţă mistică.

Din nefericire, în Occident nu s-au tras învăţămintele ce se impuneau din cele petrecute cu un deceniu în urmă în Guyana. Nu întîmplător, multe ziare şi reviste din R.F.G., Franţa, Marea Britanie, S.U.A. etc. continuă să se ocupe de problema sectelor, „capul de afiş" deţinîndu-l, evident, secta sud-coreeanului Moon. Se subliniază cu insistenţă mai ales faptul că asemenea grupări religioase, chiar dacă nu toate propagă crima, reprezintă un atentat deosebit de grav la adresa libertăţii omului, a personalităţii sale. Sînt semnificative, în acest context, şi două articole apărute cu cîteva luni în urmă în R.F.G.: unul în „Kölner Stadt-Anzeiger", iar celălalt în „Süddeutsche Zeitung" (München). Le reproducem, cu unele prescurtări, după „La Tribune d'Allemagne", cunoscută revistă hamburgheză care publică cele mai reprezentative articole apărute în cursul unei săptămîni în presa vest-germană.

Audieri la Bonn în legătură cu colonia Dignidad

O instituţie care aduce a lagăr de concentrare, cu garduri de sîrmă ghimpată, cîini de pază şi fire întinse la suprafaţa solului, dominată de „figura demoniacă" a lui Paul Schäfer, şeful sectei, o instituţie în care oamenii au fost coborîţi la rangul de sclavi docili prin teroare psihică, violenţă corporală şi droguri. Acesta este tabloul sumbru care a fost prezentat în anul 1988 subcomisiei Bundestagului pentru drepturile omului în legătură cu „Colonia Dignidad" din Chile, o colonie scandaloasă unde trăiesc de mai bine

de 25 de ani circa 250 de foşti cetăţeni (vest-) germani.

Colonia, situată la 300 km sud de Santiago, a fost întemeiată în 1962 de către un fost predicator baptist, Paul Schäfer. De atunci au fost exprimate necontenit multe critici la adresa acesteia: în spatele gardurilor de sîrmă ghimpată ale unei proprietăţi rurale, pensionarii sînt maltrataţi, reţinuţi împotriva voinţei lor.

Wolfgang Kneese, încă minor cînd a descins în 1962 în Chile, vorbeşte despre torturi şi droguri, el însuşi făcînd cunoştinţă cu acestea: „Cei care nu vroiau să se supună regimului de teroare erau maltrataţi şi bătuţi". În 1966, în împrejurări de-a dreptul rocambolești, el izbuteşte să evadeze. Călare, apoi după multe ore de mers pe jos, el ajunge la Santiago.

Grupul de sectanţi din jurul lui Paul Schäfer s-a format prin anii '50 ca urmare a scindării unei comunităţi baptiste din Granau, o localitate din Saxonia Inferioară. Acesta s-a stabilit mai întîi în apropierea oraşului Siegburg, unde patrona, între altele, un orfelinat.

Deschizîndu-se o anchetă împotriva lui Schäfer pentru corupere de minori, el şi-a părăsit domiciliul din Siegburg. Cînd a plecat în Chile era însoţit de un grup de orfani. Hugo Baar, care a fost mulţi ani un tovarăş credincios al lui Paul Schäfer, a relatat unei comisii a Bundestagului cum s-au lăsat convinşi membrii adulţi ai grupului să se refugieze în Chile. Vînturîndu-li-se spectrul războiului ce ar fi trebuit să vină din Est (în plin „război rece" acest argument era credibil), ei au căzut pradă fricii...

Hugo Baar, care trăieşte acum la Köln, s-a desolidarizat de sectă în 1984. El se gîndeşte astăzi cu groază la trecut: „Îmi reproşez astăzi o mare parte din răspundere". El era cel ce-i furniza arme lui Schäfer. Cumpăra de pe piaţa neagră pistoale mitralieră şi mitraliere pentru colonie.

Hugo Baar, ca şi Lotti şi George Packmar, care au trăit de asemenea mai mulţi ani în colonie, au descris sistemul folosit de Paul Schäfer pentru a-şi obliga adepţii să facă tot soiul de corvezi şi să i se supună necondiţionat. Sclavajul a adus coloniei succese economice. Cheia controlului adepţilor cultului este dată de o excesivă „poruncă a spovedaniei". Toate reflecţiile, toate gîndurile trebuie comunicate conducătorului sectei. Convorbirile particulare sînt socotite de mult o infracţiune care aduce contravenienţilor ameninţări şi lovituri. Sistemul supravegherii şi teroarei psihice este elaborat minuţios. Cei ce se fac vinovaţi de vreo infracţiune sînt obligaţi să îmbrace, pentru a fi recunoscuţi, „haine disciplinare". Instalaţii de ascultare, sisteme ingenioase de ipocrizie, invitaţia la autoacuzare şi spitalizarea forţată, împreună cu administrarea de droguri vin să completeze arsenalul terorii.

Toţi vizitatorii coloniei vorbesc despre chipurile şi reacţiile de „roboţi" ale locuitorilor ei. Ziaristul Gero Gemballa, care s-a aflat aici acum cîteva luni, a ajuns la următoarea concluzie: „Persoanele care trăiesc acolo nu mai sînt în măsură de a lua, ele însele, o hotărîre".

Un specialist în drept internaţional din Würtzburg, profesorul Bossle, a întreprins patru vizite în colonie şi el nu poate decît să-l critice pe Paul Schäfer în rolul său de preot, judecător şi educator.

Se pare că e greu să descoperi practicile înjositoare în spatele „faţadei perfecte". Un conducător de întreprindere din Ottersberg, Friedrich Peymann, şi un consilier municipal din München, Wolfgang Vogelsesang, au venit entuziasmaţi din vizitele lor în Chile. Friedrich Peymann a declarat textual: „O aventură minunată". O delegaţie a Bundestagului n-a fost admisă în lagăr. Aeroportul coloniei fusese închis.

Dr. Hartmutt Hopp a venit la Bonn ca reprezentant al sectei. Însoţit de un avocat, el a dat citire unei declaraţii dinainte pregătite. Gardurile coloniei — a ţinut să sublinieze medicul, pe care martorii îl consideră drept personajul central în lagăr — au rolul de a proteja ogoarele de animalele sălbatice. N-a răspuns învinuirilor, ci a căutat doar să le răstălmăcească, folosind formule ca „25 de ani de viaţă comună", „supunere voluntară" şi „comunitate întemeiată pe încredere". Hartmutt Hopp a preferat să se cantoneze în tăcere cînd i s-au pus întrebări.

Doi foşti ambasadori la Santiago, Franz-Hermann Holzheimer şi Erich Strätling, au refuzat să participe la audierea publică. Ambasadei (vest-) germane din Chile i s-a reproşat de a se fi mulţumit să înregistreze de-a lungul anilor acţiunile neobişnuite ale lui Paul Schäfer în a sa „Colonie Dignidad" fără să facă nimic.

(„Kölner Stadt-Anzeiger")

Colonia complicităţilor

Faptele sînt grăitoare prin ele însele cînd doi foşti ambasadori la Santiago, Erich Strätling şi Franz-Hermann Holzheimer, refuză să apară în faţa comisiei Bundestagului pentru chestiuni umanitare. Aceşti „experţi" nu se văd în măsură să aducă clarificări asupra „Coloniei Dignidad" din Chile, unde cetăţeni (vest-) germani sînt trataţi ca sclavi şi exploataţi. Încălcările drepturilor omului, care au fost evocate în cursul audierii publice, au avut loc în perioada cînd cei doi diplomaţi au lucrat la Santiago. Ar fi nejust să li se reproşeze de a se fi lăsat induşi în eroare de „faţada perfectă" a regimului terorii. Acelaşi lucru este valabil şi pentru persoane mai sensibile, ca monseniorul Frenz. Dar şi mai puţin ar putea să i se reproşeze lui Erich Strätling de a nu fi încercat să vadă ce se petrece în spatele faţadei frumoase, pentru că el a avut cunoştinţă de maltratările şi torturile aplicate pensionarilor coloniei. Este poate nimerit să se trimită la Santiago diplomaţi a căror lipsă de sensibilitate le îngăduie să nu pricinuiască vreo neplăcere. Aceasta previne orice dificultăţi. Dar practica aceasta a avut un inconvenient: oamenii care au sfătuit Ministerul Afacerilor Externe au fost legaţi la ochi. Relatările celor care au izbutit să evadeze din colonie n-au fost luate în serios decît foarte tîrziu.

Fără ajutorul autorităţilor din Chile nu se va putea pune capăt activităţii exploatatorilor de sclavi cu paşapoarte (vest-) germane. De altminteri, „Colonia Dignidad" nu se află numai sub protecţia unor amici chilieni puternici, ci şi a regimului generalului Pinochet, căruia aceasta i-a adus nu o dată servicii. Ministrul afacerilor externe, Hans-Dietrich Genscher, a recunoscut implicaţiile afacerii, de care a hotărît să se ocupe personal. Indignarea stîrnită de dezvăluirile făcute în cadrul audierii publice îi va îngădui să exercite presiuni asupra regimului (Pinochet — n.n.) pentru a fi de acord ca o comisie (vest-germană) să viziteze „Colonia Dignidad".

(„Süddeutsche Zeitung")

■ **Prezentare şi traducere de**
CONSTANTIN TATU

Dosarul „MIZILFLASCHE"

După catastrofala înfrîngere a hitleriştilor la Stalingrad — între noiembrie 1942 şi februarie 1943 au fost încercuite şi nimicite 22 de divizii germane —, mai mulţi ofiţeri superiori germani au pus la cale un complot împotriva lui Hitler. Nu era prima acţiune de acest fel. Curiozitatea constă în faptul că firele complotului porneau de la... Mizil. Erwin von Lahousen, adjunctul amiralului Canaris, a dezvăluit secvenţele acestui complot. În toamna anului 1946, într-una din şedinţele Tribunalului militar internaţional de la Nürnberg, el a descris amănunţit aşa-numitul dosar „Mizilflasche" — *Sticla de Mizil*, acţiune la care a participat. Despre ce este vorba?

La Mizil era cantonată o puternică escadră de avioane germane care, potrivit planurilor, urma să fie transferată la Smolensk în vederea susţinerii unei ofensive. Pentru dislocarea acestei forţe aeriene au fost însărcinaţi Erwin von Lahousen şi cîţiva ofiţeri superiori din armata lui von Kluge, cu toţii partizani ai unei păci imediate. Aici, ei au pus la cale confecţionarea unei bombe artizanale care urma să fie plasată în avionul ce-l transporta pe Hitler. Căpetenia nazistă se deplasa adesea pe calea aerului de la cartierul general spre Smolensk şi se înapoia cu acelaşi avion. Aşa că într-un atelier mobil al bazei aeriene germane din Mizil au pregătit bomba. Într-o sticlă de şampanie *Mott* au turnat un acid puternic şi în interiorul buteliei au introdus o sîrmă legată de un material detonabil. În momentul cînd acidul se ridica spre gîtul sticlei, sîrma se coroda şi debloca percutorul, declanşînd, astfel, explozia. Totul dura circa 30 de minute. Experienţele efectuate la Mizil au dat rezultate. Sticla cu acid a fost transportată la Smolensk, unde, la vremea potrivită, urma să i se aplice detonatorul.

Momentul prielnic s-a ivit. La 13 martie 1943, Hitler a vizitat cartierul general al corpului de armate condus de von Kluge. După aceasta s-a urcat în avionul personal. Cu puţin timp înainte, un locotenent i-a înmînat aghiotantului Kaiser o sticlă de şampanie, rugîndu-l s-o predea unui văr de-al său, detaşat la cartierul general, ca dar cu prilejul zilei de naştere a acestuia. „Darul" a fost primit şi urcat în aeronavă. Două ore mai tîrziu, Hitler sosea la destinaţie nevătămat!...

Ce se întîmplase, de ce nu a explodat bomba?

Aghiotantul a căutat să pună sticla de şampanie într-un loc cît mai bun, pentru a nu se sparge. A găsit în avion un rastel şi a agăţat-o cu gîtul în jos. Din această cauză acidul, care a urcat spre baza sticlei, n-a mai atacat sîrma şi mecanismul n-a mai funcţionat!...

Ajuns la destinaţie, aghiotantul s-a îngrijit să ducă sticla de şampanie rudei locotenentului. Dar a aflat, cu surprindere, că nu exista nici un ofiţer cu numele ce i se indicase. S-a gîndit atunci să bea şampania împreună cu camarazii săi. Cînd a scos dopul sticlei un miros de acid a umplut întreaga încăpere. Imediat şi-a dat seama că era vorba de un exploziv...

Hitler, aflînd despre tentativa de asasinat, a cerut, furios, să fie descoperiţi vinovaţii. Şeful Gestapoului, Kaltenbruner, a identificat unele urme. Dar dosarul „Mizilflasche" a intrat pe mîinile lui Himmler, care a muşamalizat afacerea.

Aşa a ajuns Mizilul, la vremea aceea un tîrguşor de lîngă Ploieşti, să fie citat de presa internaţională.

■ DUMITRU ROMAN

AFLAŢI CĂ...

● Printre categoriile de forţe folosite de Alexandru Macedon în expediţiile sale, de o importanţă considerabilă s-a bucurat flota. Semnificativ în acest sens este coborîrea de către 33 de nave cu două punţi, în anul 325 î.e.n., a Indului şi călătoria pe mare pînă la gurile Eufratului. Durînd aproximativ un an, expediţia condusă de Nearchos a asigurat, pe lîngă restabilirea legăturilor între gurile Indului şi Eufratului, un bogat material documentar pentru istoricii şi geografii antichităţii.

● Prima confruntare navală de proporţii consemnată de istorie a avut loc la Salamina în ziua de 29 septembrie a anului 480 î.e.n. În cadrul acesteia, mica flotă grecească comandată de strategul Euripide înfrînge flota persană compusă din peste 600 de triere comandată de Ariabignes, fratele împăratului Xerxes.

● Romanii au folosit şi ei curent în luptele pentru supremaţie sau în cele destinate extinderii imperiului mijloacele plutitoare. Astfel, în bătălia de la Actium (2 septembrie, 31 î.e.n.), suplele liburne şi rapidele trireme din flota lui Octavian Augustus au înfruntat cu succes navele greoaie din flota lui Antonius. Cezar foloseşte cu succes plute mari pentru traversarea Canalului Mînecii şi invadarea Angliei.

● Prima bătălie între două nave propulsate cu abur a avut loc între „Merrimae" (aparţinînd statelor din sud) şi „Monitor" (flota statelor din nord) în timpul războiului de secesiune din America, la 11 martie 1862. Duelul artileriei celor două nave a rămas nedecis datorită imposibilităţii proiectilelor de a străpunge cuirasele de 11 şi respectiv 20 cm grosime.

● În timpul războiului de independenţă din 1877—1878, flotila românească se luptă cu vitejie cu escadrele turceşti de pe Dunăre, şalupa torpiloare „Rîndunica" scufundînd, la 12 mai 1877, pe canalul Măcin, monitorul cuirasat otoman „Duba-Seifi" de 2500 t.

■ Căpitan de rangul III C. IOAN

„CAZUL SNOW"

Unul din cele mai fascinante domenii ale confruntării pe arena spionajului în anii celui de-al doilea război mondial a fost cel al „întoarcerii" agenţilor secreţi, al utilizării agenţilor dubli. Termenul „întoarcere" este definit în literatura de specialitate drept utilizarea de către serviciul secret al unei puteri beligerante a unui (unor) spion(i) inamic(i) în scopul de a furniza informaţii false. Iată cum se proceda în asemenea cazuri: serviciul de informaţii infiltrează un agent în teritoriul inamic, acesta este capturat de serviciul secret advers şi transmite sub controlul „bazei" informaţii. „Baza" nu pune la îndoială veridicitatea ştirilor primite, nu bănuie nici un moment că propriul agent lucrează de fapt pentru adversar — iată idealul unei „întoarceri" reuşite. Bineînţeles, aceasta presupune cooperarea spionului „întors", ceea ce de altminteri nu era prea greu de obţinut, întrucît alternativa o constituia plutonul de execuţie.

Unul dintre cei implicaţi în operaţii de „întoarcere" efectuate în anii ultimei conflagraţii mondiale, englezul J.C. Masterman — autorul unui raport referitor la funcţionarea sistemului britanic în domeniu, dezvoltat în anii războiului, ţinut vreme îndelungată (pînă în 1972) în categoria documentelor strict secrete — consideră că acţiunile de acest gen urmăreau: a) să controleze sistemul inamic de culegere a informaţiilor; b) să captureze noii spioni inamici infiltraţi pe propriul teritoriu; c) să pătrundă metodele serviciului secret german şi să cunoască cît mai mult despre cadrele de conducere ale acestuia; d) să obţină informaţii despre metodele de cifrare utilizate de inamic; e) să obţină informaţii despre planurile şi intenţiile duşmanului prin interpretarea misiunilor date spionilor „întorşi" din Marea Britanie; f) să influenţeze planurile inamicului prin răspunsurile date la aceste întrebări; g) să înşele inamicul asupra propriilor planuri şi intenţii.

Acelaşi specialist afirmă că acest gen de combatere a inamicului nazist pe „frontul din umbră" nu s-a putut rezuma la un număr de cazuri izolate, ci a trebuit dezvoltat un adevărat sistem de „întoarcere". Numai în acest chip — afirmă J.C. Masterman — „am condus şi controlat sistemul de spionaj german în Anglia". Ilustrativ pentru funcţionarea sistemului englez de „întoarcere" a fost cazul Snow (Zăpadă).

JOHNNY ERA... SNOW

În atenţia centralei Abwehrului din Hamburg a intrat, începînd din 1937, ca un potenţial spion, cetăţeanul britanic Arthur Owens. De profesie inginer electronist, acesta făcea dese călătorii de afaceri în Germania, iar informaţiile tehnice obţinute le transmitea la înapoiere — lucru pe care serviciile secrete germane nu-l ştiau — Intelligence Service-lui. Nemulţumit de plata obţinută pentru informaţiile furnizate, acesta s-a lăsat angajat în serviciul Abwehrului, primind numele-cod *Johnny*. În schimbul unor sume de bani a început să furnizeze naziştilor informaţii privind echipamentul electric al avioanelor britanice.

În vara anului 1939, Abwehrul l-a instruit pe *Johnny* la Hamburg în utilizarea aparatului Morse şi l-a expediat în Anglia, unde l-a surprins începutul războiului. În gara din Southampton, el a intrat în posesia unui emiţător care fusese în prealabil depus la camera de bagaje de un membru al echipajului unui vas de pescuit german. În curînd, el a transmis primul său mesaj „bazei", concretizat în singurele cuvinte germane pe care le ştia şi care au stîrnit amuzamentul ofiţerului nazist care îl „controla", N. Ritter: „Ein glas bier" (Încă un pahar de bere). Următoarele mesaje expediate de *Johnny* s-au vădit a fi destul de importante: deplasările de nave de război britanice, concentrări de forţe aeriene în Anglia şi Franţa, livrări de material de război din S.U.A. şi chiar locul de amplasare al unor staţii-radar de pe coastele insulelor britanice (deşi n-a putut spune ce sînt aceste instalaţii şi la ce folosesc). Mai ales aceste din urmă informaţii au întărit încrederea „bazei" în *Johnny*, avioanele Luftwaffei confirmînd acurateţea lor.

Era oare *Johnny* atît de maestru în culegerea informaţiilor?

Către sfîrşitul anului 1937, serviciile specializate britanice au interceptat o scrisoare a lui Arthur Owens — care ca agent secret englez purta nu-

mele-cod de *Snow* — cu adresa „căsuţa poştală 629 — Hamburg". Adresa binecunoscută de specialişti ca fiind o acoperire pentru corespondenţa Abwehrului. Supravegherea asupra lui *Snow* s-a intensificat şi în decembrie 1937 acesta a relatat că a fost recrutat de serviciul secret german. În 1939 a informat, de asemenea, despre faptul că urmează să intre în posesia unui emiţător radio. Cu toate acestea, autorităţile britanice l-au arestat în septembrie 1939, la începutul războiului mondial, iar mesajele sale către „baza" din Hamburg au fost transmise din celula închisorii în care se afla.

Ofiţerul Abwehrului cu care menţinea *Snow* contactul i-a cerut acestuia să vină în Olanda şi, deopotrivă, să transmită zilnic mesaje privind situaţia meteorologică şi să găsească membri ai partidului naţionalist galez cu sprijinul cărora să organizeze sabotaje în insulele britanice.

Eliberat din închisoare, *Snow* s-a putut întîlni cu N. Ritter la Rotterdam, unde acesta din urmă a insistat asupra organizării unei agenturi galeze. Serviciile secrete britanice au trebuit să furnizeze lui *Snow* „agenţi" şi, la viitoarea întîlnire din Olanda, acesta s-a prezentat însoţit de un anume G.W. Cu acesta din urmă — bineînţeles un agent englez — ofiţerii de informaţii nazişti au discutat un plan de expediere în Ţara Galilor a unor mari cantităţi de arme şi explozibile pentru declanşarea unei insurecţii.

Snow îşi demonstra, major, utilitatea, iar sistemul „întoarcerii" se vădea extrem de eficient. O acţiune subversivă nazistă în Marea Britanie era anulată din faşă, planurile germane de diversiune în „frontul intern" al inamicului dezvăluite. Dar *Snow* îşi va vădi utilitatea şi în alte domenii.

Astfel, la ultima întîlnire cu N. Ritter în Olanda din 1939, el a primit misiunea să intre în contact cu un alt spion german rezident în Anglia. Despre care, bineînţeles, serviciile secrete britanice nu aveau nici o cunoştinţă. N-au avut de făcut altceva decît să-l aresteze şi să procedeze identic cu orice alt agent cu care Hamburgul indica lui *Snow* să intre în contact. În perioada scursă pînă la declanşarea ofensivei germane în Occidentul european, la 10 mai 1940, activitatea lui *Snow* s-a concentrat pe expedierea unor mesaje zilnice privind starea vremii. În cursul mai multor vizite pe continent, atît el, cît şi G.W. au fost instruiţi în folosirea explozibililor; semnalul verde de la Hamburg pentru declanşarea acţiunilor de sabotaj s-a lăsat însă aşteptat. Dar la 10 mai 1940, tancurile germane se rostogolesc prin Belgia, Olanda, în nordul Franţei. Abwehrul se pare că intenţionează să intensifice ritmul acţiunilor.

O ÎNTÎLNIRE... NEOBIŞNUITĂ CARE N-A AVUT LOC

În prima parte a lui 1940, *Snow* a fost convocat de N. Ritter la o întîlnire neobişnuită. Trebuia să închirieze un vas şi pe rute obişnuite contrabandiştilor să se prezinte către sfîrşitul lui mai 1940, însoţit de un om din propria sa „agentură", la un punct stabilit din Marea Nordului. Însoţitorul său urma să fie luat în Germania pentru o instruire intensă în sabotaj şi diversiune. Ofiţerul nazist trebuia să sosească la locul întîlnirii cu un submarin ori cu un avion.

Serviciile secrete engleze au trebuit să-i furnizeze lui *Snow* un... agent (nume de cod: *Biscuit*) şi un vas. Pe deasupra să-i asigure protecţia pînă la întîlnirea preconizată. În cursul călătoriei, *Biscuit* — în fapt un ofiţer englez — s-a convins tot mai mult că *Snow* lucrează în realitate pentru germani. Şi mai convins a devenit de acest lucru cînd, cu două zile înainte de data convenită pentru întîlnire, un avion german s-a rotit deasupra vasului, producînd semnalul convenit. În consecinţă, a ordonat o rapidă întoarcere acasă. Unde *Snow* a reuşit să se disculpe în faţa serviciilor secrete britanice, dar asupra lui au început să planeze îndoieli. *Snow* a reuşit, de asemenea, cu sprijinul Intelligence Service-lui, să convingă „baza" din Hamburg că, din motive obiective, nu a putut fi prezent la întîlnire.

Mai mult, au perfectat o nouă întîlnire la Lisabona, unde *Snow* însoţit de *Biscuit* au primit noi instrucţiuni de la N. Ritter. *Biscuit* a reuşit să cîştige chiar încrederea agenţilor Abwehrului, care l-au dotat cu un radioemiţător, cu o mare sumă de bani şi cu instrucţiuni, trimiţîndu-l înapoi în Anglia.

Prin schimbul de mesaje dintre Hamburg şi *Snow* şi *Biscuit*, britanicii au putut intra în posesia unor date importante privind intenţiile naziştilor. Întrebările adresate acestora — exemple: „dacă se deplasează unităţi militare britanice spre Grecia şi Orientul Apropiat?"; „ce unităţi de paraşutişti se deplasează în Orientul Apropiat?"; „sînt în zonele de coastă construcţii sau mecanisme care să interzică aterizările?"; „sînt minate apele din apropierea coastei?"; „unde se afla nava X sau Y?"; etc., etc. — permit britanicilor nu doar să realizeze ţinta strategică a inamicului — invazia —, dar şi amănunte ale acesteia. Şi, mai ales, să furnizeze inamicului informaţii care să-l deruteze.

Data stabilită pentru operaţia „Leul de mare" — invadarea insulelor britanice de către nazişti — a fost de 15 septembrie. În pregătirea acesteia, „baza" de la Hamburg a primit misiunea să lanseze o operaţie de infiltrare a unor agenţi în insulele britanice, care să efectueze la momentul oportun acţiuni de sabotaj, de răspîndire a panicii, de difuzare de ştiri false etc.

Unul din aceşti agenţi a fost G. Caroli. La paraşutare s-a rănit grav şi prin radio a comunicat „bazei" că este în imposibilitate de a se mişca. La Hamburg, decizia a fost luată rapid. *Johnny*, alias *Snow*, a fost trimis să-l recupereze. Apoi Caroli a început să trimită mesaje radio fără importanţă pînă cînd, în ianuarie 1942, „baza" de la Hamburg n-a mai putut afla nimic despre el. Din nou *Snow* a fost trimis să verifice situaţia pe teren. Acesta a informat că poliţia devenise bănuitoare în ce priveşte prezenţa lui Caroli într-un apartament din Cambridge şi acesta a fost nevoit să fugă. Se înţelege că Intelligence Service-ul îl scosese din joc pe Caroli. În schimb, coechipierul acestuia, H. Hansen, a scăpat controlului sistemului britanic de „întoarcere" şi a transmis cu perseverenţă informaţii la Hamburg pînă la 2 mai 1945.

SNOW IESE DIN JOC

Asupra lui *Snow* se acumulase un nor de bănuieli privind sinceritatea cooperării lui cu britanicii. Succesele pe care utilizarea lui le adusese serviciului secret britanic n-au întunecat luciditatea acestuia. Ceea ce s-a întîmplat la începutul anului 1941 avea să determine închiderea „cazului *Snow*".

Însoţit de unul din informatorii săi — în fapt un lucrător al serviciilor secrete britanice — *Snow* trebuia să contacteze pe N. Ritter la Lisabona. Însoţitorul lui *Snow* avea misiuni precise: să verifice credibilitatea lui *Snow* în faţa Abwehrului; să obţină informaţii asupra agenturii de spionaj german din Portugalia; dacă naziştii îl vor lua în Germania, să încerce să pătrundă în secretele oficinelor naziste de spionaj. Ceea ce s-a întîmplat la Lisabona nu se ştie încă prea bine. *Snow* a fost acuzat de N. Ritter că lucrează pentru englezi şi el — după cum a declarat ulterior la Londra — a recunoscut. Însoţitorul său n-a fost însă prevenit de trădare, cu toate că în timp ce *Snow* a rămas la Lisabona, însoţitorul său — se înţelege, un ofiţer de informaţii britanic — a fost luat în Germania şi interogat în mod amănunţit vreme de trei săptămîni. Amîndoi s-au întors apoi la Londra dotaţi... cu stilouri cu explozibili şi o mare sumă de bani.

Dilema serviciilor secrete engleze a fost imensă. Dacă *Snow* a trădat, de ce germanii nu l-au executat atît pe el, cît şi pe însoţitorul său? De ce *Snow* nu l-a prevenit pe acesta din urmă că s-a confesat germanilor? De ce li s-a mai permis întoarcerea în Anglia? Aşa cum notează J.C. Masterman, enigma sfinxului era o jucărie pe lîngă acest adevărat nod gordian. S-a presupus că, cel mai probabil, *Snow* n-a trădat, dar a inventat întreaga poveste pentru a evita să mai continue acest joc periculos. În pofida faptului că a fost arestat, el nu şi-a schimbat relatarea despre cele petrecute la Lisabona. Renunţînd la *Snow*, britanicii au trebuit să renunţe, totodată, la o serie din aşa-numiţii agenţi ai acestuia, între care *Biscuit*. Dar G.W. a continuat să fie parte a sistemului pus la punct de serviciile engleze pentru a controla spionajul german în Anglia şi a lucrat mai departe cu Abwehrul.

Unde se află adevărul în privinţa lui *Snow*, deocamdată nu se poate afima cu certitudine. Mai ales că ofiţerul nazist Nikolaus Ritter, şeful „bazei" din Hamburg, a afirmat despre informaţiile furnizate de el că „au fost de cea mai mare valoare pentru Germania". Iar amintitul raport postbelic al lui J.C. Masterman afirmă că povestea lui *Snow* trebuie să fie la începutul oricărei istorii a sistemului britanic de „întoarcere" a spionilor nazişti, că este, aşadar, un caz tipic.

Bineînţeles, asemeni „cazului *Snow*" au fost multe altele. Arhivele britanice conservă date despre circa 120 de asemenea agenţi dubli utilizaţi în cursul celui de-al doilea război mondial

■ Maior dr. MIHAIL E. IONESCU

UMOR STRĂIN

O stradă din Londra. Se întîlnesc două automobile. Este limpede că unul trebuie să dea înapoi pentru a face loc. Primul conducător auto opreşte motorul, scoate ziarul „Times" şi începe să citească. Celălalt, după ce a oprit motorul, se adresează politicos primului: „Vă rog, cînd terminaţi de citit, îmi daţi şi mie puţin ziarul?"

Trei cowboy, tatăl şi doi fii, stau la pîndă, înarmaţi pînă-n dinţi, pentru o răzbunare. Dar duşmanul nu vine. „La ce oră trebuia să fie aici?" întrebă unul dintre fii. „La 11", răspunde tatăl. „Să sperăm, adaugă celălalt fiu, că nu i s-a întîmplat vreo nenorocire".

„D-le poliţist, mi-am parcat maşina acolo, în dreptul panoului, şi n-o mai văd. Mi s-a furat". „Unde aţi parcat-o?". „În dreptul panoului". „Ei, atunci puteţi spune că aveţi noroc! Dacă mai era acolo, vă trînteam o amendă clasa întîi!"

Un călător care tocmai intrase în compartiment a rămas uimit la următoarea scenă: un cetăţean juca o partidă de şah avînd ca partener un... căţeluş. „Aveţi un căţeluş extraordinar!" îşi exprimă el admiraţia şi nedumerirea. „Extraordinar? Să nu exagerăm. Din patru partide îi iau cel puţin trei".

Dintr-o compunere a unui elev din clasa a III-a, intitulată „Tăticul meu": „Tăticul meu se poate urca pe vîrful cel mai înalt al muntelui. El poate trece înot de la un mal la celălalt chiar dacă fluviul este lat. Tăticul meu poate orice! Dar nu are timp căci trebuie s-o ajute pe mama la spălatul vaselor".

Bărbaţii se poartă în dragoste tot aşa cum se comportă în restaurante, susţine actriţa de film Jane Fonda. Mai întîi, ei aleg foarte mult, iar atunci cînd în cele din urmă s-au decis şi au comandat, încep să se uite în jur ca să vadă ce au în farfurie vecinii.

Cu ani în urmă, peste 3 500 de „melomani" din Los Angeles au plătit cîte un dolar pentru a asista la interpretarea unei bucăţi intitulate „Căderea unui pian". De un elicopter a fost agăţat un pian, care a fost ridicat în slava cerului şi aruncat într-o prăpastie. Sunetele care s-au produs prin căderea instrumentului preţuiau — după spusele celor prezenţi — cît o... simfonie!

Panoplie rebusistă

(urmare din pag. 162)

la masă — laht! — Arme descărcate! 9) Vîrtejuri (reg.) — „... *cu arma*", una din piesele dramaturgului sovietic N.F. POGODIN (1900—1962) (neartic.). 10) Amăgitoarea ondină a Rinului, cîntată în versuri de Heinrich HEINE — Scriitor militar (n. 1936), autorul romanului „*Poligonul cu trandafiri*" (Ion) 11) Apătos — ... DIAZ, prozator uruguayan, autorul romanului „*Lance şi sabie*" (1851—1921) (Eduardo). 12) Nene — Oraş vietnamez — „*Amor tăindu-şi un... din măciuca lui Hercule*", una din operele sculptorului francez Edme BOUCHARDON (1698—1762). 13) Mareşal francez a cărui întîrziere a decis soarta bătăliei de la Waterloo (1766—1847) — Celebru boxer american, supranumit „*Mitraliera din Detroit*" (1914—1981) (Joe).

VERTICAL: 1) Poet şi pictor latin, autorul tragediei „*Judecata armelor*" (220— 132 î.e.n.) (Marcus) — Renumit regizor german, din ale cărui realizări menţionăm filmul „*Mantia şi pumnalul*" (1890—1976) (Fritz). 2) Fără chef (fig.) — Mare actor american, care s-a remarcat în filmele „*Adio, arme*" şi „*Cu sabia în mînă*" (1901—1961) (Gary). 3) „*Brazdă şi...*", primul roman istoric de succes al scriitorului Radu THEODORU — Desigur — Localitate în Italia (Abruzzi). 4) Comună în jud. Sălaj — Autorul volumului de poezii „*Iubiţi-vă pe tunuri*" (Adrian). 5) Localitate în Elveţia (Vaud) — „*...gotului*", una din dramele lui ZORRILLA Y MORAL, poet şi dramaturg spaniol (1817—1893) (José) (neartic.) — Arma albinei. 6) Tezaur public (Trans., înv.) — Topor fără coadă! — Dans tongalez. 7) Triptic orchestral al lui Debussy — Poet ceh, autorul volumului „*Sabia lui Damocles*" (1853—1912) (Jaroslav). 8) Arma, de exemplu — U! 9) Poftim! — „*Tovarăşi de...*", unul din romanele scriitorului sovietic K.M. SIMONOV (1915—1979) — *Vînător* din vol. „Valea Frumoasei" de Mihail Sadoveanu, *care are puşca numai pentru fiare*, neîmpuşcînd niciodată ciute sau căprioare. 10) Literă sanscrită — Poet de limbă franceză din Martinica, autorul volumului „*Armele miraculoase*" (n. 1913) (Aimé). 11) Critic literar american, autorul volumului „*Rana şi arcul*" (1895—1972) (Edmund) — Dare (Trans., arh.). 12. Poet şi dramaturg spaniol, din a cărui operă menţionăm volumul „*Între garoafă şi spadă*" (n. 1902) (Rafael) — Verbul armelor stîrnite. 13) Scriitor irlandez de limbă engleză, autorul volumului de poezii „*Coiful verde*" (1865—1939) (William Butler) — Zeul indian al iubirii, care „*în tolbă-i / El păstrează, ca săgeţi, / Numai flori înveninate / De la Gangele mareţ*" (M. EMINESCU) — Cartuş gol!

Dicţionar: UROŞ, HUE, ROIO, HAG, ERAR, HEA, MER, GHA, ADĂU.

Colţul perspicacităţii

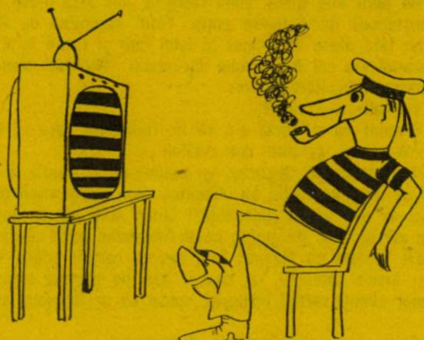
CALUL TROIAN

Este cunoscut episodul „Calului troian" relatat cu atîta măiestrie de Homer în nemuritoarea sa operă Iliada. În războiul lor împotriva troienilor, aheii, după sfatul lui Ulise, au construit un uriaş cal de lemn, lăsîndu-l în faţa cetăţii asediate; el a fost adus în cetate de troieni, iar noaptea ostaşii ahei ascunşi înăuntru au ieşit pe furiş deschizînd porţile cetăţii şi pricinuind astfel căderea Troiei. Pornind de aici, noţiunea de „Cal troian" reprezintă o stratagemă pentru subminarea poziţiilor adversarului într-o confruntare.

Nu mulţi ştiu însă care au fost dimensiunile „Calului troian". După unele aprecieri, fireşte, puţin certe, calul de lemn legendar ar fi avut lungimea cozii de aproximativ 1,5 m, capul cu gîtul cam cît coada şi jumătate din trunchi, iar trunchiul egal cu capul plus coada.

Ei, ce spuneţi? Dacă ne închipuim că şi coada uriaşului cal de lemn ar sta întinsă, aţi putea socoti ce lungime a avut de la cap la coadă „Calul troian"?

■ V. RĂDULESCU

Desen de CRISTI VECERDEA

RARISSIME

● Uniunea elveţiană a comerţului cu brînzeturi a publicat la Berna o punere la punct în urma unor sesizări potrivit cărora celebrul şvaiţer „nu ar prezenta cantitatea reglementară de găuri". Autorii textului susţin că doar 30 la sută din durele de caşcaval aveau găuri sub baremul prevăzut, dar, adăugau ei, „la şvaiţer contează îndeosebi culoarea, gustul şi durata conservării". Altfel spus, cu o gaură mai puţin în caşcaval, nu s-o face gaură în... cer!

● Autorităţile poliţieneşti din Atlantic City, statul New Jersey, primiseră un teanc de reclamaţii privind „vraja sărutului". Efectuînd cercetări, poliţiştii au descoperit că anumite tinere din localitate transmiteau prin sărut îndrăgostiţilor de ocazie o doză de stupefiante care-i adormea buştean, după care îi buzunăreau pînă la ultimul cent. Printre victime s-a aflat şi un bărbat cu dare de mînă, pe care sărutul drogant l-a costat 12 000 de dolari. Ar fi, aşadar, cu totul îndreptăţite nevestele din Atlantic City să zică bărbaţilor lor: „Spune-mi cine te pupă, ca să-ţi spun cine te... papă!"

RUTH RENDELL

ONOAREA — înainte de toate!

Annabel era o fată măruntică, graţioasă, cu ochi enormi şi rugători. De-aceea, cînd îi spuse lui Nicholas Hawthorne că ar vrea să cineze în afara Londrei, la „Potters", tînărul nu putu s-o refuze. Aşa cum nu putu refuza nici drumul pînă acolo, cu taxiul. Abia pe Marylebone High Street, în faţa clădirii impunătoare, cu ferestre din felul acela de sticlă care-ţi creează de la-nceput impresia a ceva vechi şi „cu ştaif", simţi prima picătură de transpiraţie, rece, strecurîndu-i-se pe după gulerul cămăşii. De-acum nu mai avea ce face, aşa că intrară în barul unde, pe fotolii din piele neagră, stăteau numai trei perechi. Un chelner luă paltonul Annabelei, iar un altul îi conduse la o masă. Ciudat! — fata n-avea nici un pic de stîngăcie, de timiditate; ba, cînd i se prezentară meniul şi lista vinurilor, spuse cu un ton sigur, monden, că ar vrea să înceapă cu un „Pernod".

Cît urma să-l coste această primă ieşire împreună? Nicholas se uită cu un aer total nefericit la preţuri şi se felicită în gînd că-şi luase cu el carnetul de economii făcut de curînd. „Bucură-te, vei plăti mai tîrziu" suna reclama, dar asta n-avu darul să-l liniştească decît foarte puţin. Totul depindea de Annabel, dar fata alese asparagus la felul întîi şi fazan la al doilea. Fazanul era cel mai scump din meniu... Nicholas alese legume pasate şi spinare de porc.

— Vin alb sau roşu?

— Presimt că o sticlă n-o să fie îndeajuns, aşa că luăm una dintr-un fel şi alta din celălalt...

Mîncînd cu noduri, Nicholas îşi aminti de o poezie în care autorul se mira de fostul lui învăţător: cum poate cuprinde un cap aşa de mic atîtea cunoştinţe?! Chiar: cum putea cuprinde un trup atît de mic, de gingaş ca al Annabelei atîta mîncare şi băutură?! O dată cu fazanul, fata devoră cartofi prăjiţi, varză roşie şi fasole spaniolă, iar cînd îl auzi pe chelner recomandînd unor clienţi cartofi înăbuşiţi, spuse că ar fi gustat şi din ăia...

— Avem şi fragi proaspeţi, domnişoară...

— Acum, în noiembrie? Fantastic?

Desigur, servi fragi. Apoi, tort de ciocolată, cafea şi „Chartreuse Verte" — fruntea tăriilor şi... a preţurilor...

Era aşa de terorizat de nota de plată, aşa de dezgustat de lăcomia fetei, încît simţi nevoia să iasă puţin. După cîţiva paşi, îl recunoscu la una din mesele pe lîngă care urma să treacă pe preşedintele companiei la care tatăl său lucrase ca director comercial pînă a fi concediat sub un pretext dubios. Da, era Julius Sorensen, cu părul lui cărunt şi bogat, cu faţa fără riduri, elegant şi avînd privirea aceea plină de superioritate pe care el, Nicholas, i-o ura. Îşi ţinea braţul drept pe umerii unei tinere blonde şi-i şoptea ceva la ureche.

Cu toată credinţa faţă de tatăl adorat, mormăi un „bună seara!" de convenienţă şi se strecură pe uşa toaletei. Îşi întoarse buzunarele pe dos, numără bancnotele din portofel, făcu o groază de calcule — să amîne cu o lună plata chiriei?, să economisească din banii de ţigări?, să ceară împrumut de la bietul lui tată, pe care acest infam de Sorensen îl lăsase cu un venit foarte modest...

Cînd ieşi pe uşa toaletei, se simţi rău. Sorensen şi blonda nu mai erau aşa de înghesuiţi ca-nainte. Trecu fără să-i privească. Annabel era la al doilea pahar de „Chartreuse" şi se îndopa cu fursecuri. Şi mai era şi beată de-a binelea.

— Mă simt tare ciudat şi parcă-s surdă. N-ai putea să plăteşti?

Făcu semne o bună bucată de vreme pînă să se apropie chelnerul.

— Domnul este atît de amabil să vină să vorbească personal cu şeful de sală?

Nicholas se conformă, mecanic. Ce se-ntîmplase? Făcuse ceva rău? Sau starea în care se afla Annabel nemulţumise pe cineva?

— Nota dumneavoastră de plată a fost onorată, domnule! îi spuse tipul înalt, cu cioc şi frac, exact ca un pinguin.

— Bine, dar nu-nţeleg...

— A fost onorată, domnule. Am primit instrucţiuni să vă spun că tatăl dumneavoastră a achitat-o...

Îl cuprinse o uşurare fără margini. Se simţi din nou înalt şi sigur pe sine. Era ca şi cum cineva i-ar fi făcut un cadou de... cît o fi fost? Şaizeci, şaptezeci de lire sterline? Apoi tresări: asta era! Sorensen plătise nota ca un fel de compensaţie pentru concedierea tatălui său. Achitase şaptezeci de lire pentru a-şi arăta bunele intenţii, pentru a-i arăta că voia, măcar în mică măsură, să repare o nedreptate...

Euforia asta durã aproape o oră — cît o cărase pe Annabel pînă la taxi şi, apoi, cît o „depusese" la domiciliu şi reuşise şi el să ajungă acasă. Luă ziarul de seară şi începu să dezlege cuvinte încrucişate. Asta i-a trebuit? La doisprezece orizontal — „instigare la îndeplinirea unei acţiuni necinstite, pentru bani". Începea cu C şi avea un Ţ în interior. Găsi definiţia în cîteva clipe: CORUPŢIE.

Cum putuse el să fie atît de prost, atît de nevinovat şi de prost, încît să presupună că Sorensen ăsta ar fi putut regreta o nedreptate, sau ar fi fost în stare să se gîndească măcar la o concediere necinstită, sau ar fi putut măcar recunoaşte că a greşit?!? Desigur, nota nu fusese plătită din bunătate sau remuşcare. O plătise ca să-l corupă! Plătise pentru a-i închide gura lui, a lui Nicholas — nu voia să se afle că ieşise să bea cu o fată. Asta era curată tentativă de corupere.

Odată, cu vreo trei ani în urmă, fusese cu părinţii la o petrecere pe care Sorensen o dăduse pentru angajaţii mai apropiaţi, iar doamna Sorensen făcuse onorurile casei. Şi-o amintea perfect: mititică, şatenă, cu mutră de şoarece, care-şi arăta toţi cei patruzeci şi cinci de ani. Preşedintele companiei plătise nota pentru ca nevasta să nu afle nimic.

Îl cumpărase! Îl plătise şi îl corupsese! Sau, cel puţin, încercase s-o facă... pentru că nu-i mergea cu el! Domnul Sorensen nu trebuia să-şi închipuie că mai putea încă să-şi bată joc de familia Hawthorne. O dată era îndeajuns; ba, chiar prea mult! Onoarea — înainte de toate!

Dimineaţă, hotărîrea era luată. Pipăindu-şi încă o dată carnetul de economii din buzunarul de la piept, se duse la lucru. E drept că-i trebuiră vreo cîteva ore pînă să-şi adune curajul şi să telefoneze la firma Sorensen — Mc Gill. Ar fi fost altceva dacă ar fi avut un cont solid la bancă: i-ar fi trimis corupătorului un cec în alb, însoţit de un bilet sec şi dispreţuitor. Dar în situaţia lui...

Centralista răspunse prompt. La fel, secretara. Cîteva clipe de aşteptare, apoi: „Domnul Sorensen întreabă dacă vă convine ora unu". Da, îi convenea. Era exact în pauza de masă. Şi-apoi... hm! prea uşor îi acordase Sorensen întrevederea. Oare n-o fi greşit el, Nicholas, cu presupunerile? Poate intenţiile lui fuseseră bune. Poate fata aceea frumoasă o fi fost o rudă apropiată...

La Sorensen — Mc Gill îl cunoşteau. Lucrase uneori cu tatăl său şi, în plus, semănau şi foarte mult. Dar blonda nu semăna defel cu...

Sorensen îl privi rece. Îi indică unul dintre acele scaune rafinate care sînt ceva între fotoliu şi şezlong, ceva din piele fixată pe un stelaj de oţel. Nicholas se aşeză, simţind că se scufundă jos, jos de tot. Preşedintele companiei îşi aprinse o ţigară. Lui nu-i oferi. Îl privi îndelung, clătinînd încetişor din cap. Apoi se decise:

— Ar fi trebuit să mă aştept la asta...

Nicholas vru să vorbească, dar Sorensen ridică mîna. Vocea îi deveni dură.

— Fata pe care ai văzut-o cu mine aseară era... ca să spunem lucrurilor pe nume... una pe care-o agăţasem la bar. Nici prietenă, nici amantă... indiferent cum înţelegi termenii.

La încercarea lui Nicholas de a-l întrerupe, îl stopă din nou, energic:

— Lasă-mă să termin! Soţia mea nu se bucură de o sănătate prea grozavă; dacă ar descoperi unde şi cu cine mă aflam eu aseară, s-ar necăji foarte rău. S-ar îmbolnăvi din nou. Mă refer la o boală de nervi, dar...

Trase cu sete din ţigară.

— ... dar, chiar aşa stînd lucrurile, şi oricare ar putea fi consecinţele, nu voi permite nimănui să mă şantajeze! E clar? Aseară ţi-am plătit cina, dar asta e tot. Nu vreau să i se spună soţiei mele despre seara trecută, dar poţi să spui la toată lumea — de la mine nu mai vezi nici o liră!

Auzind cuvîntul „şantaj", Nicholas simţi că sîngele începe să-i pulseze nebuneşte în vine. Adică el venise să-şi recupereze onoarea, iar canalia asta înţelesese complet altceva! Bolborosi răguşit:

— Nu tebuia... nu-nţelegeţi... de ce-ndrăzniţi să-mi vorbiţi aşa?

— N-am vorbit frumos, deci... Nu-ţi place cuvîntul „şantaj"... Dar cum să-i fi spus? Cum se numeşte vizita asta a dumitale pentru bani?

Nicholas sări în picioare.

— Am venit să vă restitui banii!

— Ah! tresări Sorensen, bătrîn şi binecrescut, cinic şi mirat. Da... înţeleg: tinerii sînt foarte moralizatori. Lipsa de experienţă e puritană. Îi vei spune, deci, soţiei mele că nu te laşi cumpărat, nu?

Nicholas tremura. Îşi sprijini palmele pe biroul preşedintelui companiei şi silabisi cu greu, dar sentenţios:

— Nu mă las cumpărat! Dar nici n-am să spun nimănui, niciodată, ce-am văzut! Şi nu vă permit să-mi plătiţi cina... să vă achitaţi pentru tata!

Simţea că-i ard ochii de lacrimile abia reţinute.

— Oh, stai jos. Stai jos, am spus! Dacă nu încerci să mă şantajezi şi o să-ţi ţii şi gura, atunci ce dracu cauţi aici? Îmi faci o vizită de curtoazie?

Nicholas se dădu puţin înapoi. Omul din faţa lui emana o forţă teribilă: forţa banului, forţa care provine din realitatea că întotdeauna a avut bani. Sorensen părea făcut din metal: pielea din cupru, părul din argint, hainele din alpaca... Tînărul reuşi să întrebe:

— La cît se ridică nota mea de plată? →

Experienţele nucleare

(urmare din pag. 14)

terane", să nu efectueze teste cu o putere mai mare de 150 kilotone TNT; doi ani mai tîrziu, în 1976, cele două state au semnat „Tratatul asupra experienţelor nucleare subterane în scopuri paşnice", prin care au stabilit să nu detoneze încărcături mai mari de 150 kilotone TNT sau o serie de încărcături care să însumeze mai mult de 150 kilotone TNT. Ambele tratate n-au fost ratificate, dar semnatarii lor afirmă că le respectă. La 6 august 1985, Uniunea Sovietică a instaurat un moratoriu unilateral asupra experienţelor nucleare, dar, întrucît S.U.A. au continuat testele, U.R.S.S., la 26 februarie 1987, a reluat experienţele nucleare.

Trebuie să se acţioneze cu hotărîre pentru realizarea acordului dintre U.R.S.S. şi S.U.A. privind reducerea cu 50 la sută a armelor nucleare strategice. **„Este necesar,** arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Expunerea la marele forum al democraţiei socialiste din 28—30 noiembrie 1988, **să se renunţe de către toate statele la experienţele nucleare şi la politica de militarizare a Cosmosului".**

SCOPURI ŞI... „PREŢURI"

Experienţele nucleare sînt considerate de unii specialişti şi conducători politici drept un element indispensabil pentru realizarea unor arme noi sau perfecţionate; de asemenea, pentru verificarea fiabilităţii stocurilor existente. Se apreciază că pentru finalizarea unor arme noi ar fi necesare 10—20 de teste.

Dar care este preţul realizării acestor obiective pentru sănătatea planetei? Semnale alarmante au apărut de timpuriu. Şoferul Patrick Stout, care la 54 de zile după efectuarea primului test nuclear a stat 30 de minute în craterul produs, a murit de leucemie după doi ani. Un marinar, Jim Elliott, care a participat la testele din insula Bikini, la 11 luni după experienţe s-a îmbolnăvit de cancer. Ziarele britanice „Sun" şi „Daily Express" au făcut revelaţia senzaţională că boala canceroasă de care au pierit John Wayne, precum şi alte personalităţi ale cinematografiei americane, Susan Hayward, Dick Powlle, Agnes Moorhead, a fost contractată în 1954, pe timpul cît s-a filmat în împrejurimile oraşului St. George, Utah, acoperit de căderile radioactive ale exploziei nucleare din anul precedent. Aceleiaşi experienţe i-a căzut victimă, răpus de leucemie, şi directorul liceului din oraşul menţionat.

În anul 1957, cu prilejul manevrelor „Smoky", desfăşurate în apropierea poligonului de experimentări nucleare din Nevada (S.U.A.), un număr de 2200 militari au primit o doză de iradiere socotită, la vremea respectivă, ca suportabilă, dar 8 dintre ei s-au îmbolnăvit de leucemie.

Potrivit surselor O.N.U., pînă în 1980 s-au produs 423 de explozii nucleare în aer, în urma cărora au fost degajate în atmosferă circa 20 tone de plutoniu radioactiv, ceea ce a dus la creşterea nivelului radioactivităţii pe Terra, cu efecte incalculabile pentru omenire. „Comitetul ştiinţific pentru studiul radiaţiilor atomice" din cadrul O.N.U. avertizează că iradierea provocată de aceste teste este de patru ori mai mare decît iradierea produsă anual de sursele naturale şi că ea determină, anual, 150 000 de decese premature.

Exploziile nucleare experimentale reprezintă o sursă permanentă de mari primejdii pentru întreaga populaţie a globului, care trăieşte în marea ei majoritate în ţări nenucleare, dar care este obligată să absoarbă emanaţii radioactive care îi afectează sănătatea şi procesul normal al eredităţii. Nu se neagă acest fapt, dar se pune la îndoială dacă tehnologia actuală ar fi suficient de eficientă pentru a verifica încetarea experienţelor nucleare. Şi pentru a se clarifica lucrurile se fac noi teste. Desigur, nu aceasta este calea de urmat. Aşa după cum arată secretarul general al partidului nostru, preşedintele Republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, soluţia, simplă şi sigură, este cu totul alta; în consens cu interesele vitale ale omenirii, **„trebuie să intensificăm activitatea pentru încetarea experienţelor nucleare, avînd în vedere că acestea reprezintă un grav pericol pentru existenţa omenirii. Încetarea acestor experienţe trebuie să fie primul pas în dezarmarea nucleară".**

— Oh, încetează omule!

— Cît?

— Şaizeci şi şapte de lire sterline. Nici mai mult, nici mai puţin.

Vocea era glumeaţă. Pentru Nicholas, era vorba de o mică avere, dar... Scoase carnetul de economii, completă restituirea pe numele domnului Sorensen J. şi întinse foaia peste birou.

— Poftiţi banii dumneavoastră. Şi nu vă alarmaţi. N-o să spun niciodată, nimănui, că v-am văzut. Vă dau cuvîntul meu de onoare!

Sorensen aruncă o privire pe formularul de retragere şi, apoi, îl rupse în două.

— Eşti într-adevăr un mare aiurit. Să nu te mai prind în biroul meu. Pleacă!

•

Nicholas ieşi din clădire cu capul sus. Încă mai cultiva ideea de a-i trimite lui Sorensen alt formular de retragere, cînd, două dimineţi mai tîrziu, citind ziarul, privirile îi fură atrase de numele atît de dispreţuit, sub titlul de senzaţie: „O femeie găsită moartă în pădure. Asasinarea soţiei unui om de afaceri".

„Corpul femeii — spunea articolul — a fost găsit noaptea trecută într-o maşină abandonată în pădurea Hatfield. Fusese sugrumată. A fost identificată ca fiind doamna Winifred Sorensen, de 45 de ani, domiciliată în Eaton Place, Belgravia. Era soţia domnului Julius Sorensen, preşedintele societăţii Sorensen — Mc Gill. Doamna fusese în vizită la mama ei, în Much Hadham. Doamna Mary Clifford a declarat că fiica ei intenţionase să mai rămînă la ea două zile, dar şi-a schimbat brusc hotărîrea. Domnul J. Sorensen a declarat că nu-şi aştepta soţia marţi seara şi a aflat de plecarea ei abia după ce a vorbit la telefon cu soacra sa. Atunci a anunţat poliţia, care consideră că este vorba de o crimă".

Nicholas se gîndi cu părere de rău la biata femeie care se grăbea, probabil plină de dragoste, spre casă, în timp ce soţul ei se prostea cu o fată culeasă din bar pe care nici nu ştia cum o cheamă. Acum trebuia să fie cuprins de remuşcări. Iar Nicholas spera ca acestea să fie crunte şi insuportabile. Ce fiară! Ar fi putut fi chiar asasinul... dar nu! era imposibil, iar Nicholas ştia mai bine ca nimeni altul lucrul acesta...

•

Seara fu oarecum surprins să găsească doi agenţi de poliţie în faţa intrării casei.

— Vă rugăm, domnule Hawthorne, să nu vă impacientaţi. E o anchetă de rutină. Poate că aţi citit despre moartea doamnei Winifred Sorensen...

— Da, am citit.

— Putem intra?

Îl urmară la etaj. Ce puteau dori de la el? Citise ceva romane poliţiste şi se gîndi că, fiind în cunoştinţă de legăturile vagi cu Sorensen, vor să-l întrebe în legătură cu caracterul acestuia, cu viaţa lui de familie... Evident, le putea fi de ajutor. Putea, de pildă, să le spună de ce sărmana doamnă Sorensen, suspicioasă şi chiar geloasă, îşi scurtase şederea la mama ei. Un flagrant delict, nu? Dar nu mai reuşise pentru că vreun autostopist maniac o ucisese. Da, avea ce să spună!

Luară loc pe pat, în camera cu un singur scaun.

— S-a stabilit — începu cel care se recomandase ca inspector de poliţie — că doamna Sorensen a fost ucisă marţi seară, între orele opt şi zece...

Nicholas aprobă din cap. Era emoţionat la culme: ce şoc o să fie pentru ei cînd le va spune ce viaţă particulară avea acest „respectabil" om de afaceri!

— ... perioadă de timp în care soţul ei se afla într-un restaurant din Marylebone High Street, „Potters", în compania unei tinere. Cel puţin aşa sună declaraţia dumnealui.

Deci, Sorensen le spusese. Mărturisise. Dezamăgirea lui Nicholas era fără margine.

— Mai ştim că şi dumneavoastră aţi fost, în acelaşi timp, în local...

— Oh, da, eram.

— ... iar în ziua următoare, în pauza de prînz, v-aţi dus la sediul lui Sorensen — Mc Gill şi aţi avut o întrevedere cu domnul Sorensen. Ne puteţi spune ce-aţi discutat?

Nicholas roşi puternic. Inspectorul păru să se scuze:

— Nu vă grăbiţi, domnule. Cred că-mi închipui de ce vă vine aşa de greu să vorbiţi: sînteţi încă foarte tînăr şi tinerii sînt de multe ori într-un fel de confuzie privind lealitatea. Am dreptate?

Dezorientat, Nicholas aprobă.

— Aşa că datoria dumneavoastră este una singură: să spuneţi adevărul. O veţi face?

— Da, desigur...

— Bine. Domnul Sorensen a încercat să vă corupă?

La auzul cuvîntului, Nicholas se încrîncenă.

— Ştiţi... i-am promis ceva...

— Care, acum, nu mai valorează nimic, domnule Hawthorne. Vă repet: doamna Sorensen era ucisă cîndva, între orele opt şi zece. Domnul Sorensen ne-a spus că el se afla, la ora nouă, la „Potters", în bar. Personalul nu-şi aminteşte de el. Fetei nu i se ştie numele... Conform depoziţiei lui, dumneavoastră eraţi acolo şi l-aţi văzut. Ei...?

Ce pătrunzători ochi avea inspectorul! Cum credea că le ştie pe toate despre tineri, despre înţelepciune şi nevinovăţie, despre ingenuitate şi corupţie!

— Deci... l-aţi văzut sau nu?

— Nu-mi pot călca promisiunea... — spuse Nicholas. Categoric, nu putea. Îşi dăduse cuvîntul de onoare. Cu privirile în podea, vorbi stins:

— Nu l-am văzut. Cu certitudine, nu l-am văzut!

■ **Traducere şi adaptare: ANA HAŞ**

Artere de lumină

(urmare din pag. 86)

loc în acest şantier unde să nu-l fi pus — adaugă maistrul Constantin — s-a cunoscut. La perforat, la baraje, la captări, la betonare, la organizare de şantier.

S-a cunoscut, într-adevăr. Şi se cunoaşte. Uneori însă a mai învins şi muntele. Vremelnic. Dar oamenii s-au unit, s-au ajutat între ei, au lucrat în schimburi prelungite şi au pus căpăstru torentelor. Şi au mers înainte. Muntele nu se dă uşor bătut. Deşi oamenii şantierului i-au sădit între vîrfuri lacuri, stîlpi de înaltă tensiune, case cu încălzire centrală şi i-au săpat în adîncuri artere prin care va clocoti sîngele limpede al luminii, el tot le mai opune praguri, tot mai cere duduit de compresoare şi scrîşnete de freze, hei-rup-uri şi reluări de faze. Dar victoria este aproape. Oamenii şantierului — muncitori, ostaşi, maiştri, ingineri — o întrevăd şi îşi intensifică eforturile pentru ca întreg Complexul Rîul Mare-Retezat, cu salba lui de hidrocentrale de la Brazi şi pînă la Haţeg, să fie cît mai repede şi integral dat în funcţiune.

MICHAEL FESSER

Așezat, cu spatele încovoiat, la biroul său de mahon, Grover Doane fixa cu o privire îngrijorată orologiul. Micul ac aurit, cizelat cu finețe, depășise cifra 10 și își urma ineluctabil cursa spre miezul nopții — oră la care Daniel Harson, condamnat pentru omor, avea să treacă în neființă.

Grover Doane era directorul închisorii statului. Executarea sentinței capitale făcea parte dintre atribuțiile sale. Degeaba își spunea că societatea, și nu el, va purta răspunderea sîngelui vărsat; spiritul său logic, trecînd în revistă evenimentele petrecute, îi refuza această consolare lașă.

Grover era de mult convins că trebuia să răspundă personal

TAPETUL

pentru actele pe care le comitea la închisoarea statului. Ca membru al societății, știa că un individ nu se poate da în lături de la partea sa de răspundere sub pretext că a acționat în numele colectivității. De aceea era stăpînit de teama de a nu săvîrși o eroare, făcînd să fie executat un nevinovat.

Iar execuția lui Harson, prevăzută pentru miezul nopții, avea să fie o eroare cumplită.

Daniel Harson fusese declarat vinovat de un juriu drept și imparțial. Curtea Supremă confirmase acest verdict. Guvernatorul închisorii amînase o dată execuția; o a doua amînare îi mai putea fi acordată condamnatului. Dintr-o clipă într-alta trebuia să sune telefonul, și Grover avea să afle hotărîrea superiorului său; în caz de refuz, Grover n-avea să mai fie niciodată cu conștiința împăcată.

În calitate de director al închisorii statului, Grover instituise o sumedenie de reforme. Drept care fusese criticat de tot felul de cetățeni care socoteau că unica menire a unui director de închisoare este să facă cît mai dură cu putință viața pensionarilor săi. De curînd, regimul penitenciar stîrnise un adevărat val de proteste.

Un mic grup de pușcăriași înrăiți dăduseră frîu liber urii ce mocnea de multă vreme în ei, luîndu-se la bătaie cu cuțitele. Trei deținuți fuseseră uciși și un gardian rănit. Un al patrulea deținut fusese atît de grav rănit încît se mai zbătea încă între viață și moarte. Profitînd de dezordinea creată, un deținut izbutise să escaladeze zidul închisorii, dar fusese doborît în stradă de un grup de cetățeni indignați.

Ziariștii și politicienii adversari ai lui Borden, guvernatorul închisorii, se folosiseră de prilej pentru a discredita întreaga activitate a acestuia. Bucurîndu-se de sprijinul unui guvernator al statului, slab și venal, ei nu conteneau să clameze că direcțiunea transformase închisoarea statului într-o casă de plăcere. Criminala slăbire a disciplinei se afla la originea sîngeroaselor incidente din ultimele zile, și altele aveau să se producă dacă nu vor fi luate măsuri draconice.

Se cerea demisia sau revocarea directorului închisorii, în realitate însă, spre altul erau îndreptate țevile de pușcă. Amînarea execuției lui Daniel Harson era o nouă dovadă a bunăvoinței nejustificate a administrației față de criminali. Acordarea unei noi amînări, cu alegerile ce aveau să se țină peste cîteva săptămîni, putea foarte bine să însemne sfîrșitul carierei guvernatorului Borden.

Sună telefonul. Grover ridică receptorul.

— Aici Doane, directorul închisorii.

— Aici Borden, se făcu auzită o voce încordată. Știu cu ce sentimente privești această afacere, Grover, dar nu pot face ce îmi ceri. Mă înțelegi, nu-i așa?

— Da, spuse Grover pe un ton descurajat, înțeleg. Asta-i din cauza bătăii aceleia... presupun că ziarele au dreptate. Nu prea am fost la înălțime. Poate că ar fi mai bine să-mi dau demisia...

— Nici să nu te gîndești. Orice imbecil știe că atunci cînd vîri la un loc mai mulți criminali îndrăciți, nu se poate să nu-ți facă un pocinog. Am să te susțin eu, nu te teme. La naiba, n-o să mă las eu intimidat de niște fițuici ordinare. Dacă refuz amînarea acestei execuții, asta-i fiindcă nu văd nici o rațiune ca să procedez altfel.

— Dar omul ăsta e nevinovat. Știu că nu pot s-o dovedesc, dar sînt sigur că e nevinovat. Mai dă-mi o șansă, Bill... Ar putea ieși ceva la iveală. Ceva, cine știe ce...

— Nu, i-o reteză guvernatorul. M-am săturat. Și nu încerca să-mi mai telefonezi în noaptea asta. De altfel, am să fac în așa fel ca nici să nu poți să mă cauți. Plec chiar acum de acasă și acolo unde o să mă aflu, n-o să mă poți găsi. Noapte bună.

Grover puse încet receptorul în furcă și aruncă o privire ceasornicului. Micile ace aurite își urmau drumul către orele unsprezece.

Încercă să se elibereze de sentimentul de vinovăție. La urma urmei, n-avea nici un motiv valabil să creadă în nevinovăția lui Harson. Harson venise în orașul Kentville cu o soție bolnavă, cu un copil de țîță și fără o lescaie. O bătrînă doamnă, bogată pe vremuri, simpatizîndu-l, îi îngăduie să se oploșească la ea, într-o odaie în spatele marii case, părăginite acum.

Drept mulțumire, pretinsese procurorul general, Harson intră într-o noapte în dormitorul binefăcătoarei sale și o omorî lovind-o cu un ciocan de tîmplărie, care îi aparținea. Poliția, alertată de niște vecini, îl găsi în camera femeii, care era în agonie, cu privirile rătăcite, beat pe jumătate, pătat de sînge, strîngînd în mînă convulsiv arma crimei. Mobilul faptei sale era furtul. Kate Ransome avea reputația, falsă altminteri, a unei femei bogate, dar zgîrcite.

Harson se apărase la proces într-un chip cu totul neconvingător. Intrase în odaia bătrînei, afirma el, cu intenția de a-i cere niște bani împrumut, ca să se ducă în statul vecin să caute de lucru. Băuse un pahar-două și nu-și dăduse seama de oră, ceea ce ar explica, după el, că se dusese la ea la o oră atît de tîrzie.

Mai pretinsese că, intrînd în casă, ar fi auzit niște gemete. Urcase la etaj și acolo dăduse de trupul lui Kate. O ridicase pe bătrînă și o întinsese în pat. Recunoscuse că ciocanul era al lui, dar nu putuse explica de ce îl culesese de pe dușumea.

Cît privește restul, și acesta era la fel de neclar și de neconvingător. Da, se bătuse cu polițiștii, încercînd să scape din mîinile lor. Se purtase așa de frică — frică nu de pedeapsă, ci frică pur și simplu, fără motiv.

Grover îi cunoștea depoziția aproape pe de rost. Citise și

recitise procesul-verbal al sentinței și nu găsise nimic ce ar fi putut să-l dezvinovățească pe acuzat. Îi acordase o întrevedere doamnei Harson — o tînără femeie plăpîndă și gingașă de nouăsprezece ani. Durerea și convingerea acesteia că bărbatul ei e nevinovat îl tulburase.

Dar și mai mult îl tulburase pe directorul închisorii comportarea lui Daniel Harson însuși. Grover stătuse de vorbă pînă atunci cu destui deținuți. Unii făceau în fel și chip pe grozavii, alții discutau despre cazul lor cu subtilitatea și abilitatea unor adevărați oameni de lege. Alții, în sfîrșit, se mulțumeau să spună: „Era dreptul meu să fac ce-am făcut... așa că nu se poate să mă spînzure..." Fiecare părea să fie, în secret, încredințat că, într-un fel sau altul, va reuși să scape de pedeapsa capitală.

Harson, dimpotrivă, părea să considere executarea sa ca inevitabilă.

— O să mă omorîți, îi spuse el lui Grover, iar ochii săi negri și deschiși erau de pe acum încețoșați de apropierea morții, pentru o faptă pe care n-am săvîrșit-o. O să mă răpiți familiei mele, lui Evvie și lui Dannie. Evvie este singura ființă din lume care m-a iubit cu adevărat. Și cînd s-a născut Dannie, mi-am zis că, orice ar fi să mi se întîmple în viață, tot am să fiu omul cel mai fericit de pe pămînt. Evvie și cu mine îl iubeam la nebunie pe copilașul ăsta și ne gîndeam toată ziua ce soartă grozavă o să-i croim noi sub stele! Că o să ne ducem împreună să vînăm și să pescuim; că o să-l învăț să joace basseball. Că o să meargă la școală și o să ajungă unul dintre oamenii de frunte din țara asta... Totul era prevăzut pînă în cele mai mici amănunte.

Ridicase brusc privirea spre Grover; de emoție, trupul său slab îi tremura ca o nuia.

— Dar, în sfîrșit, domnule director, spusese, credeți dumneavoastră că m-ar fi putut ispiti fie și tot aurul din lume, cînd exista riscul de a pierde acea neasemuită fericire?

Grover zisese:

— Îți promit să fac tot ce-mi va sta în putere.

— Bineînțeles, ripostase Harson pe un ton de totală deznădejde. O să mă atîrnați în ștreang. Dannie și cu mine n-o să prindem niciodată pește cu undița, n-o să jucăm basseball și numai Dumnezeu știe ce-o să se întîmple cu el după ce taică-său nu va mai fi. O scînteie îi licări în adîncul pupilelor. Va veni și ziua cînd vă veți da seama că ați greșit, dar atunci va fi prea tîrziu. Mă întreb ce-o să se întîmple *cu dumneavoastră*...

Acea discuție îl convinsese pe Grover de nevinovăția lui Harson și el se ținuse de cuvînt. Făcuse imposibilul, cheltuise chiar din banii proprii, încercînd să obțină casarea sentinței.

Cineva bătu în ușă. Intră Troy Walker, subdirectorul. Fără să știe bine de ce, Grover nu îl putea suferi pe omul acela.

— Cal Yancey, cel care a fost înjunghiat în încăierarea aceea, dorește să-ți vorbească. Doctorul zice c-o să moară dintr-un minut într-altul.

Grover își îndreptă trupul masiv și nemaipomenit de obosit.

— Ce-o mai fi vrînd și Cal ăsta?

— Pesemne să-l ții de mînă pe ultimul drum... Ori te pomenești că vrea și să se spovedească. Dar dacă vrea să-l denunțe pe cel ce i-a făcut felul?! Mai devreme sau mai tîrziu, toți sfîrșesc prin a mărturisi...

•

Pașii celor doi răsunară zgomotos pe coridorul podit cu ciment.

Îndărătul zăbrelelor, luminile erau stinse, dar nimeni nu dormea. Ici și colo se auzeau sunete confuze de glasuri, încărcate de ură și mînie. Deținuții își închipuiau că Grover se îndreaptă spre camera de execuție. Totdeauna reacționau astfel.

Grover și Troy pătrunseră în infirmeria închisorii. Doctorul îi conduse la un pat pe care zăcea un ins ce trebuie să fi fost o namilă de om pînă nu demult și ai cărui ochi mici scînteiau de ură.

— Doctorul zice că sînt pe ducă, gîfîi el. N-am dat niciodată doi bani pe ce spune un medic de pușcărie, dar de data asta nu minte. Sînt pe moarte, o știu și eu.

— Cine te-a înjunghiat, Cal? întrebă Grover. Cine v-a ațîțat la răscoală?

— Du-te de te plimbă, șefule, mîrîi Cal. Nu pentru asta te-am chemat. Ci pentru băiatul acela. Harson.

— Ce treabă ai cu Harson? întrebă Grover.

— Bagă-ți bine în cap, șefule, că dacă vorbesc, o fac numai pentru că știu c-am s-o mierlesc îndată. Altfel l-aș fi lăsat să se descurce cum o ști, poți să mă crezi. Dar acum nu mai am de ce mă teme. Nu Harson a omorît-o pe bătrînă, ci eu.

Troy făcu o strîmbătură de dezgust.

— Toți sînt la fel, mormăi el. Știu că nu mai au nimic de pierdut, așa că profită de situație și...

— Taci din gură! se răsti Grover la el. Se aplecă deasupra muribundului și rosti cu înfrigurare:

— De ce ai omorît-o? întrebă el. Unde a fost asta? Ce căutai în orașul acela?

— La Kentville s-a-ntîmplat, zise Cal dintr-o suflare. Ciocanul l-am găsit în spatele casei. Vîndusem în ziua aceea recolta de patate și... Ridică o clipă capul într-un soi de furie, dar îl lăsă să cadă la loc cu un geamăt. Nu-mi ajungeau banii ca să-mi plătesc toate datoriile. Am intrat într-o cafenea și acolo am auzit pe cineva spunînd că bătrîna ține ascunse în casă o groază de lovele...

Glasul i se frînse. Ochii i se închiseră și corpul însuși, sub pătură, păru că i se micșorase deodată. Doctorul se aplecă deasupra lui.

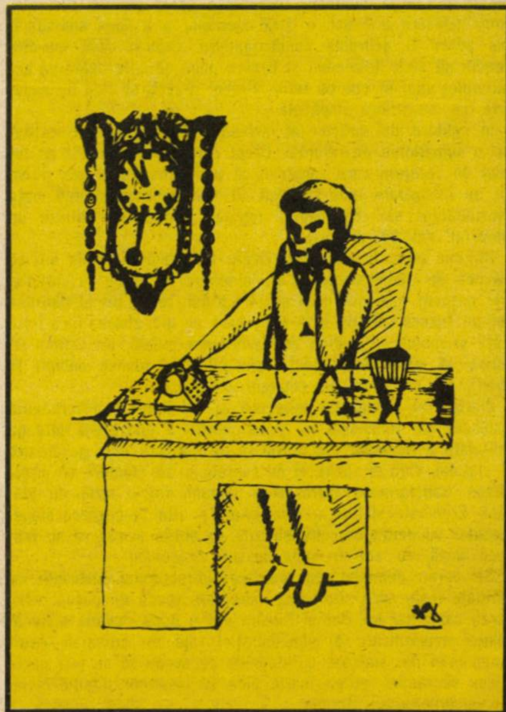
— A murit? întrebă Grover.

— Nu încă, zise doctorul. Dar acum e chestie de cîteva minute.

Cumplita oboseală care îl ținuse în încleștarea ei pe Grover pieri ca luată cu mîna. Ieși din încăpere și străbătu cu pași repezi culoarul ce ducea la biroul său. Cînd Troy intră în birou în urma lui, directorul tocmai forma numărul de telefon al secretarului său particular.

— Jim, rosti el cînd, în sfîrșit, o voce somnoroasă răspunse la apel. Jim, trebuie neapărat să-l găsești pe guvernator. Nu e acasă, dar tu știi pe unde se duce cînd vrea să fie lăsat în pace. Telefonează peste tot. Spune-i să ia legătura cu

Desen de **GEORGE VASILACHE**

mine imediat. Un deţinut a mărturisit că el a ucis-o pe Kate Ransome.

— Doar n-ai de gînd să iei povestea asta în serios, zise Troy, fixîndu-şi superiorul cu un aer mirat. Cal ăsta n-a urmărit altceva decît să te joace pe degete. Ţăranul ăsta de la munte şi-a omorît unul din vecini într-o bătaie. Fac pariu că n-a călcat în viaţa lui în Kentville. Chestia cu ciocanul o ştie din ziare.

— S-ar putea, zise Grover, dar în felul ăsta guvernatorul va avea un pretext ca să amîne execuţia.

— Guvernatorul nu e nebun. N-o să creadă o vorbă. De altfel, încă un act de indulgenţă din partea-i tot n-o să ducă la nimic, decît că iar o să ne ia ziarele în tărbacă.

Telefonul sună. Grover ridică receptorul.

— Dumneata eşti, Bill? întrebă el.

— Nu, aici e Aimes, rosti glasul medicului închisorii. Voiam să vă previn că deţinutul Cal Yancey a murit acum cîteva clipe.

— Mulţumesc, zise Grover. Ştiţi, doctore, n-aş vrea să-mi fie linia telefonică ocupată. Aştept să...

— Înainte de a muri, reluă doctorul, a avut un scurt moment de luciditate. Fenomenul se produce foarte des. A ţinut să precizeze că tapetul din camera lui Kate Ransome înfăţişa nişte potcoave. Mi-am zis că ar putea să vă intereseze.

— Da, mă interesează, zise Grover.

Puse receptorul în furcă şi se întoarse spre Troy.

— Cal a intrat într-adevăr în camera doamnei Ransome, spuse el. A descris tapetul de pe pereţi. Reprezenta nişte potcoave.

— Dumnezeule mare! strigă Troy. Potcoave! Ce te face să crezi că a spus adevărul? O vezi pe bătrîna lady Ransome tapetîndu-şi pereţii dormitorului cu potcoave?! Asta-i bună!...

— Şi de ce nu? îl înfruntă Grover. Înainte de a muri, colonelul Ransome a făcut avere, pe care apoi a prăpădit-o cu grajdurile sale de cai de curse. Aşa că pe *el* îl văd foarte bine tapetîndu-şi pereţii cu desene înfăţişînd nişte potcoave...

— Cinci contra zece, Cal Yancey, viu sau mort, nu-i decît un mincinos, zise Troy. Şi chiar dacă n-ar fi aşa, ce mai poţi face? Nu ţi-a mai rămas decît o jumătate de oră.

Grover consultă ceasornicul. Starea sa de exaltare se topi. Chiar aşa, ce putea face?

— Alo, centrala, zise el la telefon, dă-mi legătura cu informaţiile din Kentville. Repede!

Aşteptînd legătura, răsfoi febril, cu mîna liberă, hîrtiile aflate pe birou. O găsi în sfîrşit pe cea căutată.

— Alo, informaţiile? zise. Vrei să-mi dai persoana care locuieşte la Kate Ransome, 863, North Fairview Lane?

Aşteptă un moment, care i se păru o veşnicie, nescăpînd din ochi acele ceasornicului ce-şi urmau necruţătoare drumul spre miezul nopţii.

— Îmi pare rău, domnule, spuse o voce impersonală, dar nu figurează nici o Kate Ransome printre abonaţi.

— Bineînţeles că nu figurează, spuse Grover exasperat, fiindcă a murit. Ce-ţi cer eu este să-mi faci legătura cu persoana care locuieşte la acea adresă.

— Dacă nu-mi indicaţi numele abonatului, n-am dreptul să vă dau numărul de telefon.

— La dracu, cu regulamentele alea ale voastre! urlă Grover. Aici Grover Doane, directorul închisorii statului. E o chestiune de viaţă sau de moarte. Dă-mi numărul, şi rapid!

— Un minut, zise telefonista. Trebuie să-mi anunţ şeful.

Grover stătu ca pe jăratic preţ de un minut întreg. Troy rînjea în tăcere.

— De unde ştii că locuieşte cineva în casa aceea? întrebă el.

Grover îşi încruntă sprîncenele.

— Sînt sigur că locuieşte.

— Persoana respectivă, rosti deodată centralista, se numeşte J.P. Pierson şi are numărul 8492—W. Vă fac legătura, domnule?

Un sunet metalic, neplăcut, răsună în receptor, urmat de glasul glacial al centralistei:

— Regret, domnule, dar linia sună ocupat.

— Atunci, întrerupe şi fă-mi mie legătura! Repede!

— Adică... Ei, fie ce-o fi, vedem noi după aceea!

În timp ce telefonista avu un schimb de cuvinte acre-dulci cu abonatul, Grover privi din nou acele ceasornicului: 11,35.

— Aveţi numărul cerut.

Aproape în aceeaşi clipă se făcu auzită o voce feminină uscată şi care vorbea pe nas.

— Alo?

— Sunteţi doamna Pierson? întrebă Grover.

— Poftim? făcu vocea. Grover îşi dădu seama că vorbeşte cu o femeie foarte bătrînă. Poftim? Nu, nu sînt doamna Pierson. Aici e Millie, îngrijitoarea copilului. Doamna Pierson e plecată în vizită la familia Holloway.

— N-are nici o importanţă, o întrerupse Grover. Ascultă, Millie, eu sînt directorul închisorii statului. E vorba de ceva foarte, foarte important. Ce fel de tapet e pe pereţii camerei din stînga? Ce înfăţişează? Nişte potcoave?

— Poftim? făcu bătrîna. Auzi întrebare! De unde vreţi să ştiu eu, domnule? N-am urcat niciodată la etaj. Leagănul bebeluşului e aici, la parter. De altfel, ce nevoie aveţi să ştiţi lucrul ăsta?

— Ce-ţi pasă dumitale! aproape că răcni Grover. Urcă la etaj şi uită-te! Grăbeşte-te, te rog!

— Nici să nu vă gîndiţi la aşa ceva! exclamă Millie indignată. Să-mi ceară mie să dau fuga sus, ca să mă uit la tapet! Ce v-a apucat, domnule?

— Ascultă, Millie, zise Grover cu disperare, e aici un om care va fi spînzurat dacă nu-mi dai informaţia pe care ţi-o cer. Nu mai întreba atîtea, Millie, fă doar ce ţi-am cerut să faci!

— Toată treaba asta mi se pare cam ciudată, zise Millie, dar, mă rog, o să fac şi efortul ăsta...

Grover ţinea încleştat receptorul în mîna umezită şi fierbinte; acele ceasornicului arătau 11 şi 40. Troy se apropie şi puse pe birou o hîrtie de 10 dolari.

— Zece contra cinci că nu există nici un fel de potcoave, spuse el. Accepţi?

Grover mătură cu podul palmei bancnota de pe masă. Îi aruncă lui Troy o privire mînioasă.

— Ştiu acum de ce mi-ai fost întotdeauna antipatic, Troy, zise.

— Abia acum?... ripostă Troy obraznic. Ce noutate! Numai că asta schimbă totul; îţi dai seama că vei avea nevoie de mulţi prieteni, de aci încolo, să pună umărul pentru dumneata?

— Ai o mutră de nevăstuică, zise Grover. Eşti însetat de sînge, ca o lipitoare.

— Nu-i iubesc pe asasini, spuse Troy cu suficienţă. Nu mi se rupe inima de mila răufăcătorilor, ca dumitale, dacă ar fi să credem ce susţin ziariştii. Ei bine, am să le spun că au dreptate. Am să...

Grover îl izbi cu pumnul în plină figură, ca să-l facă să tacă; auzise un zgomot de paşi la celălalt capăt al firului. Apoi se făcu auzită şi răsuflarea gîfîită a bătrînei.

— Mi-aţi scos sufletul, domnule, bîigui Millie.

— Şi tapetul?

— Nu strigaţi aşa, zise Millie indignată. Tocmai voiam să vă spun. Tapetul e alb, cu nişte mici trandafiri roşii. Noapte bună.

— Un minut, Millie! Nu închide!

Troy ghicea răspunsurile bătrînei după expresia chipului lui Grover.

— Va să zică nici urmă de potcoave? rînji el. Păcat că n-ai acceptat pariul. Ăia cinci dolari mi-ar fi prins bine.

— Ce mai vreţi, domnule? întrebă Millie cu glas plîngăreţ.

Grover începea să-şi revină din lovitura pe care i-o dăduse răspunsul bătrînei. Tapetul camerei lui Kate Ransome probabil fusese pătat de sînge. Înainte de a închiria casa, agenţii imobilului cu siguranţă că schimbaseră tapetul acelei odăi. Poate că tapetul cel nou fusese aplicat peste cel vechi.

— Millie, rosti el cu un glas înfrigurat, trebuie neapărat să mai îmi faci un serviciu. Ia un cuţit şi taie un colţ din tapet. Vezi dacă nu e un alt tapet dedesubt. Dacă tapetul acela reprezintă nişte potcoave, poţi salva viaţa unui om, Millie.

— Doamne, făcu bătrîna uluită, s-ar zice că închisoarea aceea a dumneavoastră a luat foc, domnule! Păi cum să m-apuc eu să ciopîrţesc tapetul oamenilor; ce-o să spună doamna Pierson?

— O să spună că eşti o femeie de ispravă, un suflet nobil şi generos, zise Grover. O să-ţi mulţumească. De altfel, plătesc eu toate stricăciunile. Grăbeşte-te, Millie! Repede, te implor!

— Fie... dacă insistaţi...

— Asta-i prea de tot! zise Troy. N-am mai pomenit atîta naivitate. N-o să fie potcoave nici pe tapetul vechi, ascultă-mă pe mine. Şi chiar dacă sînt, ce mai poţi face? Nu poţi amîna execuţia fără aprobarea guvernatorului. N-ai acest drept!

— Ia celălalt telefon, ordonă Grover. Cheamă-l pe Jim. Întreabă-l dacă l-a găsit pe guvernator. Şi cum Troy ezita, Grover îl ameninţă cu pumnul său uriaş. Fă ce-ţi spun!

Troy mormăi o înjurătură, dar ridică receptorul celuilalt telefon.

Grover aruncă o privire febrilă ceasornicului. Douăsprezece fără şaptesprezece minute. În spatele său îl auzi pe Troy bodogănind ceva la telefon, apoi clinchetul receptorului pus în furcă.

— Jim nu l-a găsit nicăieri pe guvernator, anunţă Troy cu satisfacţie. Guvernatorul e mai isteţ ca dumneata; el nu se amuză asumîndu-şi riscuri inutile.

Minutele care urmară i se părură lui Grover interminabile; în sfîrşit, auzi paşii bătrînei. În răstimp, acele ceasornicului parcă zburaseră pe cadran. Era douăsprezece fără şase cînd la celălalt capăt al firului se auzi vocea gîfîită a lui Millie:

— Ei bine, domnule, sînteţi mulţumit acum? Bebeluşul plînge de mama focului, ce-o să zică doamna Pierson cînd va veni? Nu e decît un strat de tapet pe pereţii camerei, iar potcoave, tot atîtea cîte sînt şi pe podul palmei mele. Cum v-am spus, tapetul e alb, cu nişte trandafiri roşii mici.

Un moment de tăcere. Millie închise. Grover se depărtă încet de biroul său. Unul din gardienii-şefi intră în mare grabă.

— Sînteţi aşteptat, domnule director, zise el. Nu mai puteţi pierde nici un minut. Aruncă spre Grover o privire tăioasă. Ce-i cu dumneavoastră, sînteţi bolnav?

— N-are destul curaj să-şi facă meseria, zise Troy. Nu suportă să vadă în ce chip sfîrşesc criminalii. Dacă dînsul n-are nimic împotrivă, pot să mă ocup eu de treaba asta. Ca subdirector, am acest drept.

— Alex, se adresă Grover gardianului-şef, cere centralei să ţină liberă linia în camera de execuţie. În caz că telefonează guvernatorul...

— Ceea ce nu se va întîmpla, zise Troy. Haideţi, să nu-l facem pe Harson să aştepte.

*

În camera de execuţie, Grover rămase izolat de celelalte persoane prezente, faţă în faţă cu spînzurătoarea. De-a lungul pereţilor aşteptau ziariştii şi cîţiva cetăţeni ai oraşului. Toată lumea tresări puternic cînd tăcerea fu sfîşiată de izbitura unei uşi la capătul celălalt al încăperii.

Un preot intră şi se îndreptă spre cele treisprezece trepte. Îl urmau doi gardieni, care îl ţineau de cîte un braţ pe condamnat, al cărui corp era frînt din mijloc ca o marionetă stricată. Urcară toţi trei treptele, în spatele preotului.

Harson era îmbrăcat în pantaloni albaştri, cămaşă albă, iar în picioare purta nişte papuci gri, prinşi de picior cu nişte benzi de plasture.

În timp ce Harson urca scara de lemn clătinîndu-se, directorului i se păru că ochii deznădăjduiţi ai condamnatului îi caută pe ai săi şi că buzele murmură aceste vorbe: „Executaţi un nevinovat!"

Directorul îşi spunea: e viu; respiră; ştie că ne aflăm aici ca să-l vedem murind. Şi peste un minut va fi în faţa noastră fără suflare. Îl ucidem. *Eu* îl voi ucide.

Cei doi gardieni îl tîrîră pe Harson în dreptul trapei. Un al treilea ins apăru. Foarte repede, fără un singur gest inutil, oamenii îşi îndepliniră îndatoririle. Unul înfundă o glugă pe capul lui Harson.

Totul fu gata cît ai clipi din ochi. Gardienii îl fixau acum pe Grover cu o privire atentă. Călăul aştepta liniştit ca directorul să ridice mîna, ca să acţioneze pîrghia ce lăsa în jos trapa.

Deodată, Grover se auzi strigînd:

— Opriţi! Opriţi! Luaţi-l de-aici!

Toţi îl priviră stupefiaţi. Troy se repezi la director şi se apucă să-l scuture de piept cu furie.

— Eşti nebun! strigă el. N-ai dreptul să suspenzi o execuţie. Aşa ceva nu s-a mai văzut.

După care se întoarse spre gardieni şi strigă:

— Directorul nu ştie ce spune. Continuaţi execuţia!

Grover aplică o directă teribilă în falca lui Troy.

— Sînt încă director. Eu sunt cel ce comandă aici, li se adresă el gardienilor. Execuţia e suspendată. Duceţi-l pe omul acesta în celula lui.

Harson îndreptă spre director o privire neîncrezătoare, apoi căzu leşinat în braţele gardienilor. Fu dus de acolo, în vreme ce rugăciunile latineşti declamate de preot răsunau ca un cînt de triumf.

Ziariştii îl înconjurară pe Grover, cerîndu-i să explice cu ce drept luase această măsură insolită.

— Nici un comentariu, zise Grover, croindu-şi drum prin grupul compact de oameni. Izbuti să iasă singur din camera de execuţie.

*

A doua zi, ziarele fură pline de această întîmplare fără precedent. Episodul era relatat în toate amănuntele. Troy Walker le repetase reporterilor confesiunea lui Cal Yancey pe patul de moarte; îi informase că directorul închisorii personal se putuse convinge că toate acestea nu erau decît minciuni. Şi cu toate astea, Grover sfidase cea mai elementară justiţie, împiedicînd execuţia unui condamnat la moarte.

De ce? Toată lumea îşi punea întrebarea.

Aceeaşi întrebare i-o puse guvernatorul Borden lui Grover, în biroul închisorii.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Grover, de ce mi-ai făcut, mie, una ca asta? Dacă n-ai fi avut dovada că Yancey a minţit, aş mai fi putut încerca să-ţi justific reacţia, oricît ar fi fost ea de ilegală şi de prostească. Dar acum nu se mai poate, Grover. Şi la ce te-au dus toate astea? Sînt obligat să-ţi cer revocarea şi să numesc un alt director. Chiar în noaptea asta, Harson va fi spînzurat. N-ai făcut altceva decît să-i prelungeşti supliciul.

— Nu puteam omorî un om nevinovat, zise Grover. Ştiam că nu am dreptul să suspend o execuţie, dar aveam puterea s-o fac. Îşi acoperi faţa cu palmele sale enorme. Îmi pare foarte rău că am intervenit. Ai dreptate. N-am făcut decît să prelungesc suferinţele băiatului ăsta.

Intră un gardian, anunţîndu-i că anticamera era plină de reporteri ce doreau o declaraţie a guvernatorului.

— Spune-le să mai aştepte un minut-două, zise guvernatorul. Treaba asta îmi displace total, se întoarse el spre Grover, dar sînt nevoit să te dau pradă lupilor ăstora. Nici n-o să-mi cîntăresc cuvintele: o să te sfîşii, literalmente.

Sună telefonul. Grover ridică receptorul.

— Aici directorul. O expresie ciudată îi trecu peste faţă, ca şi cum nu-i venea să creadă ce a auzit. Ridică receptorul celălalt!

Guvernatorul Borden se conformă.

— Repetă ce mi-ai zis, Millie, încet şi rar, te rog, zise Grover.

— Aşa cum v-am spus, articulă bătrîna. Am citit ziarele şi mi-am adus aminte că, pe vremea cînd eram fată, mă distram să deschid la aburi scrisorile pe care le primea sora mea. M-am apucat să studiez bucăţica de tapet pe care am tăiat-o în camera doamnei şi domnului Pierson şi mi s-a părut că e de o grosime anormală. M-am gîndit că poate sînt două, una peste alta. Aşa că am pus bucata de tapet deasupra unei oale cu apă clocotită şi am văzut că cele două bucăţi se separă. Pe cea de dedesubt sînt, într-adevăr, nişte potcoave. Sper că sunteţi mulţumit, domnule.

— O! da, zise Grover cu un surîs larg. Cît se poate de mulţumit. Mulţumesc foarte mult, Millie.

Aşeză receptorul în furcă şi se întoarse cu faţa spre superiorul său. Guvernatorul dădu să spună ceva, dar nici un sunet nu-i ieşi printre buze. Zvîcni de pe scaun, se repezi la uşă şi o dădu de perete.

— Aşadar vreţi o declaraţie? le strigă el ziariştilor. Ei bine, avem într-adevăr să vă facem una. Intraţi. Grover are să vă spună ceva. Reporterii se bulucirä de jur-împrejurul biroului, în aşteptare.

— Dannie, spuse Grover, după ce îşi curăţă gîtlejul, se va duce să pescuiască şi să vîneze cu tatăl lui. Şi sînt sigur că va fi cel mai înverşunat şi mai isteţ jucător de basseball din Statele Unite ale Americii.

Aceste cuvinte le părură reporterilor, la început, de neînţeles, dar după ce li se relată povestea în toate amănuntele, sfîrşind cu telefonul de adineauri al lui Millie, totul deveni perfect limpede.

■ Traducere de **NICOLAE MĂRGEANU**

ŞANTIERELE *unor mărturii glorioase*

(urmare din pag. 96)

întărituri mai vechi, demonstraţie peremptorie a permanenţei apărării acestui vad al marelui fluviu. Nu se poate trece cu vederea şi numerosul armament recoltat în fiecare an din săpăturile arheologice, între care bombardele din secolul al XV-lea, unicate de inestimabilă valoare pentru evoluţia mondială a artileriei, astăzi exponate ce fac mîndria Muzeului Militar Central.

La vărsarea în Marea Neagră a celui mai sudic braţ de odinioară al Dunării, şantierul arheologic al Centrului de Studii şi Cercetări de Istorie şi Teorie Militară (profesor Sergiu Iosipescu) de la Vadu (jud. Constanţa) a continuat investigarea fortificaţiei medievale a Armanului Negru (Caraharman) şi a habitatului înconjurător. Într-o apropiată perspectivă, ea va fi o cercetare exhaustivă, încheiată totodată şi prin conservarea vestigiilor singurei cetăţi navale descoperite pînă acum la noi. Dar cercetările de la Vadu nu pot fi amintite fără evocarea tezaurului din secolele XIV-XVIII („Almanahul oştirii' 88") descoperit chiar în cetate. Atenta prelucrare a tezaurului — astăzi exponat de valoare în colecţiile Muzeului Militar Central — a dus la descoperirea unor rarităţi monetare de o excepţională semnificaţie pentru determinarea rolului economic al ţărilor române în veacul al XVII-lea. Pe malul mării, în vechiul port de la Vadu, ajungea frumosul taler bătut la anul 1660 în monetăria de la Baia Mare, şimbol al unităţii ţărilor române în lupta comună pentru apărarea libertăţii.

Tezaurul de la Vadu nu a fost singurul care a răsplătit încheiata campanie arheologică militară. Pe şantierul de la cetatea Făget (jud. Timiş), organizat sub egida prof. dr. Radu Popa (Institutul de Arheologie Bucureşti), de Muzeul Militar Central (maior D. Căpăţînă) şi Muzeul Timişoara (muzeograf principal Dudu Rădulescu), un inimos animator local, profesorul Dumitru Tomoni, a descoperit un tezaur monetar din secolele XVI-XVII, cu peste 700 de piese.

Strădania cercetătorilor arheologi din armată — ce se impune a fi continuată — contribuie din plin la reconstituirea trecutului militar al poporului român şi îmbogăţirea patrimoniului cultural naţional.

UMOR STRĂIN

(Din „Sovetskii Voin" — U.R.S.S.)

(Din „Armeerundschau" — R.D. Germană)

(Din „Zolnierz Polski" — R.P. Polonă)

(Din „Narodna armia" — R.P. Bulgaria)

(Din „Verde Olivo" — Cuba)

(Din „Front" — Iugoslavia)

Cîteva recorduri după „Guiness"-book of world records

Războaie

Cel mai lung. Cel mai lung dintre nenumăratele războaie menţionate în istorie este cel cunoscut sub numele de „Războiul de 100 de ani" dintre Anglia şi Franţa, care a durat din 1338 pînă în 1453 (115 ani), deşi unii specialişti susţin că a fost cel cunoscut sub numele de „Războiul sfînt", ce a cuprins 9 cruciade: de la prima (1096—1104) la a 9-a (1270—1271), durînd astfel peste 175 de ani.

Cel mai costisitor. Costul material al celui de-al doilea război mondial a depăşit, de departe, costul tuturor celorlalte războaie cunoscute în istorie, adunate, şi a fost estimat la 1 500 miliarde dolari S.U.A.

În cazul Marii Britanii, costul a fost de 5 ori mai mare decît acela al primului război mondial.

Costul total al celui de-al doilea război mondial pentru Uniunea Sovietică a fost estimat, în mai 1959, la 2500 miliarde ruble, în timp ce pentru Statele Unite s-a calculat o sumă de 530 miliarde dolari S.U.A.

Cea mai mare bătălie a celui de-al doilea război mondial şi cea mai mare bătălie de tancuri din toate timpurile a fost bătălia de la Kursk şi Orel, care a durat 50 de zile (5 iulie — 23 august 1943), implicînd 1 300 000 de soldaţi ai Armatei Roşii, cu 3 600 de tancuri, 20 000 de tunuri şi 3 130 de avioane, contra unui grup blindat german care avea 2 700 de tancuri.

La asaltul final asupra Berlinului, dat de către Armata Roşie în 1945, se consideră că ar fi participat, de ambele părţi, 3 500 000 de oameni, 52 000 de tunuri şi mortiere, 7 750 de tancuri şi 11 000 de avioane.

Istoricii moderni nu dau crezare cifrelor menţionate de către cronicarii bătăliilor din vechime, ca, de exemplu, 250 000 de victime în bătălia de la Plataea dintre greci şi persani în 479 î.e.n. sau cele 200 000 de victime ce au murit într-o singură zi la Châlons sur Marne, în Franţa, în 451 e.n.

Aceste puncte de vedere sînt susţinute de ideea că era imposibil de a întreţine asemenea forţe la vremea respectivă.

Cele mai mari invazii

Debarcare. Cea mai mare debarcare din istoria militară a fost debarcarea aliată din Normandia, în ziua de 6 iunie 1944.

38 de convoaie cu 745 de nave s-au deplasat spre coasta franceză în primele 3 zile, concomitent cu 4 066 avioane, ce au transportat 185 000 de oameni şi 20 000 de vehicule.

În cadrul asaltului aerian au fost lansaţi 18 000 paraşutişti din 1 087 de avioane.

Cele 42 de divizii disponibile au fost acoperite de către o umbrelă aeriană de 13 175 de avioane.

Cea mai mare evacuare cunoscută în istorie a fost realizată de către 1 200 de nave militare şi civile aliate la Dunkerque (Franţa) între 27 mai — 4 iunie 1940. Au fost evacuaţi 338 226 soldaţi şi ofiţeri francezi şi britanici.

Cel mai crîncen asediu din istorie a fost cel de 880 de zile asupra Leningradului, efectuat de către armata germană între 30 august 1941 — 27 ianuarie 1944.

S-a estimat că au murit între 1,3 şi 1,5 milioane de oameni.

Cea mai mare bătălie navală din timpurile moderne este bătălia de la Yutlanda (31 mai 1916), în care 151 nave de război britanice au luptat împotriva a 101 nave germane. Marina britanică a pierdut 14 nave şi 6 097 de oameni, iar flota germană 11 nave şi 2 547 de oameni.

Cel mai bătrîn soldat. John Salling, soldat veteran din armata confederată a Statelor Americane, a trăit 113 ani şi o zi. El este considerat ca ultimul supravieţuitor al războiului civil, încheiat în 1865. A murit la 16 martie 1959.

Tancuri

Cel dintîi. Primul tanc s-a numit „Mother" (Mama), alias „Big Willie", şi a fost construit de compania William Foster and Co. din Marea Britanie la 8 septembrie 1915.

Tancul a participat la bătălia de la Feers, Franţa, la 15 septembrie 1916. Cunoscut şi sub numele de „Mark I", era do-

ZÎMBETE CELEBRE...

Agesilas, regele Spaniei, fiind întrebat care însuşire e mai de preţ, dreptatea sau vitejia, răspunse:

– Dacă toţi oamenii ar fi drepţi, n-ar mai fi nevoie de viteji.

În ajunul unei bătălii din războiul de şapte ani, lui Frederic cel Mare i se aduce un soldat care încercase să dezerteze.

– De ce ai vrut să dezertezi?

– Pentru că pînă acum am fost mereu înfrînţi, răspunse soldatul.

– Ai răbdare pînă mîine, oftă Frederic. Dacă pierdem şi bătălia asta, dezertăm împreună.

După strălucita victorie de la Naseby, în 1645, Cromwell intră în Londra. Un linguşitor îi atrase atenţia cît de multă lume se strînsese să-l vadă.

– Tot atît de mulţi ar fi fost şi dacă m-ar fi dus la spînzurătoare, răspunse Cromwell.

Generalul Montgomery ţinea foarte mult la punctualitatea în serviciu. Într-o zi, aghiotantul său întîrzie cîteva minute şi se scuză arătînd că ceasul îi rămînea în urmă. La care generalul răspunse calm:

– Sînt două soluţii – sau îţi procuri dumneata alt ceas, sau îmi procur eu alt aghiotant.

Albert Einstein a fost întrebat de un ziarist:

– Ce arme vor fi folosite într-un nou război mondial?

– Nu ştiu ce arme vor fi folosite la începutul războiului, a răspuns savantul, dar scurtă vreme după aceea nişte simple bîte vor fi îndeajuns pentru a continua lupta.

În 1930, în Germania a apărut cartea O sută de profesori demonstrează că Einstein nu are dreptate, *în care era combătută teoria relativităţii a celebrului fizician. Aflînd despre carte, Einstein a ridicat mirat din sprîncene:*

– O sută? De ce aşa de mulţi? Şi unul ar fi fost deajuns!

tat cu o pereche de tunuri şi două mitraliere.

În greutate de 31,4 tone, tancul era acţionat de un motor de 105 CP, realizînd o viteză maximă de 6 km/h.

Cel mai greu tanc operaţional a fost fabricat în 1923, de către francezi. Se numea Char de Rupture 2C bis. Avea 91,3 tone şi un echipaj de 13 oameni. Era propulsat de două motoare de 250 CP fiecare şi dezvolta o viteză maximă de 12 km/h.

Artilerie

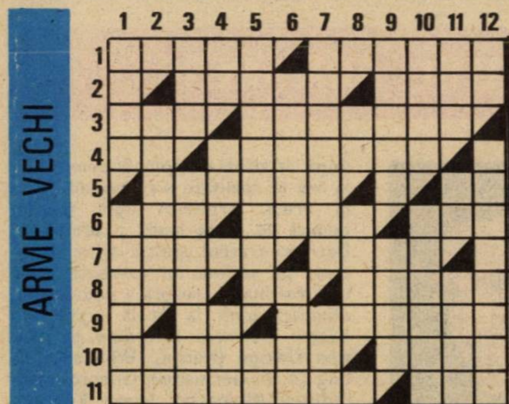
Primul tun. Deşi nu poate fi dovedit, specialiştii înclină să creadă că primele tunuri au fost construite în Africa de Nord, de către arabi, în jurul anului 1250.

Primul tun antiaerian a fost o piesă de artilerie obişnuită, montată pe un şasiu special, în timpul războiului dintre Franţa şi Prusia (1870). A fost utilizat de către francezi contra baloanelor de observaţie prusace.

Rămăşiţele **celui mai mare tun** care a fost construit vreodată au fost găsite lîngă Frankfurt pe Main, în Germania, în 1945. Se numea Dora, avea calibrul de 800 mm şi cîntărea 121 de tone. Utiliza o încărcătură de circa 2 tone de cordită, pentru a arunca un proiectil de 5,28 t la o distanţă de 60 km.

■ **Traducere de ELISABETA DINU**

ARME VECHI

ORIZONTAL: 1. Armă formată dintr-o lamă dreaptă şi lată, cu care se poate tăia şi împunge – Maşină de război întrebuinţată la spargerea porţilor unei cetăţi asediate. 2. A doborî la pămînt – Sport popular. 3. Partea lemnoasă a vechilor arme – Armă care dă titlul unui cunoscut roman sadovenian (pl.). 4. La halebardă! – Maşină de aruncat săgeţi. 5. Armă în formă de baston, cu secure la un capăt – Mîner de sabie! 6. Locul unui război de secesiune (abr.) – Înfrîngere – Licoare la... învingători! 7. Mişcat din loc – Armură medievală. 8. Purtate de Caligula! – La orice afet! – I s-a blocat auzul (fem.). 9. Pare! – Sabia încovoiată a otomanilor. 10. Serbări medievale în care cavalerii se întreceau în lupte cu armele – Arme vechi (pl.). 11. Încercuire în stil vechi – Parat!

VERTICAL: 1. Armă folosită în răscoalele ţărăneşti – Armă de atac de forma unei prăjini cu vîrf ascuţit. 2. Trage cu săgeata (pl.) – La puşcă şi la muschetă! 3. Trase din praştie! – Micul iatagan (pl.) 4. Pat de durdă! – La sabie! – Final englezesc. 5. Veche armă cu arc de oţel montat pe un pat de lemn – Împodobite cu rîuri. 6. Arma lui Făt Frumos – Bătute la război. 7. Vechi tun de calibru mare – Atmosferă. 8. Peste! – Neînfrînat. 9. Accesoriu la afet – Răpit. 10. Macaraua navelor – Folosită la încărcarea vechilor puşti. 11. Morfeu autohton – Prinsă de sineaţă – Sare în apărarea regelui. 12. Puşcă! – Baioneta husarilor.

■ **ŞTEFAN DIACONU**

Aflaţi că...

● În anul 1838, nava propulsată cu aburi „Sirius" stabileşte primul record al traversării Atlanticului, străbătînd distanţa de la Londra la New York în 18 zile şi 12 ore.

● Primele acţiuni de luptă purtate sub apă au avut loc încă înaintea erei noastre. Herodot menţionează în scrierile sale existenţa unor instalaţii de scufundat, iar Aristotel relatează că trupele lui Alexandru cel Mare au folosit, în anul 332 î.e.n., la asediul cetăţii Tirului, un „clopot" pentru scufundare. Precursorul submarinului modern a fost însă proiectat şi construit de Robert Fulton în anul 1797 şi purta numele de „Nautilus".

● La 6 iunie 1944, cînd a avut loc debarcarea americano-engleză în Normandia, concentrarea de nave a atins o cifră nemaiîntîlnită — 5 000. Sînt incluse în această cifră şi navele de debarcare, parte din ele transportate la bord, motonave, cargouri etc. Protecţia acestui superconvoi era asigurată de peste 700 nave de război şi de numeroase escadrile de vînătoare. În cadrul aceleiaşi debarcări s-au folosit porturi artificiale alcătuite din flotoare enorme de oţel şi chesoane de beton armat scufundate cap la cap. Cele mai mari din aceste chesoane aveau dimensiunea unui bloc de cinci etaje. În aceste porturi artificiale, cargourile mari puteau să-şi descarce încărcătura în şlepuri, iar navele mai mari descărcau direct pe digurile masive din oţel. (I.C.)

Răspuns la CALUL TROIAN

Dacă lungimea cozii este de 1,5 m, capul şi gîtul „Calului troian" înseamnă că aveau 3 m plus jumătate de trunchi. La rîndul său trunchiul — egal cu lungimea cozii plus cea a capului şi gîtului ar fi avut în total 1,5 m + 1,5 m + jumătate de trunchi, ceea ce înseamnă că trunchiul avea 6 m. Deci capul împreună cu gîtul au avut 4,5 m. Aşadar, de la cap la coadă, „Calul troian" a măsurat 12 m.

Dezlegarea careurilor „Panoplie rebusistă" (pag. 162): POP — HEMINGWAY — APĂRARE — AHILE — CALUGĂRU — ALBA — UROS — R — NASET — VIS — P—VERCORS — IT — PUTRAMENT — U — DAMOCLES — IK — SCAUN — HT — AE — A — O — NAHLAPI — OM — LORELEI — ARAMĂ — APOS — ACEVEDO — NEICA — HUE — ARC — GROUCHY — LOUIS; şi „Arme vechi" (pag. 187): SPADA — BERBEC — A — SURPA — OINA — PAT — BALTAGE — AR — BALISTA — P — CHILOM — A — SA — SUA — EŞEC — VIN — URNIT — ZALE — G — LIG — AF — SURDA — I — EE — IATAGAN — TURNIRE — TEME — ASEDIERE — AAT.

AUR OLIMPIC STELIST

A trecut cîtva timp de cînd flacăra olimpică a fost stinsă pe stadionul central din Seul, dar spiritul ei continuă să ardă pînă cînd legendara flacără a confruntărilor paşnice, a prieteniei, colaborării şi păcii între tinerii sportivi de pe toate continentele va fi reaprinsă în oraşul spaniol Barcelona. Şi chiar dacă fascinanta aventură a sportului a intrat definitiv între scoarţele cronicilor, nici ecourile, încă, nu s-au stins.

Prezent la întrecerile celei de-a 24-a ediţii a Jocurilor Olimpice de vară, sportul românesc a reuşit, în final, prin cei 64 de sportivi, cît a numărat delegaţia noastră, competitori înscrişi la 10 discipline, un bilanţ valoros, materializat în cucerirea unui număr total de 24 de medalii (7 de aur, 11 de argint şi 6 de bronz), sumă care situează delegaţia noastră printre primele zece clasate, din cele 161 de ţări participante, doar 50 obţinînd medalii. Este, fără îndoială, un loc valoros atestînd adevărul că sportul românesc se menţine în elita mondială, demonstrînd calităţile şi vigoarea tineretului României socialiste, care se bucură de condiţii minunate de dezvoltare multilaterală, de muncă, de viaţă, de practicare a sportului de înaltă performanţă, condiţii asigurate prin grija statornică, deosebită a partidului şi statului nostru, personal a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Se remarcă faptul că jumătate dintre componenţii delegaţiei noastre au cucerit medalii olimpice dar se putea, desigur, şi mai mult, avînd în vedere posibilităţile reale şi tradiţiile de excepţie, unanim recunoscute, la numeroase discipline – gimnastică feminină, canotaj, tir, lupte libere etc. – în care reprezentanţii noştri şi-au dovedit în repetate rînduri supremaţia.

În „zestrea" olimpică românească se află ţezaurizate la loc de cinste şi medaliile cucerite de componenţii Clubului Sportiv al Armatei „Steaua". Din totalul medaliilor obţinute la ultima ediţie a J.O., 9 poartă pecetea roş-albaştrilor (2 de aur – prin Sorin Babii, la pistol liber, şi Vasile Puşcaşu, la lupte libere, 5 de argint – prin canotorii Dănuţ Dobre, Dimitrie Popescu, Ion Snep, Mariana Traşcă şi Veronica Necula, gimnasta Eugenia Golea şi halterofilul Nicu Vlad, şi 2 de bronz – prin canotoarele Anişoara Minea, Veronica Necula şi Mariana Traşcă). Cu această nouă „recoltă" olimpică, în vitrina cu trofee a clubului din Ghencea se află 73 de strălucitoare medalii (19 de aur, 28 de argint şi 26 de bronz). În rîndurile ce urmează vă prezentăm pe cei mai proaspeţi deţinători ai aurului olimpic stelist.

O PREMIERĂ ÎN SPORTUL ROMÂNESC

VASILE PUŞCAŞU – primul titlu olimpic cucerit de un sportiv român la lupte libere

Apogeul carierei sportive a admirabilului luptător stelist Vasile Puşcaşu se petrece la o vîrstă cînd cei mai mulţi dintre practicanţii acestui sport de mare angajament fizic privesc cu nostalgie spre arenele de întreceri, gîndindu-se, fireşte, mai mult la postura de... antrenori. Recentul nostru campion olimpic a realizat, totuşi (în umbra comportării modeste a luptătorilor noştri de „greco-romane", de la care se aşteptau cu mai multă speranţă medaliile), un rezultat de excepţie, de fapt o premieră în sportul românesc, cucerind pentru culorile ţării primul titlu olimpic la lupte libere. Şi asta, cum spuneam, la o vîrstă care îi atribuie, pe drept cuvînt, titlul de „veteran" al saltelei (s-a născut la 2 mai 1956). Perseverenţa, voinţa de autodepăşire, dîrzenia şi ambiţia au rodit o dată cu venirea la clubul militar, pe fondul unor exigenţe sporite în pregătire, unde Vasile Puşcaşu şi-a cizelat calităţile de luptător la nivelul întrecerilor naţionale şi internaţionale, afirmîndu-se ca unul dintre cei mai puternici luptători din lume la categoria sa (medaliat cu bronz în 1984 la Los Angeles). Sub culorile acestui club cucereşte frecvent titlul naţional şi obţine succese importante în competiţiile internationale, visînd, în taină, la titlul olimpic. Şi drumul de la vis la realitate s-a împlinit, pînă la urmă, printr-o luptă acerbă, demnă de toată lauda şi admiraţia. Dar iată traseul acestui drum palpitant, pe ultima lui turnantă, spre cea mai înaltă treaptă a podiumului olimpic: pînă la finală luptătorul nostru îi întrece, în ordine, pe Maisiba Uwoge (Kenya), Wilfried Colling (R. F. Germania), Gheorghi Karaduşev (Bulgaria), Istvan Robotka (Ungaria) şi William Scherr (S.U.A.), care avea să se mulţumească cu medalia de bronz. Ultima treaptă îl pune faţă în faţă cu redutabilul luptător sovietic Leri Habelov, la care cedase, după grele încleştări, cu un an în urmă, atît la europene, cît şi la mondiale. De data aceasta, Puşcaşu îşi depăşeşte net vechiul său rival la strălucirea aurului, cucerind într-o manieră impresionantă titlul olimpic la categoria 100 kg. În sala Sangmn Gymnasium au răsunat, emoţionant, acordurile imnului nostru naţional, imensă răsplată pentru strădania şi dăruirea exemplară a celui care a reprezentat cu cinste şi înalt patriotism culorile scumpe ale patriei şi ale sportului românesc. Această victorie strălucită confirmă tradiţiile şi valoarea şcolii noastre de lupte, în tezaurul căreia Pîrvulescu, Berceanu, Martinescu, Şt. Rusu şi V. Andrei au adunat, în timp, preţiosul aur olimpic.

SORIN BABII – campion olimpic la proba de pistol liber

Tradiţia tirului românesc în arena olimpică a fost inaugurată în 1952, la Helsinki, de Iosif Sîrbu, primul ţintaş care a cucerit medalia olimpică de aur, concurînd la proba de armă liberă calibru redus, poziţia culcat. Calea succeselor era deschisă. Au urmat, apoi, Ştefan Petrescu (Melbourne — 1956) — pistol viteză, Ion Dumitrescu (Roma — 1960) — talere, Corneliu Ion (Moscova — 1980) — pistol viteză, toţi campioni olimpici. Sorin Babii cucereşte (Seul — 1988) cea de-a cincea medalie de aur pentru tirul nostru, alăturîndu-se, cu ambiţie, prestigioşilor săi înaintaşi şi preluînd o ştafetă care se cere, în mod logic, dusă mai departe. Sorin Babii, originar din Arad, a obţinut laurii olimpici la vîrsta de 25 de ani, chiar în debutul său într-o astfel de întrecere. El cucerise, însă, un loc întîi la campionatul european din 1985. Disputa olimpică a fost foarte strînsă, dar — aşa cum reiese din comentariile agenţiilor internaţionale de presă care anunţau remarcabilul succes al tirului românesc —, în urma unei evoluţii de excepţie, printr-o concentrare totală, în care tensiunea nervoasă, tenacitatea şi stăpînirea de sine şi-au spus cuvîntul, Sorin Babii l-a depăşit pe veteranul suedez Ragnar Skanaker (în vîrstă de 54 de ani, aflat la a cincea participare la J.O.), vicecampion olimpic şi în urmă cu patru ani. A fost o întrecere pasionantă, încheiată cu o victorie strălucită, ce confirmă valoarea deosebită a tirului românesc.

GICĂ HAGI: „ÎN 1990 VOM JUCA ÎN ITALIA..."

Una dintre stelele de primă mărime ale echipei de fotbal Steaua este Gheorghe Hagi. Jucător multivalent, cu un dribling şi un şut de temut, Gică este şi un interlocutor plăcut, interesant.

— Gică Hagi, joci la Steaua de aproape doi ani. La această dată nu mai putem vorbi de acomodare, dar de sentimentele pe care le-ai încercat şi le încerci, de satisfacţiile pe care le-ai avut şi le ai cred că da...

— *Aş prefera să încep, totuşi, cu acomodarea. Am fost primit bine la Steaua şi de conducători, şi de jucători, şi de spectatori. Am fost ajutat să mă integrez repede în echipă, să asimilez stilul ei de joc. Fără falsă modestie, consider că şi jocul meu se mulează bine pe caracteristicile jocului binecunoscut al Stelei. La Steaua este o atmosferă caldă, prietenească între jucători, dar, în acelaşi timp, şi una de muncă, de interes pentru pregătire, pentru realizarea obiectivelor asumate. Este adevărat că nu oricine poate să cîştige un loc într-un asemenea colectiv de înaltă performanţă. Dar dacă cineva ratează, acest lucru nu se întîmplă din cauza colectivului... În ceea ce mă priveşte, cred că Steaua a însemnat consacrarea mea în fotbalul de înaltă performanţă. Am căpătat experienţă, m-am maturizat ca jucător, ca om. Am căpătat o nouă psihologie, cea a echipei mele, psihologia de învingător. Deci, la Steaua am găsit şi atmosfera şi condiţiile necesare pentru a mă afirma pe deplin. Ca să nu fie vreo neînţelegere în legătură cu ceea ce am spus mai sus, voi adăuga că n-am uitat de unde am plecat, că port o amintire foarte plăcută perioadei în care am jucat şi m-am*

format la Sportul Studenţesc. Am făcut această menţiune fiindcă pe mine mă deranjează speculaţiile care încă se mai fac în legătură cu opţiunea mea. Este clar pentru oricine că Steaua este acum echipa mea, că aici am obţinut cele mai mari succese, cele mai mari satisfacţii: am participat la cucerirea Supercupei Europei, la cîştigarea în două ediţii a Cupei României şi a unui titlu de campioană...

— Noi proiecte cu Steaua?

— *Vrem să ne menţinem pe mai departe în fruntea ierarhiei fotbalului românesc şi în elita celui european. Este foarte greu, ştim, dar echipa a urcat mult în formă şi sînt puţine formaţiile pe care, în condiţii normale de joc şi de arbitraj, să nu le putem întrece. Un exemplu în sprijinul a ceea ce susţin ar putea fi dubla întîlnire cu Spartak Moscova...*

— Sînt de aceeaşi părere cu tine, dar o parte a jucătorilor de la Steaua sînt antrenaţi şi într-o altă

mare competiţie...

— *Ştiu la ce vă referiţi. Cei şapte (sau poate mai mulţi în viitor) şi ceilalţi colegi ai noştri de la naţională vrem ca România să fie reprezentată cu cinste la Campionatul Mondial din 1990. Cele două victorii, ca şi jocul rezultatelor de pînă acum ne desemnează ca favoriţi. Exprimînd starea de spirit a tricolorilor, trebuie să spun că fiecare consideră o datorie de onoare, de cea mai înaltă importanţă, sa lupte cu toate forţele pentru ridicarea continuă a prestigiului fotbalului nostru. Este cel mai ambiţios vis al generaţiei noastre, este şansa pe care ne-am creat-o şi nu cred să intervină ceva care să ne îndepărteze de prezenţa în turneul final din Italia. Momentul este prielnic şi îl vom folosi cu răspundere, cu seriozitate...*

— Să încheiem, totuşi, cu o apreciere privind viitorul echipei tale de club...

— *Deocamdată, pot să vă spun cu multă certitudine că Steaua va rămîne acolo unde îi este locul: va controla în continuare campionatul Diviziei „A" şi va fi una dintre candidatele cele mai serioase pentru finala Cupei Campionilor Europeni!*

■ Maior **DUMITRU AMARIEI**

AVEM ÎNCREDERE ÎN „STEAUA" NOASTRĂ

I-am văzut pe băieţii aceştia admirabili, în tricourile lor roş-albastre, simbol al îngemănării sîngelui strămoşesc cu seninul cerului fără de nori, în multe partide în care destinul părea a le fi potrivnic. Şi totuşi ei au învins! Pentru că au vrut să învingă! I-am văzut luptînd ca leii pe stadioanele Europei. Ştiam că vor învinge! Şi au învins!

În pieptul lor nu bătea o inimă... ci o stea — În priviri aveau stele şi STEAUA lor le lumina drumul spre noi victorii — victoriile unei echipe legendare.

Toată stima celor ce au insuflat acestei echipe încrederea în victorii care altădată păreau imposibile.

Am fost uneori dur cu roş-albaştri. Am fost dur fiindcă îi iubesc cu adevărat şi pentru că nu-mi place să privesc viaţa din spatele unor ochelari cu lentile roz.

Am crezut şi voi crede mereu în *fair-play*-ul lor, adică în jocul lor curat. În jocul lor generos şi plin de farmec. În gestul lui Lăcătuş (sau Stoica... sau Hagi etc., etc.) de a recunoaşte că a greşit. Am crezut! Şi voi crede mereu!

Am crezut şi voi crede mereu în publicul de pe stadionul din Ghencea, deşi de multe ori acesta a greşit faţă de echipă. Steaua a trecut şi prin clipe dificile. E nevoie de înţelegere. Să nu aruncăm cu pietre în cei pe care de atîtea ori i-am primit cu flori. S-ar putea să vină şi o perioadă grea. Poate că nu va veni! Cine ştie? Să ne păstrăm calmul. Să nu ne pierdem răbdarea. Să nu ne pierdem încrederea în STEAUA NOASTRĂ.

Să admirăm lupta acestor jucători. Este lupta cu ei înşişi. Iar dacă Steaua va pierde cumva întîietatea în campionat, vom recunoaşte lupta lor care nu va fi zadarnică fiindcă, orice s-ar întîmpla, Steaua va renaşte şi va străluci mai falnică şi cu mult mai frumoasă. Avem încredere în tine, Steaua! Avem încredere şi te iubim!

■ **OMUL DIN TRIBUNĂ**

●●●●●● CALEIDOSCOP OLIMPIC ●●●●●●

● La cea de-a 24-a ediţie a Jocurilor Olimpice de vară – Seul 1988 – au fost programate întreceri la 23 de sporturi, cuprinzînd 237 de probe, la care au concurat aproximativ 14 000 de sportivi, din 161 de ţări, cifră ce reprezintă un record de participare ● Mascota ediţiei a fost tigrişorul „Hodori" ● După o absenţă de 64 de ani, tenisul a revenit în lumea olimpică, spectacolul sportiv cîştigînd astfel în eleganţă. Din păcate Mats Wilander, care tocmai cîştigase „open"-ul S.U.A., nu a participat ● La jocurile sportive cel mai apreciat turneu a fost cel de volei feminin. Partidele Peru-R. P. Chineză şi Uniunea Sovietică-Peru au atins culmea dramatismului şi a măiestriei ● „Miss Olimpiada '88" a fost declarată în unanimitate de către ziarişti Florence Griffith – Joyner (cîştigătoare a trei medalii de aur şi realizatoare a unui nou record mondial la 200 m – 21,34 s). Ea a bătut şi „recordul" Wilmei Rudolf care, în 1964, primise 22 de cereri în căsătorie. Campioana olimpică a probelor de viteză a primit, nici mai mult, nici mai puţin decît 45 de cereri. „Mai uşor mă descurc într-o cursă – a declarat Miss Olimpiada '88 – decît în faţa scrisorilor pe care le primesc" ● Cel mai „incandescent" final al unei probe atletice a fost cel din proba de aruncarea suliţei. Pînă la ultima aruncare a ultimului concurent conducea detaşat recordmenul lumii Ian Zelezny, cu 84,12 m. Finlandezul Taplo Korjus, care se afla pe locul cinci, a aruncat însă la ultima încercare 84,28 m, făcîndu-l pe Zelezny să întrerupă felicitările pe care le primea în postură de campion ● Locul întîi în topul surprizelor îl ocupă victoria înotătorului Anthony Nasty în proba de 200 m liber, pînă atunci necunoscut. „Se mergea prea mult – a fost de părere autorul celei mai noi surprize – pe cărţile de vizită. Azi într-o competiţie cîştigă cel mai bine pregătit la ora startului. Mai bine ca mine, un necunoscut învingător, decît un favorit învins. Oricum, Matt Biondi o fi el bun, dar prea semăna în declaraţii cu Boby Fischer sau Cassius Clay" ● Anthony Nasty, în vîrstă de 20 de ani, din Surinam, este primul sportiv de culoare din istoria Olimpiadelor care cucereşte un titlu la înot ● Utilizarea în premieră a două ringuri alăturate la turneul de box (datorită numărului mare de boxeri înscrişi în competiţie: 440 din 106 ţări) a creat, în prima zi, numeroase confuzii, atît în rîndul spectatorilor, cît şi în al boxerilor. De cîteva ori, pugiliştii aflaţi pe unul din ringuri şi-au întrerupt disputa, întorcîndu-se în „colţuri", după ce auzisera gongul de la celălalt ring... ● În vederea întrecerilor au călătorit cu avionul spre oraşul Olimpiadei, din 26 de ţări ale lumii, şi 72 de... cai ● Jocurile Olimpice de iarnă din 1994 se vor desfăşura în mica localitate norvegiană Lillehammer (25 000 locuitori) ● La concursul de sărituri în apă, americanul Greg Louganis, unul dintre cei mai apreciaţi săritori ai lumii, a suferit un accident, rămas, din fericire, fără urmări, lovindu-se, în cădere, de trambulina de 1 m. După cîteva minute, Louganis şi-a reluat însă participarea, în aplauzele publicului, pentru a obţine în final chiar titlul olimpic la „3 m" ● Decanul de vîrstă al delegaţiei sportive române a fost Ladislau Lovrenschi. La cei 56 de ani ai săi, a participat la echipajele de 2+1 şi 4+1 rame băieţi, cîrmaci, fiind şi antrenor secund al lotului olimpic masculin

CIVILIZAŢIA SPORTULUI
Cine-i opreşte pe huligani?

Au trecut aproape 5 ani de cînd un purtător de cuvînt al grupului de suporteri din Nied (R.F.G) a lansat un apel către preşedintele clubului *Eintracht Frankfurt: „Vrem să ne angajăm pentru club. Daţi-ne o muncă. Spuneţi-ne ce să facem"*. Preşedintele n-a ştiut cum să răspundă la această ofertă. O dată pe an, de ziua aniversării clubului, sînt necesare ajutoare voluntare din rîndul suporterilor. Tot aşa, la vînzarea revistei *Eintracht*-ului şi la răspîndirea programelor pe stadion.

Distanţă şi dezinteresare — aşa se caracteriza atitudinea cluburilor vest-germane faţă de tinerii lor suporteri. De aici şi comportarea acestora lipsită de răspundere. În multe situaţii, cluburile pretind că nu sînt răspunzătoare de ceea ce se întîmplă în tribune. Se afirmă că răufăcătorii din tribune nu au nimic comun cu fotbalul şi că energia lor, uneori criminală, trebuie neutralizată de poliţie, cluburile fiind neputincioase în această privinţă.

Aşadar, nici întîmplările tragice de la Bruxelles nu au fost înţelese ca avertisment, pentru ca suporterii să fie triaţi de cluburi. Atunci cînd organizatorii i-au separat în tribune, violenţa s-a mutat pe străzile oraşelor vest-germane sau în cele de peste hotare; 47 huligani vest-germani au fost arestaţi la Viena în toamna trecută pentru diferite fapte: furturi, devastări de magazine, bătăi cu organele de ordine. Rezultatul? O mulţime de răniţi şi pagube materiale de 100 000 mărci.

La Copenhaga, înaintea meciului Danemarca—R.F.G., beneficiind de informaţiile a doi agenţi infiltraţi în grupul de suporteri ai oaspeţilor, poliţia daneză a ţinut „la răcoare", pe durata meciului, 51 de scandalagii şi, astfel, partida s-a desfăşurat fără probleme.

În Anglia s-a instituit intrarea suporterilor pe stadion numai cu permise eliberate de cluburi. Posesorii lor sînt verificaţi şi înregistraţi pe computer. La intrarea pe stadion se face o reverificare a autenticităţii legitimaţiei. Computerului nu-i scapă nimic. La prima ieşire necontrolată în tribune, suporterul îşi pierde permisul. Sistemul are însă şi dezavantaje. În faţa stadioanelor există stagnări din cauza controalelor severe. În afară de aceasta, se fură permise de intrare. Înregistrarea datelor fiecărui spectator se consideră, de către britanici, şi o jignire. În Anglia nu există buletine de identitate. Milioane de oameni merg prin viaţă fără act de identitate. Deci, nu e de mirare că sistemul de permise pentru intrarea pe stadioane a întîmpinat opoziţie din multe părţi.

Un exemplu elocvent l-a constituit *Lutton Town*. Clubul de provincie din faţa porţilor metropolei engleze a introdus un control absolut asupra „paşapoartelor" spectatorilor. Consecinţa: nu mai sînt scandaluri, dar numărul de spectatori s-a redus cu 27 la sută.

După Euro '88, primul ministru Margaret Thatcher a vrut să retragă din competiţii echipa naţională, spunînd: „Nu e permis ca renumele ţării să aibă de suferit din cauza unor huligani". Dar nu s-a pus în discuţie faptul că huliganismul este, însă, o problemă a societăţii, problemă ce nu poate fi înlăturată doar prin interdicţii.

■ **CRISTIAN ŢOPESCU**

SPORTUL—
şcoală a vieţii

Incontestabil, sportul este unul dintre „fleacurile" cele mai importante ale secolului nostru. Ne-o dovedesc marile competiţii mondiale şi olimpice, numărul tot mai ridicat de ţări şi de sportivi angrenaţi în întrecere. Ne-o dovedesc ştiinţele care sînt astăzi angajate în pregătirea sportivilor de mare performanţă: fiziologia, electronica, psihologia etc. Ne-o dovedeşte interesul stîrnit de un meci, un turneu sau o altă mare competiţie.

Dincolo însă de recorduri şi de campioni, sportul are rolul de a-i forma sub toate aspectele pe cei care-l îndrăgesc şi practică, de a le dezvolta dorinţa de munca, de autodepăşire permanentă, dirzenia, respectul pentru cei le aproape, pregătindu-i pentru o competiţie şi mai pasionantă şi mai frumoasă, cum este VIAŢA.

La şcoala sportului se formează nu numai campionii şi recordmenii, dar şi ADEVĂRAŢII OAMENI.

În sprijinul acestor afirmaţii venim în cele ce urmează cu unele exemple.

•

● *Într-unul din parcurile oraşului Oslo, milioane de oameni vizitează astăzi corabia, ca o coajă de nucă, numită „Fram". Dar cînd Fridtjof Nansen a cerut, cu ani în urmă, să construiască una identică şi să pornească spre Polul Nord cu ea, oamenii l-au socotit nebun. Ca să îndrăzneşti să străbaţi întinsurile de gheaţă ale nopţii albe şi să navighezi la pol, îţi trebuie nu numai curaj, ci şi pricepere şi rezistenţă. Fridtjof Nansen le-a avut pe toate deopotrivă. De unde? Din sportul de performanţă. În tinereţe, cel care avea să devină un neînfricat explorator polar şi un savant de renume, laureat al Premiului Nobel în 1922, fusese de 12 ori campion de schi fond al Norvegiei şi campion mondial la patinaj viteză. Întîia lui dovadă de îndrăzneală a fost traversarea Groenlandei cu schiurile: 560 km, pe un frig de aproape minus 50°C, timp de 65 de zile (1888). Şi astăzi în muzeul schiului din Holmenkollen stau, mărturie glorioasă, schiurile cu care Nansen şi însoţitorii săi (doi norvegieni şi trei laponi) au străbătut munţii cu zăpezi şi gheaţă ai Groenlandei (altitudinea maximă 2 700 m). „Fără a mă fi călit în întrecerile de schi, fără a fi fost obişnuit să lupt cu mine, recunoştea Nansen, aş fi pierit de zeci de ori în acţiunile întreprinse la Polul Nord".*

Tot schiului îi datorează Nansen atingerea celui mai înaintat punct la care ajunsese în 1895 piciorul omenesc: 86°15' latitudine nordică.

● Danezii au o istorie puţin cunoscută. Dar despre vikingi ştie toată lumea cîte ceva. Temerari navigatori, oameni de acţiune.

Din nici o istorie modernă a fizicii şi din nici o enciclopedie nu lipseşte, însă, numele lui Niels Bohr, om de ştiinţă renumit, de două ori laureat al Premiului Nobel, în 1932 şi 1957, pentru cercetările şi studiile sale asupra structurii atomului şi fisiunii nucleare.

Puţini ştiu, totuşi, că Niels Bohr a fost în tinereţe un bun jucător de fotbal şi, mulţi ani, chiar centrul atacant al echipei sale naţionale.

● Scriitorul Ernest Hemingway – laureat al Premiului Nobel în 1954 în literatură pentru nuvela „Bătrînul şi marea" – a fost mulţi ani în tinereţe un îndrăgostit de box şi atletism. Printre multele lucruri frumoase scrise în perioada cînd, abandonînd sportul, a devenit cronicar sportiv, se află şi următoarele rînduri: „Sportul te învaţă să cîştigi cinstit. Sportul te învaţă să pierzi în mod demn. Prin urmare, sportul te învaţă de toate, te învaţă, de fapt, ce este viaţa".

● Exemplele cu foşti sportivi, apoi oameni realizaţi în diferite domenii pot continua. Dramaturgul Jean Giraudoux a fost alergător pe distanţa de 400 m cu un timp excelent la acea vreme: 50 secunde ● Fizicianul Joliot Curie (Premiul Nobel în 1935 şi Premiul Lenin pentru pace în 1951) a fost un apreciat fotbalist ● Albert Camus – autorul romanului „Ciuma", care i-a adus Premiul Nobel pentru literatură în 1957, a fost portarul naţionalei studenţeşti de fotbal din Alger.

● Dar exemplele pot fi continuate şi cu sportivii Clubului „Steaua".

● Fost portar al echipei de polo şi al naţionalei, Mircea Ştefănescu este inginerul constructor al Palatului sporturilor şi culturii din Capitală ● Căpitanul formaţiei de rugbi a Stelei şi al naţionalei în perioada anilor 1965 – cînd România învingea Franţa la Paris, l-am numit pe Paul Ciobănel, este un apreciat inginer la Întreprinderea de Mecanică Fină ● Fostul hocheist Anton Biro îşi desfăşoară activitatea la Tg. Mureş într-o clinică de stomatologie – ca medic ● Alin Savu – singurul baschetbalist român selecţionat de două ori în echipa Europei – este şeful laboratorului de biochimie de la Clubul Sportiv al Armatei „Steaua" ● Campionul olimpic de tir Corneliu Ion şi-a susţinut lucrarea de diplomă în cibernetică – nota primită fiind un... „decar".

Iată numai o parte dintre cei mulţi care, la şcoala sportului, s-au călit şi s-au format multilateral, pentru că la „Steaua" există preocuparea de a forma nu numai campioni, dar şi oameni adevăraţi.

■ OCTAVIAN VINTILĂ

AVENTURI
în timp şi spaţiu

(urmare din pag. 167)

briz, aterizînd, culmea, chiar în dormitorul de unde plecase. Aşa se trezi în postura mai puţin obişnuită de...

Gradat fără trese

— Deşteptarea! strigă plin de importanţă şi îşi îndreptă atenţia spre patul sergentului Ruxandra. Ştia el de ce. Nu avu însă ce să-i reproşeze.

Fruntaşii, caporalii, sergenţii săriră ca arşi din paturi şi se echipară într-o clipă. Era mulţumit Griguţă. Nimeni n-ar putea descrie fiorul puterii ce-l simţi cînd adună plutonul pe platou.

— Fără alte cuvinte, un sfat prietenesc: vedeţi cum vă purtaţi cu subsemnatul!

Tremurau gradaţii.

— Şi nu mă faceţi să dau de două ori aceeaşi comandă. Iat-o pe prima: Culcat!

Toţi se străduiau să execute corect mişcările. În curînd aveau cămăşile ude de transpiraţie. Gîfîiau. Şeful lor, însă, nu-i slăbea.

— Salt înainte!... Culcat!

Cînd răguşi, instructorul se hotărî să le dea o pauză. În aceeaşi clipă, în creierul său genial încolţi un gînd: „Ia să văd, cît ţin la mine gradaţii ăştia?" Şi călcă intenţionat într-o băltoacă.

— Nenorocire! strigă sergentul Ruxandra, repezindu-se spre el cu o cîrpă orbitor de albă, cremă şi perie de ghete! Îi curăţă încălţămintea, o lustrui, se ocupă îndelung de aspectul pantalonilor şi adună cîteva scame care ar fi trebuit să fie pe veston, dar în acel moment lipseau.

Griguţă stătea nemişcat şi solemn.

— Sergentule, îi spuse el în final, bătîndu-l pe umăr, pentru mîine te scutesc de curăţenia sectoarelor.

Nu termină bine vorba că toţi gradaţii se grăbiră să-i ofere ţigări din cele mai fine. Soldatului i se înmuie inima în faţa acestei dovezi de afecţiune şi, cu mare greutate, reuşi să-i bucure pe toţi, acceptîndu-le ofertele. Ce frumos, ce înălţător era!

„Aiurea, gîndi Griguţă. E absurd, un soldat nu le poate comanda gradaţilor!" Apoi, privindu-şi ceasul de mînă: „Ia uite, dom'le, ce repede trec orele de planton cînd îţi umblă mintea cu sorcova!"

ALMANAHUL OŞTIRII '89 apare sub îngrijirea „Vieţii militară" revistă ilustrată de literatură şi artă editată de Ministerul Apărării Naţionale, Consiliul Politic Superior.
Colectiv de redactare: ION JIANU (redactor-şef), ION ARAMĂ (redactor-şef adjunct), NICOLAE BOGHIAN, MIRCEA SOREANU, CONSTANTIN STRUNĂ (redactor responsabil), LIVIU VIŞAN.
Prezentare artistică: DUMITRU ISPAS şi LUCIAN TEODORESCU. Corectura: DAN OZERANSCHI. Desene: FLORIN CREANGĂ şi VALENTIN TĂNASE. Fotografii: GHEORGHE CHIRU şi VIRGIL ULIERU.

Tipărit la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Lei 23

IANUARIE

L		2	9	16	23	30
M		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
J		5	12	19	26	
V		6	13	20	27	
S		7	14	21	28	
D	**1**	**8**	**15**	**22**	**29**	

FEBRUARIE

		6	13	20	27
		7	14	21	28
	1	8	15	22	
	2	9	16	23	
	3	10	17	24	
	4	11	18	25	
	5	**12**	**19**	**26**	

MARTIE

		6	13	20	27
		7	14	21	28
	1	8	15	22	29
	2	9	16	23	30
	3	10	17	24	31
	4	11	18	25	
	5	**12**	**19**	**26**	

APRILIE

		3	10	17	24
		4	11	18	25
		5	12	19	26
		6	13	20	27
		7	14	21	28
	1	8	15	22	29
	2	**9**	**16**	**23**	**30**

MAI

L	1	8	15	22	29
M	2	9	16	23	30
M	3	10	17	24	31
J	4	11	18	25	
V	5	12	19	26	
S	6	13	20	27	
D	**7**	**14**	**21**	**28**	

Calendar ALMANAHUL OŞTIRII 1989

IUNIE

		5	12	19	26
		6	13	20	27
		7	14	21	28
	1	8	15	22	29
	2	9	16	23	30
	3	10	17	24	
	4	**11**	**18**	**25**	

IULIE

L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	**2**	**9**	**16**	**23**	**30**	

Redacţia urează cititorilor şi colaboratorilor săi

La mulţi ani!

AUGUST

		7	14	21	28
	1	8	15	22	29
	2	9	16	23	30
	3	10	17	24	31
	4	11	18	25	
	5	12	19	26	
	6	**13**	**20**	**27**	

SEPTEMBRIE

L		4	11	18	25
M		5	12	19	26
M		6	13	20	27
J		7	14	21	28
V	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30
D	**3**	**10**	**17**	**24**	

OCTOMBRIE

		2	9	16	23	30
		3	10	17	24	31
		4	11	18	25	
		5	12	19	26	
		6	13	20	27	
		7	14	21	28	
	1	**8**	**15**	**22**	**29**	

NOIEMBRIE

		6	13	20	27
		7	14	21	28
	1	8	15	22	29
	2	9	16	23	30
	3	10	17	24	
	4	11	18	25	
	5	**12**	**19**	**26**	

DECEMBRIE

		4	11	18	25
		5	12	19	26
		6	13	20	27
		7	14	21	28
	1	8	15	22	29
	2	9	16	23	30
	3	**10**	**17**	**24**	**31**

